

NEMESSZALÓK KÖZSÉG

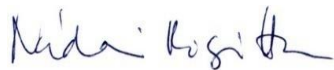
TELEPÜLÉSTERVEINEK

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

- véleményezési dokumentáció -

2024. szeptember

A TERV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA**Településrendezés, környezetvédelem,
tájrendezés:****Nádaí Brigitta**

okl. táj- és kertépítész mérnök,
településrendezési vezető tervező,
környezetrendezési szakmérnök
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT/1T, TK 01-5049

Településrendezés:**Rácz Bálint**

okl. településmérnök
egyéni vállalkozó
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT 13-1686

Schild Dorottya

jogi szakokleveles településmérnök
egyéni vállalkozó
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT 13-1680

Közlekedés:**Rhorer Ádám**

okl. építőmérnök
Közlekedés Kft.
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
KÉ-K, KÉ-L, KÉ-VA, Tkö, SZÉM1, KÉ-HA/01-3157

Közműellátás:**Hanczár Zsolt**

okl. gépészmérnök; okl. városépítési-
városüzemeltetési szakmérnök, KÉSZ Tervező
Kft.
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TV, TE, TH, településtervezési víziközmű-,
energia közmű-, és hírközlési tervező 01-2418

Bíró Attila

okl. építőmérnök; KÉSZ Tervező Kft.
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
VZ-TEL települési víziközmű tervező 01-2456

Régészet:**Dr. Belényesy Károly**

régész, örökségvédelmi szakértő
Régész diploma száma: 660/99 (ELTE-BTK)
Szakértői engedély száma: 15-016

2024. szeptember

Tartalom

1. ELŐZMÉNYEK	7
1.1 A megalapozó vizsgálat minimális tartalmi előírásai (5000 fő alatti település esetén) 8	
1.2 A megalapozó vizsgálati munkarészek feljegyzésben meghatározott tartalma	9
2 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ.....	10
2.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	10
2.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	10
2.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	11
2.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	12
2.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	12
2.2.2 Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója	13
2.2.3 Veszprém megye Területfejlesztési Programja	15
2.2.4 Veszprém Megye Integrált Területi Programja (ITP).....	17
2.2.5 Térségi fejlesztési programok.....	18
2.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	20
2.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései	20
2.3.2 Nemesszalók az Országos Területrendezési Tervben.....	22
2.3.3 Nemesszalók Veszprém Megye Területrendezési Tervében.....	28
2.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	30
2.4.1 Mihályháza	30
2.4.2 Nyárád	30
2.4.3 Dabrony	30
2.4.4 Csögle	30
2.4.5 Egeralja	30
2.4.6 Adorjánháza.....	31
2.4.7 Külsővat	31
2.4.8 Marcalgergelyi	31
2.4.9 Vinár	31
2.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	31
2.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai	31
2.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	32
2.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	32
2.7 A település társadalma	32
2.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	32

2.7.2	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	36
2.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	36
2.8	A település humán infrastruktúrája.....	38
2.8.1	Humán közszolgáltatások	38
2.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	39
2.9	A település gazdasága.....	42
2.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	42
2.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, a gazdasági szervezetek jellemzői	43
2.9.3	A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései	44
2.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	44
2.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok.....	44
2.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	45
2.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	45
2.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	49
2.10.3	Foglalkoztatáspolitikai	55
2.10.4	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	55
2.10.5	Intézményfenntartás	56
2.10.6	Energiagazdálkodás	57
2.11	Településüzemeltetési szolgáltatások	57
2.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	58
2.12.1	Természeti adottságok	58
2.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	63
2.12.3	Védett, védendő táji, természeti értékek, területek.....	65
2.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	72
2.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	73
2.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	73
2.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	91
2.14	Épített környezet vizsgálata.....	92
2.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	92
2.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	94
2.14.3	Önkormányzati tulajdonkataszter	95
2.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	95
2.14.5	Az építmények vizsgálata	95
2.14.6	Az épített környezet értékei	97
2.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	99

2.15 Közlekedés	100
2.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	100
2.15.2 Közúti közlekedés	100
2.15.3 Közösségi közlekedés	103
2.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés	105
2.15.5 Parkolás	106
2.16 Közművesítés	107
2.16.1 A település jelenlegi közművesítéséről	107
2.16.2 Víziközművek	107
2.16.3 Energiaközművek	108
2.16.4 Elektronikus hírközlés.....	111
2.16.5 Tevékenységből adódó korlátozások	111
2.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	113
2.17.1 Talaj és föld védelme.....	113
2.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek védelme.....	114
2.17.3 Levegőtisztaság védelme.....	116
2.17.4 Zaj- és rezgésterhelés elleni védelem.....	117
2.17.5 Sugárzás elleni védelem	117
2.17.6 Hulladékkezelés	117
2.17.7 Vizuális környezetterhelés.....	118
2.17.8 Árvíz elleni védelem	118
2.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	119
2.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	119
2.18.1 Építésföldtani korlátok	119
2.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség.....	121
2.18.3 Egyéb	122
3 HELYZETILEMZŐ MUNKARÉSZ	124
3.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	124
3.1.1 Településhálózat.....	124
3.1.2 Társadalom	124
3.1.3 Gazdaság.....	124
3.1.4 Táji és természeti adottságok.....	125
3.1.5 Zöldfelületek, szabadterek	125
3.1.6 Épített környezet	126
3.1.7 Közlekedés.....	127

3.1.8	Környezet- és katasztrófavédelem	127
4	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	129
4.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	129
4.1.1	A folyamatok értékelése.....	129
4.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	129
4.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	130
4.2	Problématérkép / értéktérkép	130
4.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	130
4.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	130
4.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek).....	133

1. ELŐZMÉNYEK

Nemesszalók község 2023. első felében határozta el, hogy a törvényi kötelezettségeinek megfelelően a településfejlesztési koncepciójának és a településrendezési eszközeinek elkészíttetését elindítja. A község polgármestere az önkormányzati kötelezettség teljesítése érdekében kért ajánlatot az IMMO-CENTER MŰTEREM Tervező és Szolgáltató Bt-től melyet határozattal el is fogadott. A szerződés megkötésére 2023. augusztusában került sor.

A településnek van településfejlesztési koncepciója, helyi építési szabályzata, rendelkezik településképi arculati kézikönyvvel és településképi rendelettel is.

Azon településeknek, amelyek a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet tartalmi követelményei alapján nem készítettek településfejlesztési koncepciót, integrált településfejlesztési stratégiát és településrendezési eszközöket, az új településfejlesztési tervüket és településrendezési tervüket legkésőbb 2024. január 1-ig hatályba kell léptetniük. A tervezési feladatok tartalmi követelményeiről a 419/2021. (VI. 15.) kormányrendelet mellékletei rendelkeznek.

A kormányrendelet értelmében a településtervezési terv (fejlesztési terv és rendezési terv) megalapozó vizsgálat alapján készül, és a településtervezési alátámasztó javaslat készíti elő. A megalapozó vizsgálat tartalmi követelményeit a 419/2021. kormányrendelet 1. melléklete, az alátámasztó javaslat tartalmi követelményeit a kormányrendelet 2. melléklete határozza meg. A megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat konkrét tartalmát úgy kell meghatározni, hogy az a tervezési feladathoz közvetlenül kapcsolódó vizsgálati tényezőt és szakterületi javaslatot tartalmazzon, a tervezési feladatnak megfelelő tartalmi mélységben, biztosítva és igazolva a településfejlesztés és településrendezés alapvető követelményeinek a teljesülését. A tartalmat a település önkormányzati főépítésze vagy a települési önkormányzati főépítész egyetértésével az önkormányzat által a településtervezéssel megbízott településtervező határozza meg a képviselő-testületnek címzett feljegyzésben. A feljegyzést a képviselő-testületnek jóvá kell hagynia, és az a megalapozó vizsgálat és az alátámasztó javaslat mellékletének részét képezi.

Jelen dokumentáció a településtervezési megalapozó vizsgálatait tartalmazza, mely követi a kormányrendelet tartalommal összefüggő előírásait.

1.1 A megalapozó vizsgálat minimális tartalmi előírásai (5000 fő alatti település esetén)

1. A megalapozó vizsgálat a településterv készítése és módosítása esetén a település vagy településrész **helyzetelemzése és helyzetértékelése**, amely **szöveges** és - a tervezés szempontjából **releváns elemek**, területek tekintetében - **rajzi, táblázatos vagy grafikonos** formában tartalmazza a vizsgálati tényezőkhöz tartozó elemeket, azok elemzését, egymásra hatásuk összevetését és a település adottságainak, **lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak az összefoglalását**.

2. A megalapozó vizsgálat a tervezés szempontjából releváns terület tekintetében **meghatározza**, és **vizsgálati térképen ábrázolja** legalább

- a) az **egyes általános használat szerinti területeket és településrészeket, infrastruktúra-elemeket**,
- b) a fejlesztést és rendezést befolyásoló **értéket, problémát, védelmet**, illetve **korlátozást meghatározó elemeket** (probléma- és értéktérkép),
- c) az **intézkedést, beavatkozást igénylő területek** lehatárolását.

3. A megalapozó vizsgálat az alábbi vizsgálati tényezőkre terjed ki:

- a) **Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok**
- b) **Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések**
- c) **Területrendezési követelmények**
- d) **Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése**
- e) **A település demográfiai helyzete**
- f) **A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások**
- g) **A település gazdasága**
- h) **Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés**
- i) **Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat**
- j) **Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata**
- k) **Környezetiállapot-jellemzők**
- l) **A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat**
- m) **Közlekedés**
- n) **Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás**
- o) **Katasztrófavédelem**, a területek használatát, építési tevékenységet **befolyásoló vagy korlátozó tényezők**

1.2 A megalapozó vizsgálati munkarészek feljegyzésben meghatározott tartalma**1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ**

- 1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata
- 1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai
- 1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
- 1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
- 1.7 A település társadalma
- 1.8 A település humán infrastruktúrája
- 1.9 A település gazdasága
- 1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
- 1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások
- 1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata
- 1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata
- 1.14 Épített környezet vizsgálata
- 1.15 Közlekedés
- 1.16 Közművesítés
- 1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
- 1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
- 1.19 Ásványi nyersanyag lelőhelyek
- 1.20 Települési klíma

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

- 2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

- 3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis
- 3.2 Problématérkép / értéktérkép
- 3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

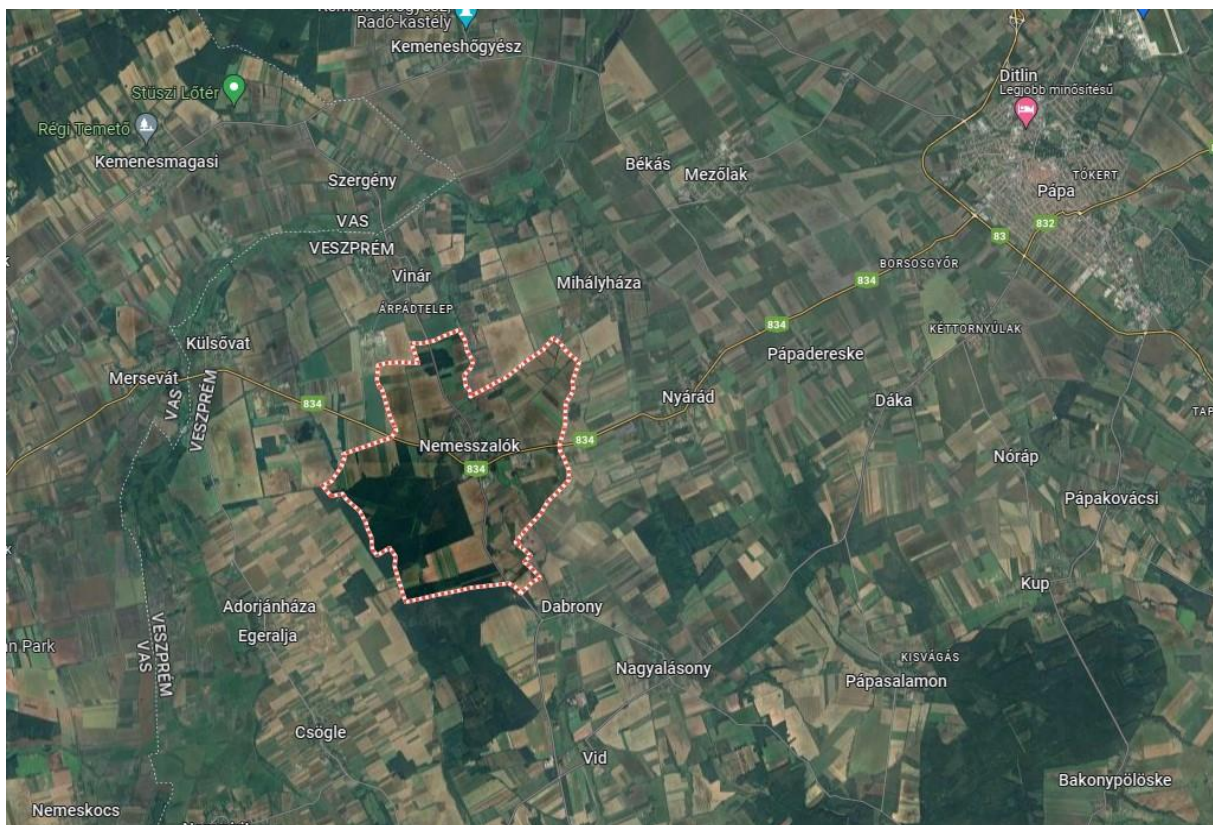
2 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉS

2.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Nemesszalók a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém megyében, azon belül pedig a pápai kistérségben fekszik. A település a Pápa-Devecseri-sík nyugati peremén fekszik a Marcal-medence kistáj szomszédságában.

A szomszédos települése északkelet felől Mihályháza, kelet felől Nyárad, délkelet felől Dabrony, délnyugat felől Csögle, Adorjánháza és Egeralja, nyugat felől Külsővát, északnyugat felől pedig Marcalgergelyi és Vinár. A két közeli város egyike Celldömölk, melynek központjától alig 13 kilométer választja el, a másik Pápa, melytől mintegy 15 kilométerre található.

A település a Pápát Celldömölkkel összekötő 834-es főút mentén fekszik, mely a legfontosabb közúti elérési útvonala is egyben. A település központját és lakott területének É-i valamint legdélebbi részeit viszont csak a 8411-es út érinti, azon érhető el északi (Marcalgergelyi, Vinár) és déli szomszédai (Dabrony) felől is.

1. ábra: Nemesszalók község elhelyezkedése (Forrás: Google Maps)

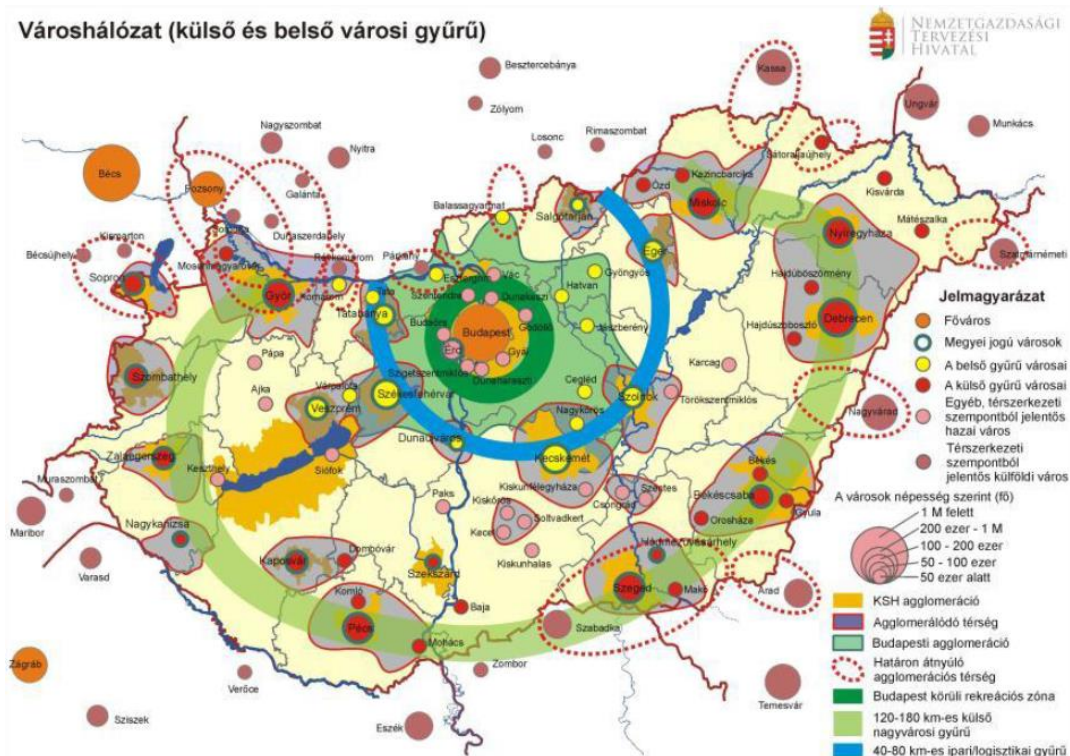
2.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a jövőben egy-egy,

nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetőik, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben.

Pápa és térsége, bár az OFTK-ban meghatározott **főbb fejlesztési irányokból kiesik, de jó mezőgazdasági adottságú terület, ami a környező települések gazdasági életében a mai napig jelentős szerepet játszik.**

2. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK)

2.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Közép-Dunántúl régió Magyarország ÉNY-i részén, a Kisalföld és a Duna között terül el. Északi határa az országot határoló Duna, dél felől a Balaton jelenti a természetes határt. A régió három megyéből áll: Komárom-Esztergom, Fejér és Veszprém megyékből. A régió központja Székesfehérvár. Veszprém megye déli természetes határa a Balaton, Magyarország legnagyobb tava; a megye északi része már a Kisalföldhöz tartozik. Középső részét a Bakony hegység foglalja el. Területe 4463 km², ezzel az ország közepes méretű megyéi közé soroljuk. Népességszáma 2011. november 1-jén 353 ezer fő volt, amivel a megyék között az alsó középmezőnyben helyezkedik el. Népsűrűsége 78,4 fő/km², ami szintén átlagosnak mondható. A városok nagy számban fordulnak elő (15 db), ugyanakkor a községek száma kiugróan nagy (202), ami elaprózott településhálózatot eredményez. **Nemesszalók nem tartozik Veszprém megyeszékhely vonzáskörzetéhez.** Meg kell említeni Győr-Moson-Sopron megye hatását is, mivel Nemesszalók a megyehatár közelében, Veszprémtől és Győrtől nagyjából egyenlő, közel 60 km-es távolságra fekszik.

A Pápai járást egyetlen város (a járasszékhely Pápa) és összesen 48 község alkotja, melyek nagyrészt 1000 fő alatti falvak – nagyjából felük még az 500 fős népességet sem éri el. **Nemesszalók területét és népességét tekintve is a nagyobbak számító települések közé tartozik a járáson belül.** Pápa 30 ezres lakosságával a megye második legnépesebb városa, ahol az összes járási hatókörű igazgatási, oktatási, egészségügyi intézmény is megtalálható. A község Pápa központjától közúton mintegy 18 kilométerre helyezkedik el, ami személygépjárművel nagyjából 20-25 percet vesz igénybe. A megyeszékhelyhez, Veszprémhez vezető út ezzel szemben kis-közepes forgalom mellett nagyjából 55 perc alatt tehető meg.

Nemesszalók Önkormányzata Közös Önkormányzati Hivatal is egyben, ide tartoznak még a következő települések; Külsővat, Mihályháza, Marcalgergelyi és Vinár községek.

2.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

2.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

"A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú- fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevételével mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket."

Veszprém megyére vonatkozóan:

„Pozicionálás

A Dunántúl közepén elhelyezkedő megye társadalmi-gazdasági "magterülete" a K-Ny irányú 8. sz. főút menti térség Veszprém megyeszékhely központtal; az átlagosnál fejlettebb a Balaton part és háttérterülete; problémákkal leginkább terhelt a Bakony és a Marcal-medence illetve a 8-as számú főúttól északra fekvő terület. Lakosságának 62%-a városlakó, de jellemzően aprófalvas településszerkezetű. Jelentős német nemzetiségű népcsoport él a megyében. Termőhelyi adottságai gyengék, erdősültsége az országos átlagot jóval meghaladó. A veszprémi Pannon Egyetem felsőoktatási potenciálja egyes szakterületeken dunántúli szinten jelentős. A nehézipar helyét a feldolgozóipar vette át, versenyképes a jármű- és gépípar, de a vegyipar is korszerűsödött. Kereskedelme, logisztikai, turisztikai szolgáltatásai folyamatosan fejlődnek, mégis egy főre jutó GDP-je tartósan a magyarországi átlag alatti.

Fejlesztési irányok

- A közösségi közlekedést segítő kelet-nyugati irányú közlekedési infrastruktúra (8-as főút és vasútvonalak) hálózati fejlesztése, a városok közötti kapcsolat javítása.
- A helyi gazdaság jelenlegi teljesítő képességének, hozzáadott értékének emelése, új perspektivikus ágazatok és a "tudásalapú ipar" megerősödése.
- A megyében élők szaktudásának, képzettségi színvonalának növelése, a tudományos kutatás és fejlesztési feltételeinek, intézményeinek fejlesztése.
- A megye határain túlnyúló egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.
- A megye táji, természeti és műemléki értékeinek megőrzése, tematikus összekapcsolása, fenntartható hasznosítása, megismertetése.
- A városok térség szervező szerepköreinek élénkítése, kooperálás; az aprófalvas és perifériális térségek komplex fejlesztése a népességmegtartás érdekében."

2.2.2 Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója

A térségre vonatkozóan **Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója** (elfogadva a 33/2021. (IV.21.) MÖK határozattal) az alábbi fejlesztési célokat fogalmazza meg:

„A térségi kapcsolatok erősítése

- A járás **úthálózatának fejlesztése** a települések közötti együttműködésben, **az utak állapotának javítása**
- **83. sz. főútvonal további D-i irányú fejlesztése** (M1-M8-Balaton összeköttetés)
- **Vasút-villamosítás** (Győr – Pápa – Celldömölk vasútvonal)
- A város, mint **járasszékhely központi pozíciójának erősítése, fejlesztése** (gazdaság, kultúra)
- A **kerékpárutak térségi rendszerbe fejlesztése**, egyes kijelölt **erdészeti utak bekapcsolása a kerékpárút hálózatba.**

A térségi gazdaság fejlesztése

- **Repülőtér polgári logisztikai fejlesztése** a meglévő raktározási és logisztikai kapacitásokra, vámkezelési rendszerre, személyforgalmi terminálra alapozva – a 2012-ben elfogadott járműipari klaszter megvalósítása
- a **magasabb hozzáadott értékű termékeket előállító gazdaság fejlesztése** a térség népességmegtartó képessége növeléséért, K+F-fejlesztések a kis és közepes vállalkozások számára is, start-up-ok kiemelt támogatása
- **Stratégiai ágazatok fejlesztése:** a járműiparhoz, egészségiparhoz, logisztikához, élelmiszeriparhoz, faiparhoz kapcsolódó a teljes húsipari vertikumhoz (az

állattenyésztés technológiai fejlesztésétől a „pápai hús” márkaértékét biztosító meglévő és az új feldolgozógyárakon át a – a fűszeriparban, a húshulladék feldolgozásban működő) kapcsolódó vállalkozások fejlesztése

- **Ásványvíz:** az ásványvíz piacra juttatásához szükséges technológia kialakítása/fejlesztése
- **Megújuló energia-források** (napenergia, szél, földhő) széles körű kihasználása
- **A tejipari vertikum fejlesztése** (állattenyésztéstől tejfelvásárláson át a feldolgozásig, sajátosan térségi termékek előállításáig) kiemelten a megyehatár menti Sokorói tengely mentén Nagydémtől Bakonytamásin keresztül Gicig.
- **Textilgyártás 100 éves hagyományának folytatása** (a termelési hagyományok és a mesterségbeli tudás hasznosítása a piac várható ismételt átrendeződése során), kézművesség, nagyüzemi textilipar modernizációja
- **A környezetipar fejlesztése** (nagy állattartó telepek trágya hasznosítására biogáz üzemek fejlesztése, állati eredetű melléktermékek és alapanyagok feldolgozása és hasznosítása, növényi (és erdészeti) eredetű alapanyagok és hulladékok hasznosítása, a termásvíz többirányú hasznosítása kertészeti termelésben.)
- **A mezőgazdaság támogatása** (a nagyüzemek, a kisüzemek, a családok önfenntartó gazdálkodását biztosító kisüzemek és a kereset-kiegészítést biztosító háztáji kisgazdaságok gazdálkodásának összehangolt támogatása különösen a megyehatárok melletti településekben) mezőgazdasági öntöző-rendszerek kiépítése, egészséges termékek előállítása, helyi (térségi) piac létesítése.
- **A vidékstratégia érvényesítése a városkörnyék fejlesztése érdekében** kiemelten a megyehatár melletti területeken
- **A gazdaság fejlesztéséhez szükséges képzett munkaerő biztosítása**, letelepítése, lakhatási feltételek megteremtése (munkásszálló) a köznevelés és szakképzés feltételrendszerének fejlesztése, felnőttképzési és átképzési programok indítása, felsőoktatási programok megvalósítása
- **A turizmus fejlesztése:** a természeti és épített örökségre alapuló desztináció-fejlesztés (kiemelten wellness-, gyógy-, konferencia-, kultúr-, vallás- és egészség-turizmus), magasabb szintű szálláshely-fejlesztés, falusi turizmus fejlesztése

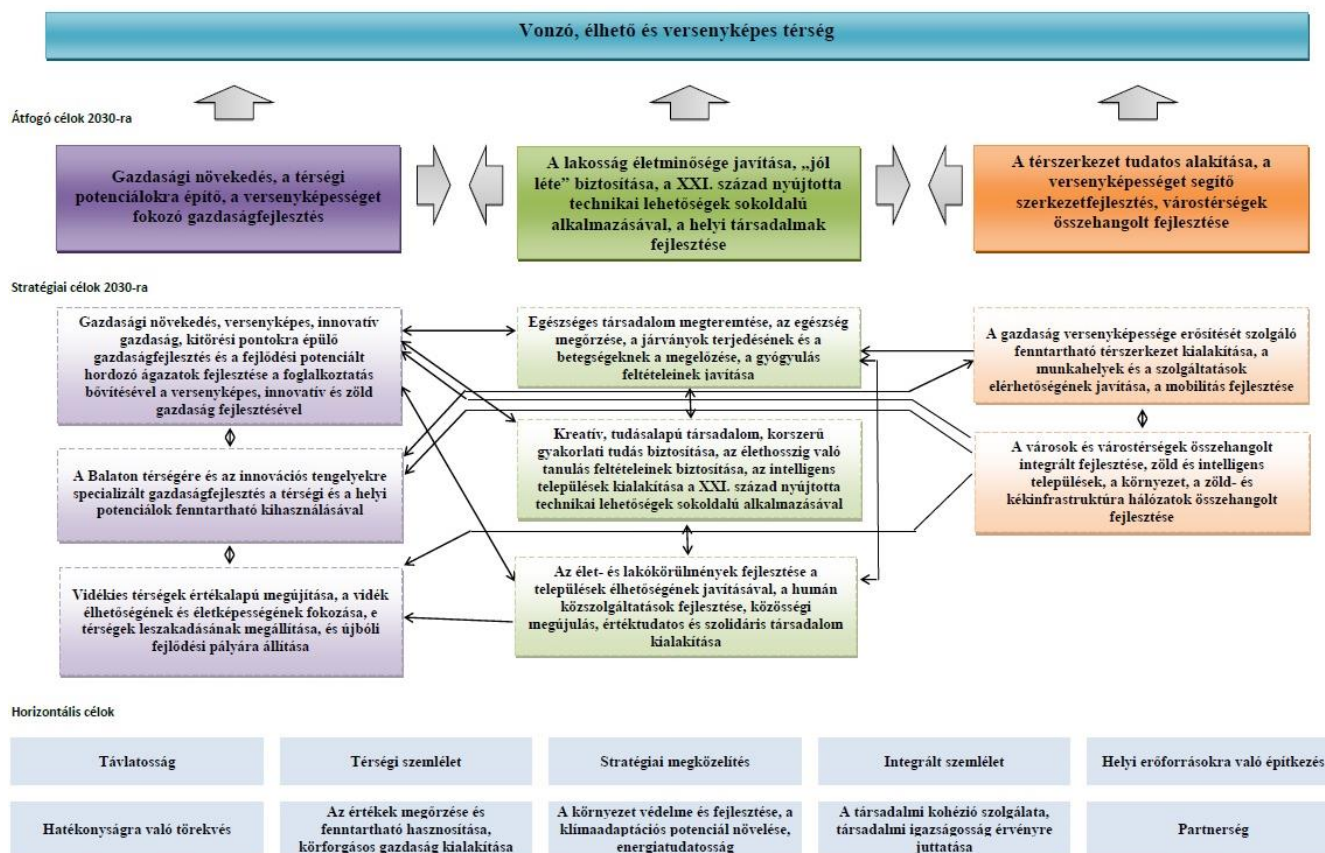
A térszerkezet továbbfejlesztése:

- A vidéki térség megélhetését biztosító **hálózatfejlesztés**

Városszerkezet fejlesztése

- Az **épített örökség** és a városszerkezet **védelme és megújítása**
- Az **ipari park infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése** az Ipar 4.0 iránymutatásai alapján
- **Új ipari park kialakítása**, beruházásra alkalmas területek feltárása, előkészítése
- Korábbi **gyártelepek rehabilitációja**, értékőrző megújítása, rozsdaovezetek rehabilitációjának elősegítése
- **Közlekedésbiztonsági és parkolási fejlesztések**
- **Kerékpáros útvonalak** kialakítása az egész város területén
- Keleti elkerülő út megépítése (Pápa)

A Veszprém megyei TFK a Pápa-Győr kapcsolatrendszer erősítése mellett a foglalkoztatás bővítését célozza meg, amelynek érdekében az élelmiszeripar (különösen a hús- és tejipar), valamint a kiszolgáló állattenyésztési ágazat erősítendő. A koncepció a háztáji gazdaságok támogatását is célként rögzíti.

3. ábra: Veszprém megyei Területfejlesztési Koncepció 2030 jövőképe, célrendszere

2.2.3 Veszprém megye Területfejlesztési Programja

Veszprém megye Területfejlesztési Programja, Stratégiai Program, Operatív Program (elfogadva a 34/2021. (IV. 21. MÖK határozattal) a következő célokat fogalmazza meg a térségre vonatkozóan:

„Jövőkép

Veszprém megye – területfejlesztési koncepcióban meghatározott - jövőképe: Vonzó, élhető és versenyképes térség. A jövőképben megfogalmazottak elérése érdekében Veszprém megye és térségei fejlesztésében a területfejlesztési koncepció szerint kiemelten kezelendő:

- a versenyképesség növelése,
- a térség gazdaságának az itt élők megélhetését segítő fejlesztése,
- a megye lakossága életminősége javítása, „jól léte” biztosítása,
- valamint a megye térszerkezetének tudatos alakítása.

Veszprém megye jövőképe egy dinamikusan megújuló harmóniát tükröz, annak megteremtését vetíti előre. Harmóniát, amelyet ez a táj - a Balaton part, a Balaton-felvidék, a Bakonyja, a Bakony, a Somló – is tükröz, harmóniát a rendelkezésre álló sokszínű lehetőségek és azok kihasználása között, harmóniát az itt élő emberek képességei, elvárásai és a térség és települései fejlődése között, harmóniát települési környezetben és harmóniát a társadalomban. A megyei területfejlesztési koncepció célja tehát ennek a harmóniának a megteremtése, a jövőképben felvázolt olyan vonzó, élhető és versenyképes térség kialakítása, amely az itt élők, és az ide látogatók széles körben értelmezett „jól lét”-ének is feltétele. A megyei területfejlesztési stratégiai program a jövőkép elérését előmozdító hosszú távú átfogó célokhoz kapcsolódó prioritásokat és a középtávú, 2021-27 közötti időszakra szóló programokat határozza meg.

A területfejlesztési koncepcióban rögzített átfogó célok

- Átfogó cél 1. A gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés
- Átfogó cél 2. A lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával, a helyi társadalmak fejlesztése
- Átfogó cél 3. A térszerkezet tudatos alakítása, a versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, várostérségek összehangolt fejlesztése

Veszprém megye fejlesztésének stratégiai céljai 2030-ig

- 1.1. Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés és a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztése a foglalkoztatás bővítésével a versenyképes, innovatív és zöld gazdaság fejlesztésével
- A Balaton térségére és az innovációs tengelyekre specializált gazdaságfejlesztés a térségi és a helyi potenciálok fenntartható kihasználásával
- 1.3. Vidéki térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása
- 2.1. Egészséges társadalom megteremtése, az egészség megőrzése, a járványok terjedésének és a betegségeknek a megelőzése, a gyógyulás feltételeinek javítása
- 2.2. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az élethosszig való tanulás feltételeinek biztosítása, az intelligens települések kialakítása a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával
- 2.3. Az élet- és lakóköörülmények fejlesztése a települések élhetőségének javításával, közösségi megújulás, érték tudatos és szolidáris társadalom kialakítása
- 3.1. A gazdaság versenyképessége erősítését szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása, a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségének javítása, a mobilitás fejlesztése
- 3.2. A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a környezet, a zöld- és kékinfrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése

A prioritások azonosítása

- Prioritás: A megye ipari-innovációs tengelyeire, turisztikai térségeire specializált gazdaságfejlesztés a kutatás-fejlesztés-innováció erősítésével és a fenntartható munkaerőpiac feltételeinek biztosításával, a versenyképesség növelése
- Prioritás: A területi potenciál erősítése a vidéki térségekben, a városok és térségeik összehangolt integrált fejlesztése, fenntartható térség- és településfejlesztés
- Prioritás: Kreatív, versenyképes tudással rendelkező jól képzett, a korszerű digitális megoldások nyújtotta lehetőségekkel élni képes modern és egészséges társadalom, amely

számára biztosítottak a gyógyulás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés javuló feltételei”

- *Prioritás: A megye külső és az egyes térségei közötti belső kapcsolatrendszerét javító, a munkahelyek és szolgáltatások jó színvonalú elérhetőségét korszerű és fenntartható módon biztosító mobilitás*
- *Prioritás: A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadaptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelés”*

2.2.4 Veszprém Megye Integrált Területi Programja (ITP)

Az ITP 2021-27 tervezési folyamata 2020 decemberében kezdődött az „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2021-2027” c. dokumentum alapján. Ez az útmutató a 2.2 verziószámú volt. A tervezés 2021 márciusában került abba a fázisba, hogy Veszprém Megye területfejlesztési dokumentumaival együtt a Veszprém Megyei Területfejlesztési Szakmai Kollégium kibővített ülésén - melyre a megye valamennyi települési polgármestere meghívást kapott - a megyei ITP szerkezetét megismerhette.

Az ITP 2021-27 útmutató és Veszprém megye belső kapcsolatrendszerének vizsgálata alapján az alábbi négy célterület került kijelölésre:

1. Fenntartható városfejlesztési célterület
2. Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe
3. Komplex fejlesztéssel érintett és kedvezményezett járások célterülete
4. Gazdaságilag eltérő fejlődési pályát leíró térségek célterületei

A Pápai járás (és ezáltal a község is) a „Komplex fejlesztéssel érintett és kedvezményezett járások célterülete” által érintett, mint kedvezményezett járás.

A TOP Plusz intézkedései:

1. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES MEGYE

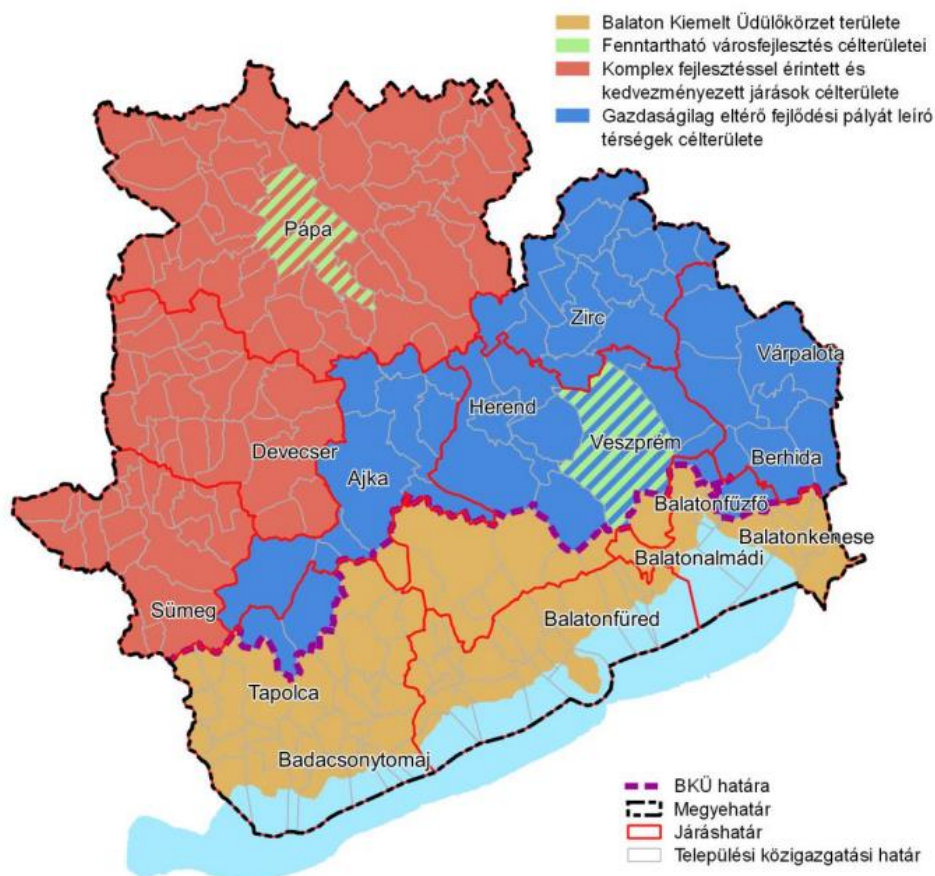
- 1A - Helyi gazdaságfejlesztés
- 1B - Településfejlesztés, települési szolgáltatások
- 1C - Fenntartható városfejlesztés

2. PRIORITÁS: KLÍMABARÁT MEGYE

- 2A – Klímabarát megye

3. PRIORITÁS: GONDOSKODÓ MEGYE

- 3A – Megyei és térségi fejlesztések (ESZA)
- 3B – Fenntartható városfejlesztés (ESZA)
- 3C - Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)

4. ábra: Veszprém megye célterületeket ábrázoló térkép

2.2.5 Térségi fejlesztési programok

A település a Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület tagja, a Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020-as programidőszakra vonatkozik.

A Stratégia megalkotásának első lépése a térség helyzetfeltárása volt, ezzel párhuzamosan indult meg a fejlesztési igények felmérése a térségben található 38 település tájékoztatásával és megkérdezésével. A helyzetfeltárás során kirajzolódtak a térség erősségei, gyengeségei, és az ezekből adódó lehetőségek, valamint veszélyek. A tervezés során a lehetőségek kiemelése volt a cél, hiszen elsősorban ezek kiaknázásával nyílik esély a kedvező folyamatok kiterjesztésére, jó gyakorlatok szélesebb körben való meghonosítására, illetve a kedvezőtlen folyamatok társadalmi-gazdasági hatásainak tompítására, korrekciójára.

A helyzetfeltárás, illetve az annak eredményein alapuló SWOT-analízis elemei alapján meghatározhatók azok a fejlesztési szükségletek, illetve az ezekhez kapcsolódó beavatkozási irányok, amelyek keretet adnak a stratégiában meghatározott intézkedésekhez. Az azonosított szükségletekre alapozott beavatkozási irányok kialakítása komplex szemléletet tükröz, az egyes intézkedések több egyedi szükséglettel kapcsolódnak. Az igényfelmérés hozzájárult ahhoz, hogy egy valóságokra épülő, reális jövőképet, célokat tartalmazó stratégia kerüljön megalkotásra, amely minden egyes átfogó intézkedésével a térség valamely lehetőségét kívánja erősíteni.

a helyzetfeltárás során felmerülő komplex problémák kezelésének céljából az alábbi specifikus célok, és ezekhez kapcsolódó intézkedések kerültek kidolgozásra:

- A komplex turisztikai kínálathoz kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, a kooperáció erősítése a turisztikai arculat kialakítása érdekében
- A térség gazdaságának fejlesztése, illetve a helyi foglalkoztatási potenciál erősítése a helyben előállított termékek termelési feltételeinek javításán, illetve a piacra jutás elősegítésén keresztül
- Értékteremtő és alkotó közösségek tevékenységének, valamint a helyi és térségi identitást erősítő rendezvényeinek támogatása
- A hátrányos helyzetű, marginalizálódott társadalmi rétegek felzárkózásának, integrációjának elősegítése

SWOT:

A. Erősségek	B. Gyengeségek
1. környezeti-táji sokszínűség 2. kedvező mezőgazdasági termőterületi adottságok 3. történelmi borvidék az akcióterületen, minőségi bortermelés 4. helyi közösségi aktivitás, rendezvények sokszínűsége 5. helyi termékek, helyi hagyományok és kulturális értékek széles köre	1. előnytelen földrajzi elhelyezkedés, az egy egységként való tervezés nehézségei 2. kedvezőtlen elérési viszonyok, a közlekedési infrastruktúra viszonylagos kiépítetlensége 3. a települési közszolgáltatások infrastrukturális hátterének hiányosságai (pl. szennyvízcsatorna-hálózat) 4. jelentős egyenlőtlenségek a települések gazdasági potenciálja és az életminőség tekintetében 5. a helyi vállalkozói aktivitás gyengesége 6. kedvezőtlen népesedési folyamatok – előregedés, elvándorlás 7. a turisztikai infrastruktúra nem megfelelő állapota 8. kooperáció hiánya a helyi termékek piacra juttatásában 9. egységes térségi marketing hiánya
C. Lehetőségek	D. Veszélyek
1. a minőségi helyi termékek iránti kereslet bővülése 2. a turizmus változatos szegmenseire (vízi turizmus, kerékpáros turizmus, borturizmus, vadászturizmus) irányuló igények bővülése 3. partnerség és együttműködés erősödése a helyi termelők között	1. a kedvezőtlen demográfiai tendenciák fennmaradása 2. a települési egyenlőtlenségek növekedése, további polarizáció 3. utánpótlás hiánya a családi gazdaságok esetében

Fejlesztési szükségletek azonosítása:

Offenzív	Fejlesztő
1. A helyi termékpiac erősítése a termőhelyi adottságokra építve (A3, A5 – C1) 2. Diverzifikált turizmusfejlesztés a környezeti sokszínűségre építve (A1 – C2)	3. A vállalkozói aktivitás erősítése (B5 – C3) 4. Partnerség és együttműködés erősítése a helyi szereplők között (B8 – C3)
Védekező	Elkerülő
5. Közösségi aktivitás erősítése (A4 – D2) 6. Térségi identitás erősítése a helyi értékeken keresztül (A1 – D1, D3)	7. Belső erőforrások hatékonyabb kihasználása a leszakadó társadalmi csoportok segítése érdekében (B4 – D2) 8. Települési környezet állapotának fejlesztése a népesség-megtartó képesség növelése érdekében (B2, B3 – D1)

2.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata**2.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései**

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (OTrT) áll, amelyet az országgyűlés a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben rögzített. E törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal. Az OTrT az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

Nemesszalók Veszprém megyében található, amely megyére vonatkozó területrendezési tervet Veszprém Megye Önkormányzat Közgyűlése 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelettel fogadott el. A rendelet meghatározza Veszprém megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára. A rendelet hatálya - az egyedileg meghatározott övezetek kivételével - Veszprém megye közigazgatási területéből a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén kívüli területekre terjed ki. Az egyedileg meghatározott övezetek meghatározása és szabályozása a megye teljes közigazgatási területére kiterjed. A rendelet hatálya alá tartozó települések felsorolását a rendelet 1/A és 1/B mellékletei tartalmazzák.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfelelőségét. Fenti előírás következtében településrendezési terv készítés esetén az összhangot a területfelhasználási kategóriák és a megyei övezetek tekintetében a vonatkozó megyei területrendezési tervvel, az országos övezetek tekintetében az OTvT-val is kell biztosítani.

2018. évi CXXXIX. törvény szerinti összefüggések a megyei és településrendezési tervek készítése során:

„10. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;

c) a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

(3) Az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bányaterületet, hulladékártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területet, egészségügyi, sportolási, közlekedési és honvédelmi területet a megyei területrendezési tervben sajátos területfelhasználású térségbe kell sorolni. A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási kategória területét az (1) bekezdés szerinti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;

c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges - ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet -, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.”

(3) A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási térség területét a fenti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.”

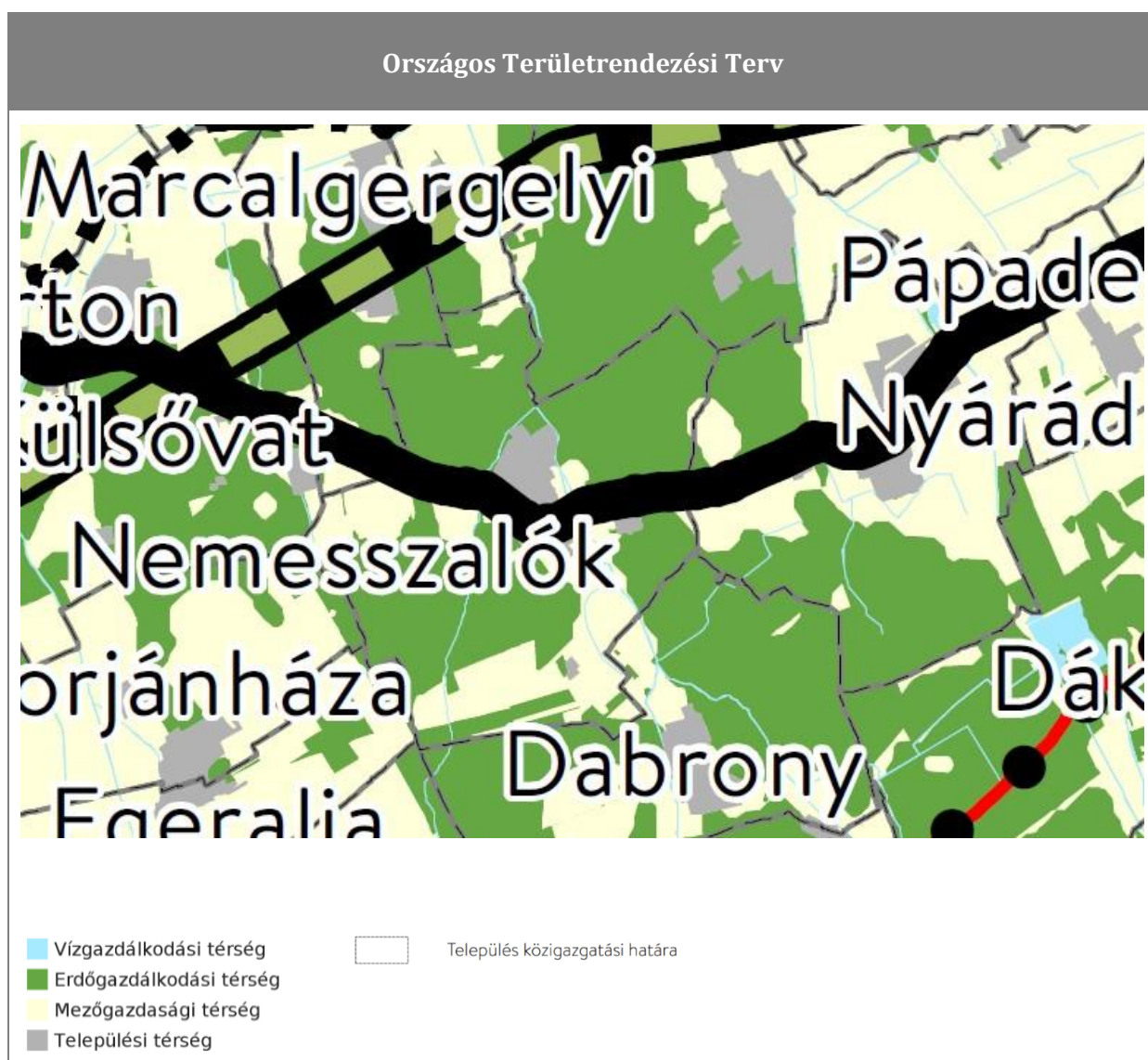
2.3.2 Nemesszalók az Országos Területrendezési Tervben

Országos Területrendezési Terv

Az Ország Szerkezeti Tervét a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 2. melléklete tartalmazza.

Az országos területfelhasználási kategóriák a következők: a) erdőgazdálkodási térség, b) mezőgazdasági térség, c) vízgazdálkodási térség, d) települési térség.

A település területét vízgazdálkodási térség, erdőgazdasági térség, mezőgazdasági térség és települési térség érinti.

5. ábra: Kivonat az Országos Területrendezési Tervből

Vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe Magyarország vízfolyásai, állóvizei, illetve azok parti sávjai tartoznak;

Erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe azok a - települési térségen, illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek esetében a sajátos területfelhasználású térségen kívül eső - Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek tartoznak, amelyek erdőgazdálkodásra hosszú távon és fenntartható módon alkalmasak, vagy amelyeken a jövőben az erdőtelepítés a termőhelyi adottságok és a környezetvédelmi szempontok alapján kedvező, illetve javasolt;

Mezőgazdasági térség: az országos és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban szántó, gyeperő - ingatlan-nyilvántartás szerint rét, legelő művelési ágba sorolt területek -, szőlő, gyümölcsös és kert területek tartoznak, és amelyen a mezőgazdasági funkció hosszú távú fenntartása indokolt;

Települési térség: az országos és a megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a vízgazdálkodási térségbe és a sajátos területfelhasználású térségbe tartozó területek kivételével a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépítésre szánt területek tartoznak.

Az Országos Övezeti Terv tervlapjait a 3. melléklet tartalmazza, az alábbiak szerint:

- a) 3/1. melléklet az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat puffertérületének övezetét,
- b) 3/2. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetét,
- c) 3/3. melléklet az erdők övezetét,
- d) 3/4. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett településeket,
- e) 3/5. melléklet a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket.

A területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) rendeletében állapítja meg továbbá:

- f) A jó termőhelyi adottságú szántók,
- g) az erdőtelepítésre javasolt terület,
- h) a tájképvédelmi terület,
- i) a vízminőség-védelmi terület,
- j) a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetét.

A település területét az erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete, tájképvédelmi terület övezete, vízminőség-védelmi terület övezete, ökológiai hálózat magterületének és puffertérületének övezete érinti.

	Erdők övezete
	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
	Ökológiai hálózat magterületének övezete
	Ökológiai hálózat puffertérületének övezete
	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
	Ökológiai hálózat magterületének övezete
	Ökológiai hálózat puffertérületének övezete
	Tájképvédelmi terület övezete
	Vízminőség-védelmi terület övezete

6.
ábr
a:
Kiv
ona
t a
201
8.
évi
CXX
XIX.
törv
ény
és a
9/2
019.
(VI.
14.)
Mv
M
ren

delet mellékleteiből

Erdők övezete: az OTTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak.

„29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a területrendezésért felelős miniszter rendeletében, valamint a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan területek tartoznak, amelyeknek erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból szükséges vagy indokolt.

„3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

(2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén

a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint

b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.”

Ökológiai hálózat magterületének övezete: az OTTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont;

„25. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.”

Ökológiai hálózat puffterületének övezete: az OTTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklék azon tevékenységek negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek;

„27. § (1) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és puffterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében – a (3) bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

(3) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a (2) bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.

(4) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.”

Tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak;

„4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképi védelmről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait, b) a településképi védelmről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.”

Vízminőség-védelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak;

„5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.”

2.3.3 Nemesszalók Veszprém Megye Területrendezési Tervében

Veszprém Megye Területrendezési Tervét Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelettel fogadta el. A megye Szerkezeti Tervét M=1:100.000 méretarányban a rendelet 2. melléklete tartalmazza.

- A Szerkezeti Terv által meghatározott megyei területfelhasználási kategóriák a következők:
a) területi korlát nélkül ábrázolt térségek: aa) erdőgazdálkodási térség, ab) mezőgazdasági térség, ac) vízgazdálkodási térség, ad) települési térség,
b) legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség.

Az egyes térségi övezetek területi és százalékos megoszlása a településen:

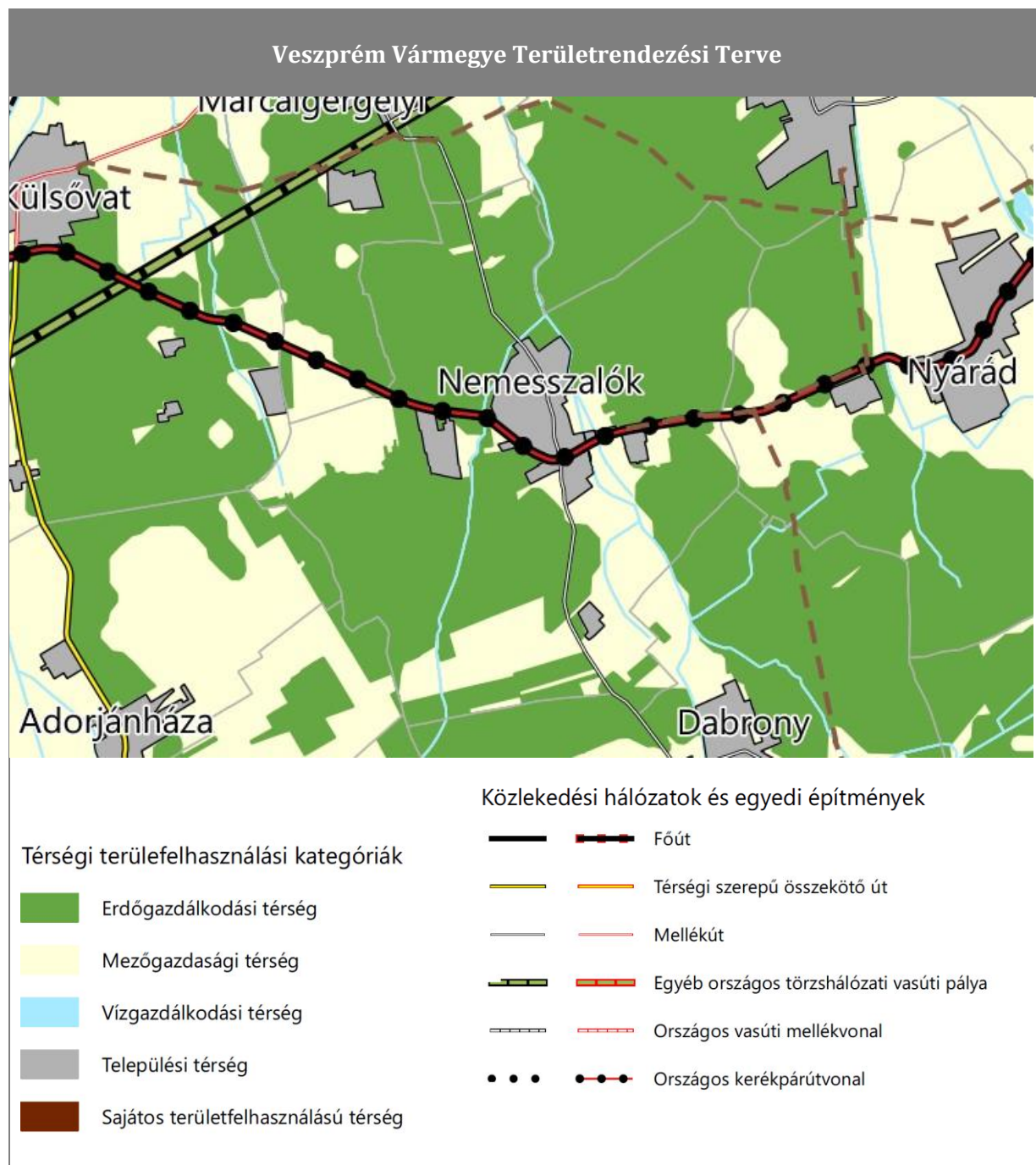
NEMESSZALÓK	terület (ha)		%
	Erdőgazdálkodási térség	1399,06	68,06
	Mezőgazdálkodási térség	497,79	24,22
	Települési térség	156,08	7,59
	Vízgazdálkodási térség	2,56	0,12

- Veszprém megye műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények rendszerét a rendelet 1/C melléklete tartalmazza:

A főúthálózat meglévő elemei:

Pápa (83. sz. főút) – Nemesszalók – (Celldömölk – Sárvár (84. sz. főút))

Meglévő földgázelosztó vezetékek: Nyárád - Nemesszalók

7. ábra: Kivonat a Veszprém Vármegye Területrendezési Tervéből

- Veszprém megye területrendezési tervében alkalmazott övezetek:

b) megyei övezetek:

- ba) ásványi nyersanyagvagyon övezete,
- bb) rendszeresen belvízjárta terület övezete,
- bc) földtani veszélyforrás terület övezete

c) egyedileg meghatározott megyei övezetek

- ca) Gazdaságfejlesztés kiemelten támogatott célterületeinek övezete
- cb) Innovációs-technológiai fejlesztés kiemelten támogatott célterületének övezete
- cc) Karsztvíz emelkedéssel veszélyeztetett települések övezete
- cd) Turisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületének övezete
- ce) Veszprém megye várostérségeinek övezete
- cf) Az „Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023” program érdekében együttműködő települések övezete

A település területét megyei övezetek közül Veszprém megye várostérségeinek övezete érinti, mint Pápa várostérsége.

2.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

2.4.1 Mihályháza

Mihályháza Község Önkormányzata Képviselőtestületének 8/2023.(VI.21.) önkormányzati rendelete szól Mihályháza község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má, Mt) területekkel csatlakozik Nemesszalókhöz.

2.4.2 Nyárád

Nyárád Község Önkormányzata Képviselőtestületének 9/2007. (IX. 17.) számú rendelete Nyárád község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról a település teljes közigazgatási területére terjed ki. Nemesszalókkal közös közigazgatási határa mentén Má, ún. általános mezőgazdasági övezet helyezkedik el, mely használata nincs hatással a szomszéd településre.

2.4.3 Dabrony

Dabrony Község Önkormányzata Képviselőtestületének 14/2008.(X.10.) önkormányzati rendelete szól Dabrony község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má, Mt, Mko) és erdőterületekkel (Ev, Eg) csatlakozik Nemesszalókhöz.

2.4.4 Csögle

Csögel Község Önkormányzata Képviselőtestületének 9/2022.(XI.23.) önkormányzati rendelete szól Csögle község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település erdőterületekkel (Eg) egy nagyon rövid szakaszon csatlakozik Nemesszalókhöz.

2.4.5 Egeralja

Egeralja Község Önkormányzata Képviselőtestületének 2/2019.(III.1.) önkormányzati rendelete szól Egeralja község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má) és erdőterületekkel (Eg) csatlakozik Nemesszalókhöz.

2.4.6 Adorjánháza

Adorjánháza Község Önkormányzata Képviselőtestületének 14/2008.(X.10.) önkormányzati rendelete szól Adorjánháza község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település erdőterületekkel (Eg) csatlakozik Nemesszalókhoz.

2.4.7 Külsővat

Külsővat Község Önkormányzata Képviselőtestületének 3/2007.(I.23.) önkormányzati rendelete szól Külsővat község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági területekkel (Má) csatlakozik Nemesszalókhoz.

2.4.8 Marcalgergelyi

Marcalgergelyi Község Önkormányzata Képviselőtestületének 7/2010.(VI.28.) önkormányzati rendelete szól Marcalgergelyi község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági területekkel (Má) és erdőterületekkel (Eg) csatlakozik Nemesszalókhoz. A szabályozási terv a meglévő 8404 út szélesítését is tartalmazza, melynek mentén tervezett kerékpáros nyomvonal szerepel. Az út Marcalgergelyin és Külsővaton keresztül tart Celldömölk irányába Nemesszalókon és Nyárádon keresztül pedig Pápa irányába.

2.4.9 Vinár

Vinár Község Önkormányzata Képviselőtestületének 8/2010.(VIII.23.) önkormányzati rendelete szól Vinár község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági területekkel (Má) csatlakozik Nemesszalókhoz. A terv tartalmazza a meglévő 8411. sz. út szélesítését, mely Nemesszalók irányába halad tovább.

2.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

2.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai

Nemesszalóknak nincs hatályos településfejlesztési terve.

2.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településen nincsenek hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.

2.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A település helyi építési szabályzatát és szabályozási tervét Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2008. (XI. 13.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, mely a City plus Bt. tervezőirodája által készített R-2 jelű külterületi szabályozási tervvel, és az R-3 jelű belterületi szabályozási tervvel együtt alkalmazandó.

A belterületi szabályozási terv falusias lakóterületet (Lf), településközponti vegyes (Vt) gazdasági területet (Gks, Gij, Gipe, Gipt), temetőterületet (Kte), zöldterületet (Z), kertes mezőgazdasági területet (Mk0), vízgazdálkodási területet (V), valamint közlekedési és közműterületeket határol le. Új lakóterületekkel a belterület északkeleti valamint déli részén számol.

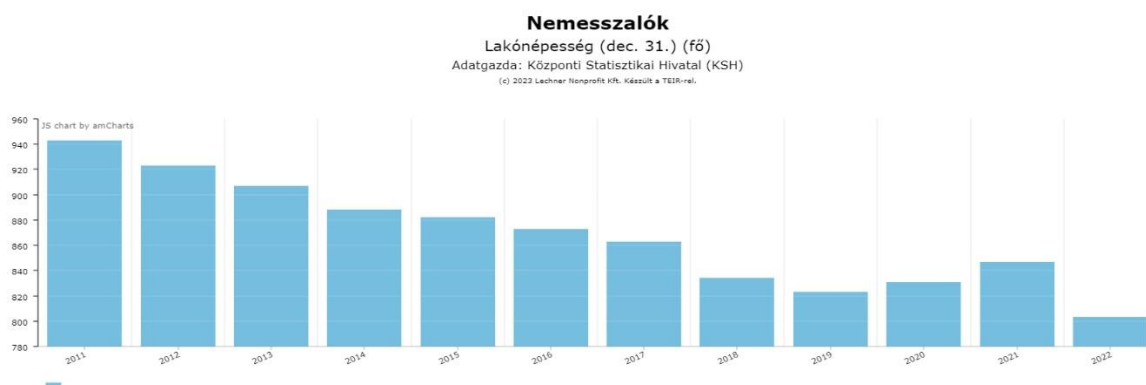
A külterületi szabályozási tervlap gazdasági területet (Gij, Gipt), sport területet (Ksp), közlekedési és közműterületeket (KÖu), erdőterületeket (Eg, Ev), zöldterületet (Z) mezőgazdasági területeket (Má1) és vízgazdálkodási területeket (V) jelölt ki. A terv a főbb utak szélesítését is tartalmazza.

2.7 A település társadalma

2.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

2.7.1.1 Demográfia, népesség

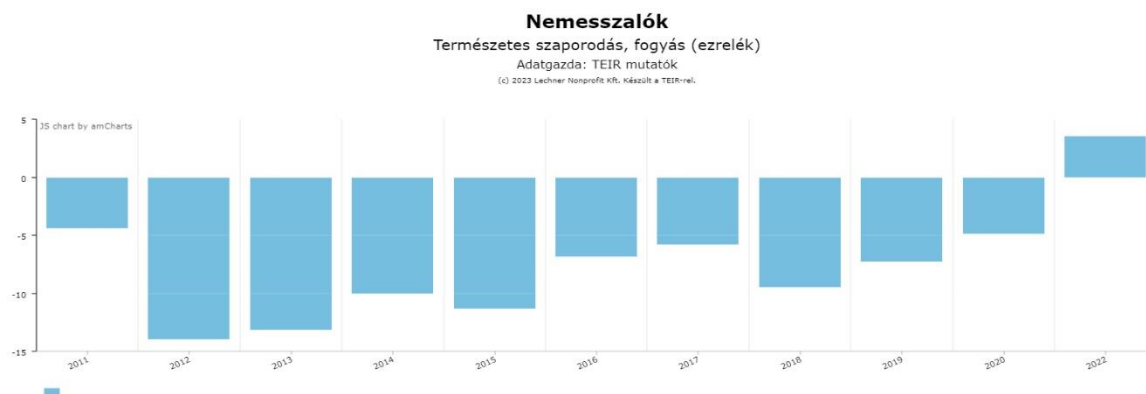
A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. Nemesszalók népessége 2022-es népszámlálás szerint 838 fő volt, ezzel a pápai, aprófalvas kistérségen belül a közepes lélekszámú települések közé tartozik. A lakosság száma 2011-től döntően csökkent, (a 2022-es népszámlálás szerint az elvándorlás -103 fő 2011-hez képest, azaz -10,9 %. /KSH adatbázis/), 2020/21-ben látható az előző évekhez képest kisebb mértékű növekedés, ekkor majdnem elérte a 2019-es állapotot.

Lakónépesség száma Nemesszalókon 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

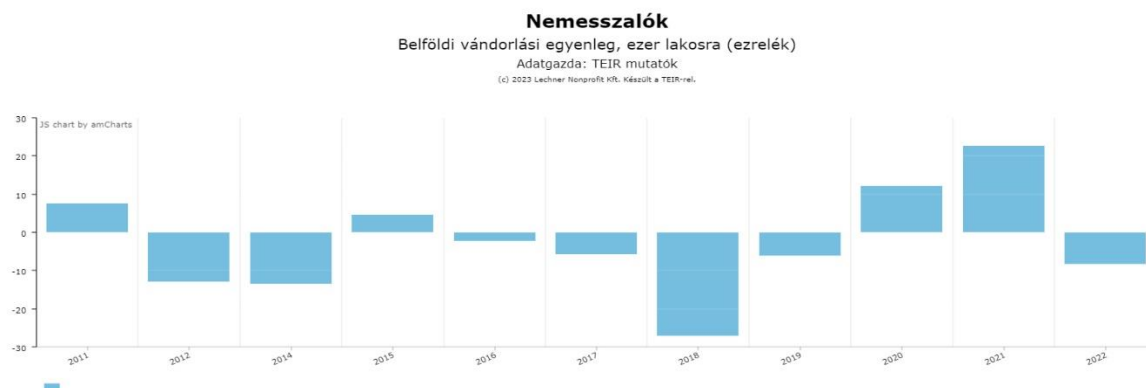
A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg. A természetes szaporodás/fogyás az élve születések és a halálozások számának különbségét mutatja. A természetes szaporodás/fogyás tekintetében

Nemesszalók az elmúlt évtizedben növekedő értékeket mutat, mely a 2022-es évben, az elmúlt évtized folyamatos negatív értékeiből pozitív egyenlegbe megy át.

Természetes fogyás/szaporodás Nemesszalókon 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

A vándorlási különbözet az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete ezer lakosra vetítve. Nemesszalókon 2011 és 2022 között ez az érték hullámzó képet mutat, és összességében az elvándorlás volt a jellemzőbb az elmúlt évtizedben.

Vándorlási egyenleg Nemesszalókon 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.1.2 Nemzetiségek

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 95,4%-a magyarnak, 0,5% németnek, 3,2% cigánynak mondta magát (0,9% nem nyilatkozott; a kettős identitások miatt az végösszeg nagyobb lehet 100%-nál).

2.7.1.3 Képzettség

A 2011-es népszámlálás (KSH) adatai szerint a legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégző, 15-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában Nemesszalókon 94,7 %. A legalább érettségizett, 18-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában 28,3% és az egyetemi/főiskolai/egyéb oklevéllel rendelkező 25-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában 8,7 %.

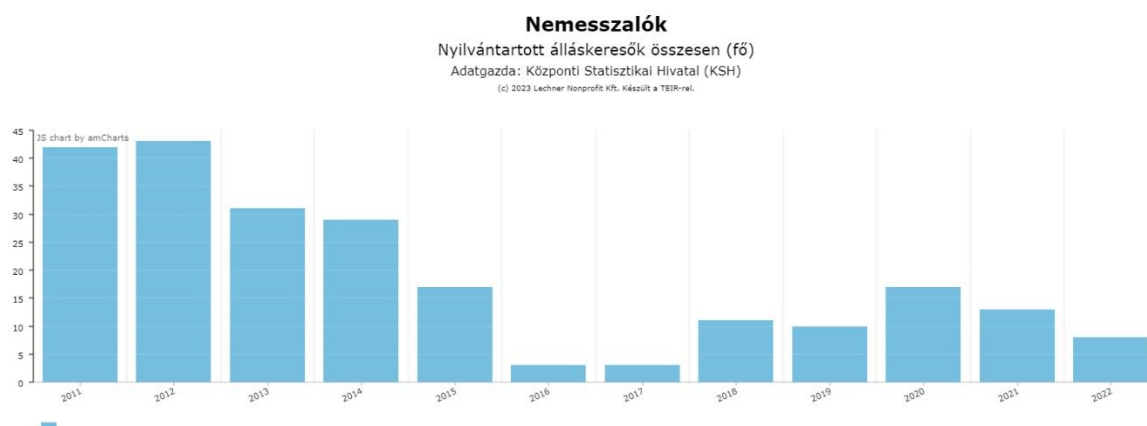
Összevetve a környező települések adataival ezek az arányokat kijelenthető, hogy az általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya valamelyest magasabb, mint a környező településeké, a legalább érettségizettek aránya és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya azonban jóval magasabb a környező településekéhez képest. A lakosság képzettsége összességében tehát magasabb, mint a környező falvakban.

Nemesszalók	2011
Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégző, 15-X éves népesség, a megfelel	94,7
Legalább érettségizett, 18-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában	28,3
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkező, 25-X éves népesség, a megfelelő l	8,7

2.7.1.4 Foglalkoztatottság

A népszámlálás során foglalkoztatottnak minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol.

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, egyéb kereső tevékenységet nem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik. A településen a regisztrált állás keresők száma 2022-ben 8 fő volt, az érték a 2011-2014 közti időszakhoz képest jelentős javulást mutat, ekkor volt olyan év is, mikor 43 nyilvántartott állás kereső volt. Összességében a statisztikai adatok alapján a vizsgált időszakban a regisztrált munkanélküliek száma jelentősen csökkent, a tartósan munkanélküliek száma alacsony.

A Nyilvántartott állás keresők száma 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

Az emberek a közeli Celldömölkre és Pápára, valamint Mezőlakra járnak dolgozni.

2.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

A SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem egy lakosra vetítve jelentősen nőtt a 2011-től, de így sem éri el a megyei átlagot.

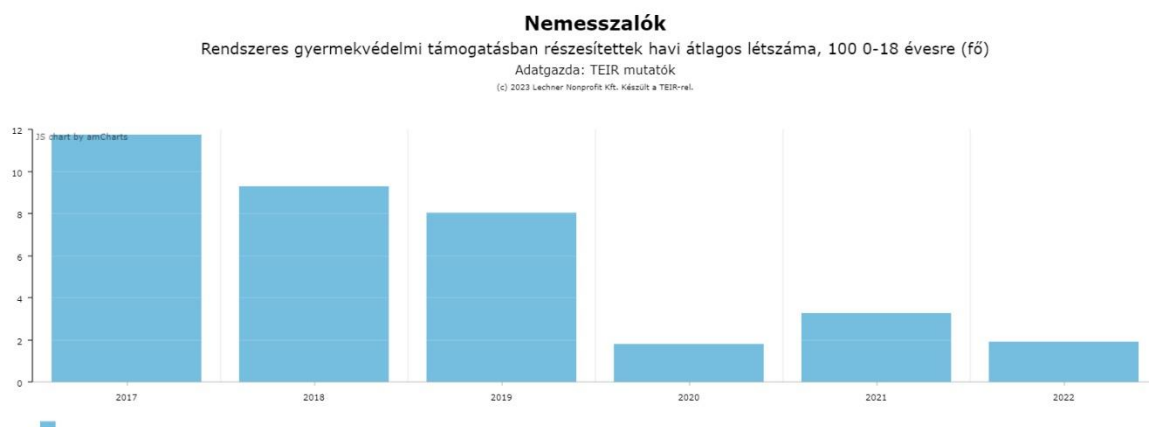
Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem Nemesszalókon 2011-2021 között (Forrás: TEIR)

A magas illetve alacsony jövedelműek aránya, ami az 5 millió Ft feletti adósávon adózók száma száz, 1 millió Ft alatti adósávon adózóra vetített arányát mutatja. Az érték a 2021-re erősen növekedett.

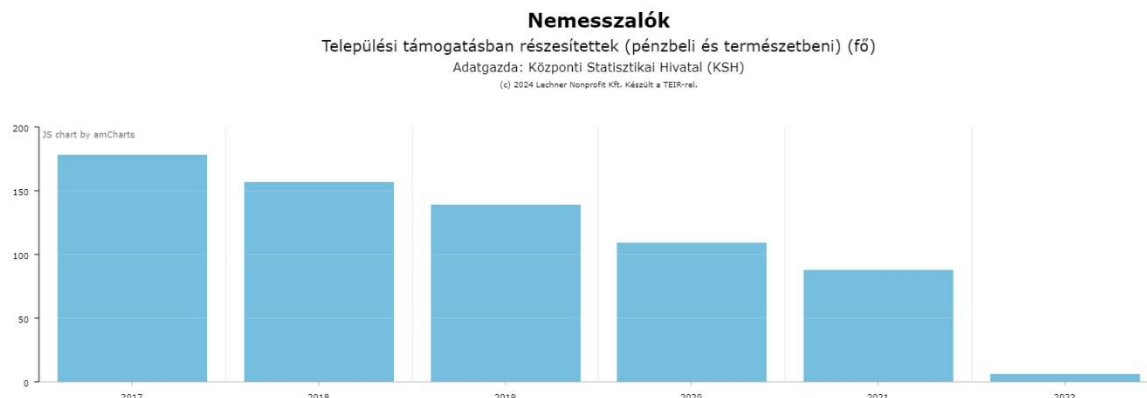
SZJA adófizetők évi 5 millió Ft feletti jövedelmi sávjában, egy SZJA adófizetőre évi 1 millió Ft alatti jövedelmi sávjában Nemesszalókon 2011-2021 között (Forrás: TEIR)

A jövedelmi viszonyokról adhat képet a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma is, hiszen a kedvezményre az a család jogosult, ahol a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Az érték jelentősen csökkent 2017-től.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos létszáma 100, 0-18 évesre (fő) (Forrás: TEIR)

A települési támogatásban részesítettek, illetve egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma 2017 és 2022 között erőteljesen (176 főről 6 főre) csökkent.

2.7.1.6 Életminőség

A településen a 2011 és 2022 közötti időszakban szinte alig épült új lakás vagy üdülő a KSH adatai alapján. A pápai járásban nagyrészt hasonló adatokat mérhetünk, építési tevékenység nem jellemző a községekben, vagy csak elszórtan jelent meg az említett időszakban. Nemesszalókon az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások és üdülők aránya közel 100%-os. A közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya 2016 után a 92%-ról 86%-ra esik vissza a TEIR adatbázisa szerint. A háztartási gázfogyasztók száma a 2016-os évtől folyamatosan emelkedik, száz lakásra vetítve 2022-ben 47 fő volt. Az alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükség-lakás) a településen 8,91% (2011-es adat), ami az országos átlagnál magasabb (9,31%, 2011-es adat). Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. Egy és két szobás lakások aránya (százalék) 2022-ben 31%-os volt. A településen az épületek színvonalának tekintetében nincs jelentős eltérés.

2.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

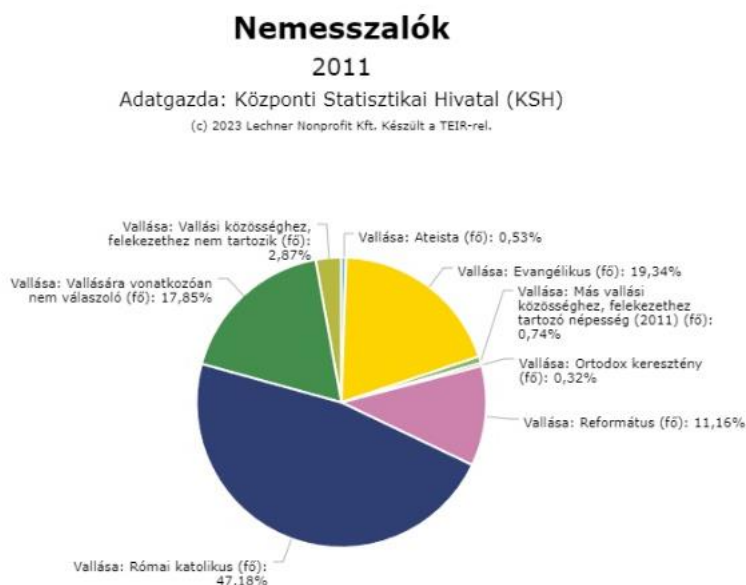
Konfliktust keltő társadalmi különbségek, társadalmi rétegződéssel összefüggő térbeli elkülönülés nem jellemzőek a kis településen.

A regisztrált bűncselekmények száma a településen a vizsgált időszakban egyre csökkenő tendenciát mutatott. A 2021-es adat (6 db) jóval alacsonyabb, közel fele a megyei átlagnál (12,9 db).

2.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

Nemesszalók népessége elsősorban agrártermeléssel foglalkozott az elmúlt évtizedekben és jelenleg is, bár az 1800-as évek végén a gyáripár kialakulásával a lakosság egy része elvándorol a városokba, később a környéken létesített TSZ újra a mezőgazdasági munkák fellendülését hozza. A település első templomát a XIII. században említik. Az idő előrehaladtával a megjelenő és megerősödő vallási közösségek további templomokat emelnek, így ma három templom, egy katolikus, egy református és egy evangélikus található a településen.

A vallási megoszlás a 2011-es népszámlálás adatai szerint a következő: római katolikus 47,2%, református 11,2%, evangélikus 19,3%, más valláshoz tartozó (1,1%), felekezeten kívüli 3,4%, (17,8% nem nyilatkozott).

Vallási megoszlás (Forrás: TEIR)

A településen jelenleg több civil szervezet, sportegyesület (labdarúgás), nyugdíjas klub és ének- és tánckar is tevékenykedik, ami a településen élők összetartozását erősíti.

Civil szervezetek:

- Nemesszalóki Egyetértés Sportegyesület
9533 Nemesszalók, Sport utca 3..
- Nemesszalóki Nyugdíjas klub
9533 Nemesszalók, Szabadság tér 14.
- Nemesszalóki Őszidő ének- és tánckar
9533 Nemesszalók, Szabadság tér 14.

Alapítványok:

- Nemesszalók iskolájáért, diákjaiért alapítvány
9533 Nemesszalók, Szabadság tér 14.
Alapfokú oktatás, támogatás

Céljai:

- Azon iskolai, pedagógiai célok, törekvések anyagi támogatása, melyekre a költségvetés nem nyújt fedezetet.
- Anyagilag támogatassa az iskolában tanuló kitűnő tanulókat.
- Anyagilag támogatassa a sportban kitűnő tanulókat.
- Az iskola tanulói, tanárai egészségesebb, kultúraltabb emberi környezetben tanulhassanak, dolgozhassanak

- Nemesszalók Községért Alapítvány
9533 Nemesszalók, Rákóczi út 13.
Város-, falufejlesztés

2.8 A település humán infrastruktúrája

2.8.1 Humán közszolgáltatások

A lakónépesség életminőségét jelentős mértékben meghatározhatja a humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) elérhetősége és azok minősége.

Oktatás és szociális ellátás

A településen bölcsődei ellátás nincs. Az óvodai intézményi feladatok ellátásáról a Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda gondoskodik a Rákóczi u. 13 szám alatt, melynek a környező településeken további tagóvodái működnek (Marcalgergelyi, Külsővati tagóvodák) közös fenntartással a Nemesszalóki Köznevelési Intézményfenntartó Társulás keretében.

Az óvodát 50 fő számára építették két csoportszobával. Hivatalosan 2002-től egy csoportos óvodaként működik. (A felvehető gyermeklétszámot a fenntartó határozza meg és a beiratkozó gyermekek létszáma adja koruknál fogva a csoportok szervezését.)

Az intézményben 2 szakirányú végzettséggel rendelkező óvónő és egy dajka látja el a feladatokat. Az óvoda fogadja a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekeket is, ehhez a munkához óraadó gyógypedagógus is rendelkezésére áll az intézménynek.

Néhány éve az óvoda épülete teljesen megújult, energetikai korszerűsítése is megtörtént. 2022-ben pedig pályázati pénzből az udvar fejlesztésére került sor.

A településen iskola is működik a Szabadság tér 12. szám alatt. A Nemesszalóki Általános Iskola fenntartója a Pápai Tankerületi Központ. Az alapoktatáson kívül logopédia, gyógypedagógia, felzárkóztatás, szakkörök, sportkörök működnek sikerrel. Könyvtár és számítástechnikai szaktanterem is a tanulók rendelkezésére áll.

Az önkormányzat a szociálisan rászoruló személyek részére biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó, következő alapellátási formákat:

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt. A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

Nemesszalók községben szociális étkeztetést 2022-ben 65 fő igényelt.

A házi segítségnyújtást a FIX-PONT Önkormányzati Feladatellátó Társulás végzi.

A képviselő-testület családsegítés keretében segítséget nyújt a működési területén élő szociális, vagy mentálhigiénés problémái, illetve egyéb krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek, családnak, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából. A házi segítségnyújtást a képviselő-testület a Közjóléti Alapítvány a Vidéki Családokért Alapítvány útján látja el.

Az önkormányzat települési támogatás nyújthat az alábbi célokra:

- a) rendkívüli települési támogatás a létfenntartási gondok enyhítésére,
- b) az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás,
- c) a lakhatási támogatás,
- d) az egészségi állapot megőrzését jelentő szolgáltatások költségeihez való részbeni hozzájárulás,
- e) ápolási támogatás

Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2015. (II.23.) önkormányzati rendelete rendelkezik az egyes szociális ellátási formák szabályozásáról.

Egészségügyi ellátás

Háziorvosi és védőnői alapellátás működik a településen a felújított Egészségügyi Központban, mely Rákóczi utca 17. címen található. Felnőttek rendelkezésére heti 3 alkalommal áll orvos. A gyermekorvosi rendelőt a háziorvos biztosítja.

Ügyeleti ellátás székhelye: 8500 Pápa, Anna tér 11.

Szakorvosi rendelő és kórház Pápán található.

Fogorvosi ellátás Pápán vehető igénybe.

Kultúra és sport

Az önkormányzat a közművelődés közösségi színtereként Községi Házat működtet a Szabadság tér 14. szám alatt. Az épületben helyet kap a Színházterem, Könyvtár, Ifjúsági Klub, Nyugdíjas Klub, Nemesszalóki őszi ének- és tánckar. A községi könyvtár mozgókönyvtári tagként is megkezdte működését és az ellátást a Jókai Mór Városi Könyvtár (8500 Pápa, Fő tér 1.) szolgáltatásával biztosítja.

Kiszolgáló épülettel rendelkező sportpálya a Sport utca végében, külterületen a hrsz: 0113 telken található. A településen működik az „Egyetértés Sportegyesület Nemesszalók” labdarúgó csapata.

Az általános iskola épülete mögött a hrsz: 344/1-es telken felújított sportpálya áll a tanulók és a bérlők rendelkezésére.

Hitélet

A községben három templom található. Katolikus, református és evangélikus templom, ahol a katolikusoknál hetente több alkalommal, a reformátusoknál és evangélikusoknál kéthetente van szentmise, istentisztelet.

2.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Nemesszalók Község rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal, mely a 2019-2024 közötti időszakra készült el.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Nemesszalók Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Nemesszalók település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- *az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,*
- *a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,*
- *a diszkriminációmentességet,*
- *a szegregációmentességet*
- *a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).*

Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozták meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program a következő problémákat azonosította be és a következő fejlesztési lehetőségeket fogalmazta meg:

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Alacsony iskolázottság 1. Több család él a létminimum alatt	1. felnőtt oktatás, tanfolyamok szervezése új szakképesítés, átképzés a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően 2. közfoglalkoztatás munkaerőpiacra való visszatérés segítése
Gyermekek	1. Gyermekek felsőfokú oktatásban való továbbtanulásának nehézsége anyagi fedezet hiányában 2. Gyermekek középfokú oktatásban való továbbtanulásának nehézsége anyagi fedezet hiányában 3. Gyalogos vagy kerékpáros közlekedés szabályismereteinek hiánya; felelőtlen, félelemérzet nélküli közlekedés 4. Tudatos közlekedés	1. Továbbtanulás segítése a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerben 2. Továbbtanulás segítése a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja révén 3. „mini KRESZ” pálya kialakítása 4. Iskolában, óvodában egészség nap, sport nap, falu nap keretében tájékoztatók, interaktív bemutatók, ügyességi feladatok
Idősek	1. A magányérzet miatti mentális állapot rosszabbodása, kikapcsolódás hiánya 2. A közösségi élet, a lakosság közötti kapcsolat passzivitása	1. Kirándulások, közösségi programok szervezése 2. Községi programok szervezése (sportnap, falunap, nőnap)
Nők	1. Kisgyermekes nők foglalkoztatása 2. A családon belüli erőszak, megfélemlítések eltitkolása	1. Családbarát munkahelyek létrehozása 2. Anonim jelzőrendszer megszervezése, működtetése, tájékoztatás a lehetséges segítségnyújtásokról
Fogyatékkal élők	1. A fogyatékkal élők életterének beszűkülése: egészségügyi szolgáltatásokhoz, munkahelyhez, kulturális programokhoz való hozzáférés nehézségei	1. fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés egészségügyi intézményekbe való eljutás segítése védett munkahelyek felkeresése, munkaerő piacra történő beállítás segítése
Településszintű probléma	1. Közterületeken való mozgás akadályoztatása, útburkolatok	1. Járdák felújítása, cseréje, akadálymentesítés

A megvalósítás előkészítése:

Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánja az Önkormányzat biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok a településen maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata:

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

2.9 A település gazdasága

2.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra vetítve Nemesszalókon a megyei átlaghoz képest valamennyivel (14 %-kal) alacsonyabb értéket mutat, és igencsak hullámzóan alakult a 2014-es évtől vizsgálva. A vállalkozások jegyzett tőkéje 1000 főre vetítve 2011-2019-ig folyamatosan növekszik, majd a azt követő években kis mértékben csökken. A vállalkozások túlnyomó része 1-9 fős. Ezen vállalkozások darabszáma a 2022-es évre a 2017-es évi csúcs 2/3-ára esett vissza (108 db-ról 63 db-

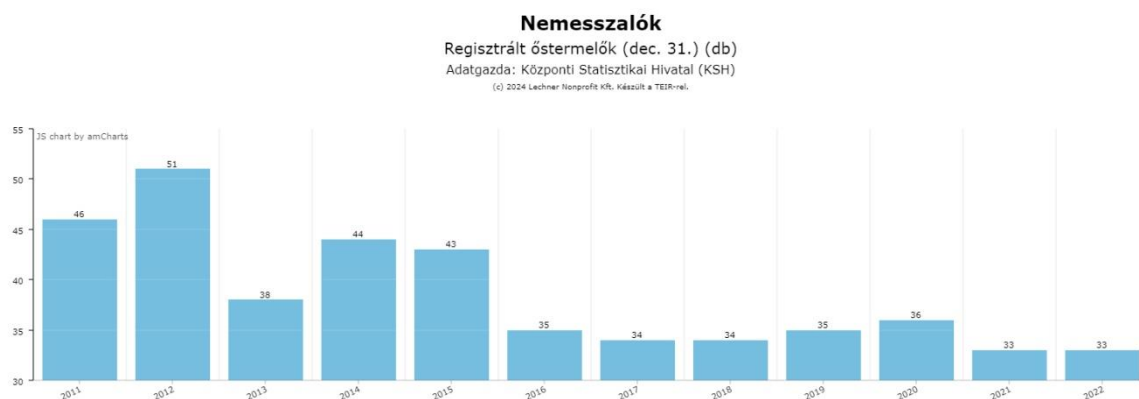
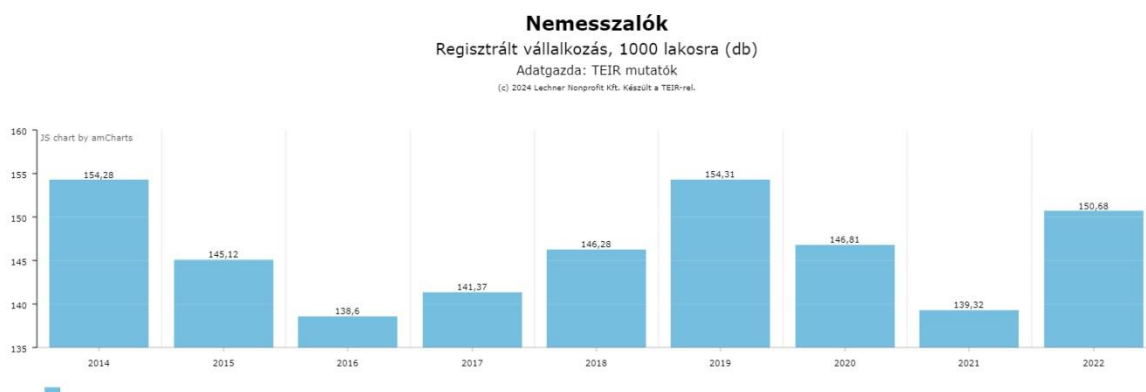
ra). 50-249 fős vállalkozásból 1 db-ot találunk a település közigazgatási területén. A működő egyéni vállalkozók száma 2011-től nagyjából stagnál.

A regisztrált vállalkozások túlnyomó többsége a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedik. A regisztrált őstermelők száma 2011-től (46 db) csökken, 2022-ben 33 darab volt.

A szolgáltatási szektorban regisztrált vállalkozások száma is csökkenő tendenciát mutat a településen 2014 óta, majdnem a felére csökkent (45db-ról 24 db-ra), az építőiparban működők aránya viszonyt folyamatosan növekedett (6 db-ról 13 db-ra nőtt), mondhatjuk, hogy megduplázódott 2014-től 2022-ig tartó időszakban.

Helyi önkormányzat iparűzési adó bevétele egy lakosra vetítve 2011-ről 2014-re erőteljesen megnövekedett majd azt követően megközelítőleg stagnált 2022-ig. Idegenforgalmi adóbevétele az önkormányzatnak a vizsgált időszakban nem volt.

A működő kereskedelmi és szolgáltatói szféra is csak az alapellátást biztosítja, magasabb ellátottságot a környező nagyobb települések szolgáltatnak.

A regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db) 2014-2022 között, illetve a regisztrált őstermelők száma a településen 2011-2022 között (Forrás: TEIR)

2.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, a gazdasági szervezetek jellemzői

A regisztrált vállalkozások többsége a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedik. A szolgáltatási szektorban regisztrált vállalkozások száma csökkenő tendenciát mutat a településen 2014 óta, az ipar-, építőiparban működők aránya viszonyt folyamatosan növekedett, 2022-ben 36,5 %-ot ért el.

A településen a regisztrált szálláshely-szolgáltatás, vendéglátások száma 6 db. A szállásférőhelyek számáról a 2022-es évben nem található adat a TEIR adatbázisában.

2.9.3 A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

A rendelkezésre álló információk alapján a település belterületének határában elhelyezkedő Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt.részéről a következő a jelentős beruházás, fejlesztési elképzelés ismert:

- Istálló fejlesztés, fejőház építése

2.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A település közúton történő külső elérhetősége a gazdasági versenyképesség szempontjából nem tekinthető kedvezőnek. Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben a saját megyeszékhelyig, Veszprémig több mint 50 perc, mely a megyei átlagot meghaladó érték. A saját járásközpont, Pápa megközelíthetősége megyei átlag alatti a maga 20 perc körüli értékével a legközelebbi autópálya csomópont (E60) megközelíthetősége 40 perc. Nemesszalók kapcsolatát a járásközponttal és környező településekkel mellékutak biztosítják. A közösségi közlekedési lehetőségeket a volánbusz járatok adják, a települést a hazai vasútvonalak közül egyik sem érinti.

A gazdasági versenyképességet befolyásolja még a munkaerő képzettsége is, mely nagyjából a megyei átlag értékeinek felel meg. Az iskolai végzettségi adatokat lásd a 2.7.1.3. alfejezetben.

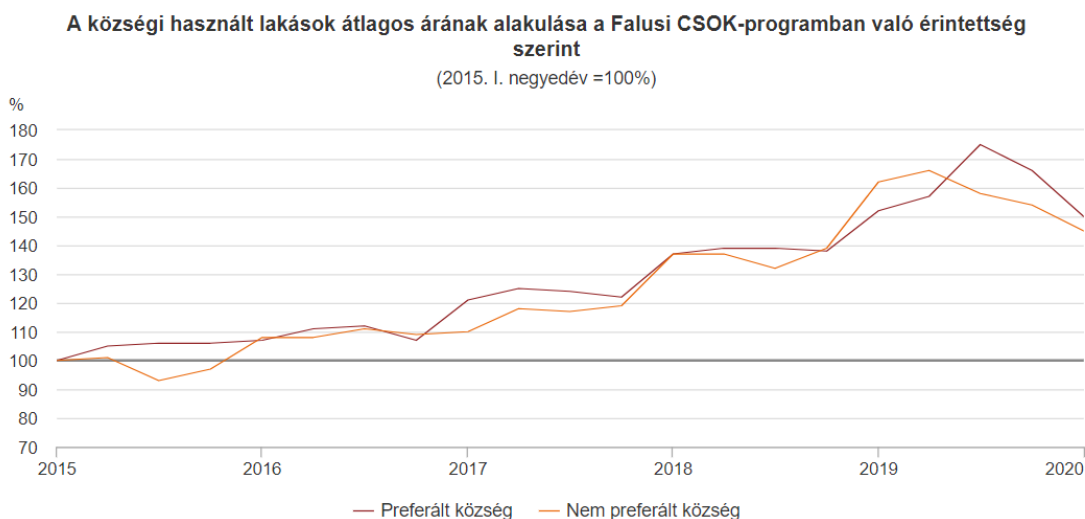
2.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

A településen az elmúlt 10 évben új lakás vagy üdülő alig épült.

A lakáspiacról megbízható statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, mivel csak a 2015/16-os év adatai kerültek feldolgozásra a KSH adatbázisában, de az önkormányzattól kapott információk szerint az eladó házak könnyen gazdára találnak, míg a beépíthető telkek nem keresettek a magas építési költségek miatt. Nemesszalók a Falusi CSOK-programban részvevő település.

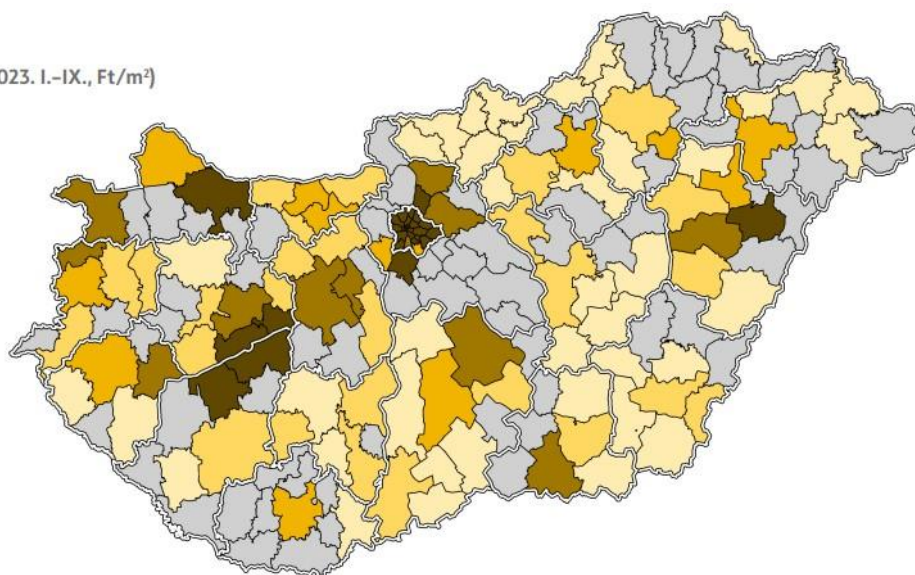
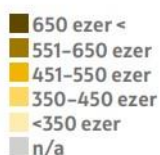
Lakáspiaci árak lakásárindex 2020. I. negyedév alakulásáról a KSH állított össze egy rövid elemezést, értékelést, melyet itt közzé teszünk:

„Országosan 2019-ben hat év után először csökkent a lakáspiaci tranzakciók száma, amelynek a mértéke az eddig feldolgozott adatok alapján 8,0%-ra becsülhető. A használtlakás-piacon kimutatható a Falusi CSOK hatása, a községek használtlakás-piaci részesedése 2019-ben emelkedett. Az eladások számának tényleges emelkedéséről csak a községek esetében lehet beszámolni (2,6%), ez a növekedés pedig a Falusi CSOK hatásának tudható be. 2019 III–IV. negyedévében mintegy 19 ezer lakást adtak el azokon a településeken, amelyek a vonatkozó rendelet által kijelölt körbe tartoznak. Ez 12%-kal haladta meg a megelőző év azonos időszakában történt értékesítéseket, miközben minden egyéb településkategóriában csökkentek az eladások. 2020 I. negyedévében a Falusi CSOK preferált településein az átlagos lakásár megközelítette a 6 millió forintot. Ez a nem támogatott községek jellemző lakásárának (19 millió forint) kevesebb, mint egyharmada. 2019 III. negyedévében az érintett kistelepüléseken átmeneti, 12%-os drágulást idézett elő a Falusi CSOK-ra vonatkozó szabályozás megjelenése. Az árak emelkedése ezt követően fokozatosan mérséklődött és 2020 I. negyedévében már visszatért a többi községre jellemző trendhez. A meghirdetését követő hónapokban a támogatott települések árszintje Közép-Dunántúlon volt a legmagasabb (12,0 millió forint), amit Pest régió követett (10,6 millió forint).” (Forrás: KSH)

41. ábra. Forrás: KSH

2. térkép

Járási átlagár (2023. I.–IX., Ft/m²)

n/a: nem volt legalább tíz értékelhető adattartalmú eladás 2023 első kilenc hónapjában

42. ábra. Forrás: OTP Jelzálogbank

Pápai járás NAV által regisztrált, eladott lakóingatlanainak átlagára 350 ezer Ft/m² alatti értéket mutat.

Rendelkezésre álló igen csekély számú adat alapján az ingatlanpiaci viszonyok nem elemezhetők a településen.

2.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

2.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat vagyonáról, a vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás szabályairól Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2001.(X.30.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Az önkormányzat vagyona a nemzeti vagyon része, amely törzsvagyonból és üzleti vagyonból áll. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja. A törzsvagyon körébe tartozó vagyon lehet forgalomképtelen törzsvagyon, és korlátozottan forgalomképes törzsvagyon. Az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező és a forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó vagyontárgyak az Önkormányzat tulajdonában álló közutak és műtárgyaik, terek, parkok, (külön törvény rendelkezése alapján részére átadott) vizek, vízi közműnek nem minősülő közcélú vízi létesítmények, valamint mindaz a vagyon, melyet törvény, vagy az Önkormányzat Képviselő-testülete rendeletével annak nyilvánít. Az Önkormányzat korlátozottan forgalomképes vagyontárgyainak minősülnek a közművek, középületek, sportpályák és sportcélú létesítmények. Az önkormányzat üzleti vagyonát képezi mindazon önkormányzati tulajdonban álló vagyonelem, amely nem tartozik az előzőekben meghatározott törzsvagyon körébe. A vagyontárgyak leltárát a rendelet 1. melléklete tartalmazza. Forgalomképes vagyontárgyak közt 50 elem, korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közt 13, forgalomképtelen vagyontárgyak 119 tétel szerepel.

Az Önkormányzat vagyonáról nincs pontos adatunk, mivel nem áll rendelkezésünkre az elmúlt év/évek zárómérlege.

Az Önkormányzat vagyonának növekedését mutatják az alább felsorolt tételek, melyek fejlesztésekből vagy vagyonátruházásokból keletkeztek:

2016-2022

- Magyar Falu Program: Községszervezéshez kapcsolódó eszközbeszerzés
- Magyar Falu Program: Kommunális eszköz beszerzése
- Magyar Falu Program: Temetői infrastruktúra fejlesztése
- Magyar Falu Program Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése
- Magyar Falu Program támogatásával járda felújítása
- Magyar Falu Program támogatásával Közös Önkormányzati Hivatal épületének felújítása
- MVH Piactér létesítése
- MVH, VP6 támogatással a Fő utca 10. épületének felújítása és energetikai korszerűsítése, közösségi tér kialakítása
- KEHOP Szennyvíztisztító telep korszerűsítése

Ingatlanértékesítésből származó önkormányzati vagyon:

	Ingatlan címe/helyrajzi szám	Értékesítésről szóló képviselő-testületi határozat száma	Vételár
1.	9533 Nemesszalók, Rákóczi utca 44.	26/2019. (IV.30.)	10 800 000 Ft
2.	Nemesszalók, 330 hrsz.	42/2020. (IX.29.)	4 000 000 Ft
3.	Nemesszalók, 343/1 hrsz.	44/2020. (IX.29.)	638 270 Ft
4.	9533 Nemesszalók, Lehel utca 36.	12/2022. (IV.27.)	1 310 000 Ft

Költségvetési adatok a TEIR adatbázis szerint:

Nemesszalók -	2017 -	2018 -	2019 -	2020 -	2021 -
Helyi önkormányzatok összes költségvetési bevétele (1000 Ft)	246 564	315 754	329 073	647 276	269 723
Helyi önkormányzatok összes költségvetési kiadása (1000 Ft)	267 087	271 253	374 888	647 776	266 385
Helyi önkormányzatok beruházásai (1000 Ft)	14 827	0	44 805	389 004	4 938
Helyi önkormányzatok felújításai (1000 Ft)	42 399	33 563	70 165		30 770

(Forrás: TEIR)

Gazdasági program:

A gazdasági program elkészítésének célja, hogy az Önkormányzat Képviselő-testülete a 2024-ig terjedő ciklus időtartama alatt egy egységes, előre meghatározott célrendszer szerint működjön, a gazdálkodásra, a település működtetésére, fejlesztésére vonatkozó döntésnél.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § (5) bekezdése szerint a gazdasági programot az alakuló ülést követő hat hónapon belül kell elfogadni, ha pedig a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

A településnek nem készült gazdasági programja a 2020-2024 időszakra.

A Képviselő-testület általános fejlesztési elképzelései azonban ismertek, melyeket az alábbi felsorolás tartalmaz pontokba szedve:

- Vízvezető rendszer bekötőszakaszok patakba vezetése
- Biztonságos gyalogos forgalom kialakítása
- Egészségügyi Központban napelemes rendszer kialakítása, fűtésátalakítás
- Óvoda épületében napelemes rendszer kialakítása, fűtés átalakítása,
- Óvodai Konyha teljes felújítása,
- Nemesszalók, Fő utca 10. Községi Házban tetőtér kialakítása

Mezőgazdaság, vállalkozás

Az Önkormányzatnak feladata és érdeke a vállalkozások segítése, mert a helyi munkahelyteremtést ez befolyásolhatja. A tulajdonán kívüli telephelyek hasznosítását csak korlátozott mértékben tudja befolyásolni.

Idegenforgalom

A környék idegenforgalmi lehetőségeit nézve a település fekvése kedvező, az idegenforgalom mégsem jellemző a község életére. Falusi szálláshelyet nem találunk a településen és a magánháznál létrejövő falusi vendéglátáshoz egyelőre nem látható kezdeményező szándék. Az Önkormányzat ezeket a célokat csak közvetve tudja segíteni.

Infrastruktúra

A község teljes és korszerű infrastrukturális ellátása megvalósult mind a bel-, mind a külterületen.

Közlekedés:

- közepes az autóbuszjáratok száma, csak két megálló található a közigazgatási területen belül, mindkettőnél van fedett beállóhely,

- a közúthálózat teljesen portalanított.

Vezetékes infrastruktúra:

- a villanyhálózat bel-és külterületen megoldott,
- vízvezeték hálózaton a vezetékes ivóvizet a Nemesszalók által létesített vízműtelep biztosítja a belterületen és az azzal határos külterületi telephelyeken, kivéve a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. telephelyét, melynek saját vízműve van.
- szennyvízcsatorna hálózatot Nemesszalók, Dabrony és Nagyalásny községek Önkormányzatai építették ki, a szennyvíztisztítást a Bakonykarszt Zrt. végzi. A Nemesszalókon található (hrszt: 0145/27) szennyvíztisztító telepet 2019-2021-ben korszerűsítették.
- gázhálózat kiépült a belterületen és a belterülethez közel eső külterületi telephelyeken is,
- vezetékes és mobil telefonhálózat minden háznál megoldott és a mobil szolgáltatás a település teljes területéről elérhető
- internet elérhetőség a belterületen korszerű optikai hálózaton keresztül megoldott, külterületen mikrohullámú ellátásról lehetséges,
- közvilágítás korszerű LED fényforrásokkal megoldott,
- kábeltévé a belterületen elérhető.

Társadalmi infrastruktúra:

- óvodai ellátás példásan megoldott helyben,
- iskolai ellátás állami feladatként működik,
- háziorvosi szolgálat megoldott,
- védőnői szolgálat megoldott,
- fogorvosi ellátás Pápán történik,
- könyvtár fiókkönyvtárként működik,
- közművelődési szolgáltatás van,
- szociális étkeztetés van,
- házi segítségnyújtás működik,
- a szemetgyűjtést és a szállítást az Avar Ajka Kft. végzi.

Közfoglalkoztatás

A Kormány a Közfoglalkoztatási Program keretében folyamatosan kapcsolatot tart az önkormányzatokkal.

A közfoglalkoztatás célja, az így dolgozók minél hatékonyabb visszavezetése a nyílt munkaerőpiacra. A tendencia a közfoglalkoztatási programok szűkítése. A foglalkoztatás feltételei 2020. évtől tovább szigorodnak, csökkent a támogatás és a közmunkaprogramba bevonhatók köre.

Településfejlesztési célok

Az Önkormányzat következő településfejlesztési céljai olyan célok, melyek a település általános fejlesztését segítik elő, valamint a közszolgáltatások biztosításához és fenntartásához kapcsolódnak.

- Vízvezető rendszer bekötőszakaszok patakba vezetése
- Biztonságos gyalogos forgalom kialakítása
- Egészségügyi Központban napelemes rendszer kialakítása, fűtésátalakítás
- Óvoda épületében napelemes rendszer kialakítása, fűtés átalakítása,
- Óvodai Konyha teljes felújítása,
- Nemesszalók, Fő utca 10. Közösségi Házban tetőtér kialakítása

Fejlesztési lehetőségeke, célokat határoz meg a Helyi Esélyegyenlőségi Program, melyek a következők:

- járdák felújítása
- akadálymentesítés (fizikai-*intézmények, járda*, információs, kommunikációs)
- „mini KRESZ” pálya kialakítása
- közösségi programok szervezése
- közfoglalkoztatás, munkaerőpiacra való visszatérés segítése

2.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat általános településfejlesztéssel kapcsolatos célkitűzései:

Az Önkormányzat Képviselő-testülete fontosnak tartja, hogy a településfejlesztés során azok az igények kerüljenek előtérbe:

- melyek olyan probléma megoldására, igény kielégítésére irányulnak, melyek alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódnak,

- melyek elősegítik a fiatalok letelepedését,
- melyek támogatják a családok gyermekvállalási és nevelési szándékát,
- melyek több településfejlesztési, üzemeltetési cél megvalósítását is segítik,
- melyek a kor igényeinek megfelelnek és a község élhetőségét növelik,
- melyek a település fejlesztése szempontjából felállított rangsorban előbbre vannak.

Nemesszalók település által az elmúlt években megnyert pályázatok, programok:

- Magyar Falu Program: Kommunális eszköz beszerzése (2022.) – 8.697.500 Ft
- Magyar Falu Program: Temetői infrastruktúra fejlesztése (2022.) – 4.999.999 Ft.
- Magyar Falu Program Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése (2022.) – 4.999.812 Ft.
- Magyar Falu Program: Községszervezéshez kapcsolódó eszközbeszerzés és községszervező bértámogatása (2021.) – 3.035.340 Ft.
- Magyar Falu Program: Kistelepülések járda építésének, felújításának anyagtámogatása (2021.) – 4.999.996 Ft.
- Magyar Falu Program – Nemesszalóki Közös Önkormányzati Hivatal épületének felújítása – (2021.) – 13.416.270 Ft.
- EFOP-3.9.2-16-2017-00022 „Humánkapacitások fejlesztése a Bakonyaljai falvakban” projekt (2018-2023) - 249.563 821 Ft
- MVH Piactér létesítése (2020.) – megközelítőleg 50.000 000 Ft
- KEHOP Nemesszalók, Fő utca 10. épületének felújítása és energetikai korszerűsítése, közösségi tér kialakítása: - 43.960.000 Ft
- KEHOP- 2.2.2-15-2016-00063 Nemesszalók község szennyvíztisztításának korszerűsítése (2020.) - 277.999 947 Ft
- IKT-2017-114-I1-00002419 Nemesszalók Község ASP központhoz való csatlakozása (2018) - 7.000 000 Ft
- VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 „Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés” tárgyú felhíváson - 43.960 000 Ft
 - VP2-4.1.1.9-21 Állattartó telepek megújításának támogatása (2023) – 35.727 614 Ft
 - VP2-4.1.8-21 Mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztések támogatása (2022, 2023) – 39.828 894 Ft, 173.122 024 Ft
 - VP2-6.3.1-20 Mezőgazdasági kisüzemek támogatása - 4.509 787 Ft
 - VP3-17.1.1-16 Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás (2018,2019,2020,2021,2023) – Összesen: 15.528 335 Ft
 - VP4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (2016-2022-ig) – Összesen 20.700 632 Ft
 - VP4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (2018-2021-ig) – Összesen: 10918517
 - VP4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (2023) - 48.018 389 Ft
 - VP4-11.1.1-11.2.1-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása 2016-2022-ig – Összesen: 9.970 442 Ft

- VP4-11.1.1-11.2.1-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (2019-2023-ig) – Összesen: 6.407 114
- VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek (2019-2021-ig) – 873 934 Ft
- VP6-19.2.1-16 LEADER - Helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása (2022) – 1.954 950 Ft
- VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés (2018,2020,2021,2022) - Összesen: 40.917 796 Ft
- VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, köztékeztetés fejlesztése (2019-2021-ig) – Összesen: 46.788 574 Ft

Nemesszalók, Kifizetett VP 2014-2022 támogatás; Összesen (Ft)

2016 -	2017 -	2018 -	2019 -	2020 -	2021 -	2022 -	2023 -
3 054 576	3 878 097	32 083 599	39 382 779	45 884 562	11 525 949	43 869 419	270 626 298

Nemesszalók település által megpályázott, de meg nem nyert vagy folyamatban lévő pályázatok:

2024. Magyar Falu Program – Temető járda felújítás – elbírálás alatt

2023. Magyar Falu Program járda felújítás

Nemesszalók Község Önkormányzat Képviselő-testülete a gazdasági elképzelési között fontosnak tartja egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó intézkedéseket. Önkormányzat Képviselő-testülete az önkormányzati és egyéb közigazgatási feladatait a Nemesszalóki Közös Önkormányzati hivatal útján látja el, amelyet Nemesszalók, Külsővat, Mihályháza, Marcalgergelyi és Vinár községek lakosságarányosan közösen tartanak fenn. A Képviselő-testület – az Önkormányzati törvényben meghatározott sorrendet követve – a következő közszolgáltatásokra vonatkozóan rendelkezik:

- vízrendezés és csapadékvíz elvezetés,
- szennyvízkezelés,
- köztető fenntartás,
- helyi közutak és közterületek fenntartása,
- köztisztaság és településtisztaság fenntartása,
- közbiztonság helyi feladatainak ellátása,
- gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről,
- gondoskodás az egészségügyi ellátásról,
- gondoskodás a szociális ellátásról,
- gondoskodás a gyermek és ifjúsági feladatokról,
- közösségi terek biztosítása,
- közművelődési, művészeti tevékenység, civil szervezetek, idősok, sport támogatása.

Víz- és szennyvízkezelés és csapadékvíz elvezetés

Az Önkormányzat kötelező feladata az egészséges ivóvízellátás szolgáltatása.

Az ivóvízzel történő ellátást a Pápai Vízmű Részvénytársaság biztosítja Nemesszalók területén, a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt-nek pedig saját vízműve van.

A szennyvízkezelés egyedi ellátású, a Bakonykarszt Zrt. szolgáltatón keresztül történik. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését és elszállítását Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2014. (IX.30.) önkormányzati rendelete szabályozza.

A csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása indokolt az egész településen. Az önkormányzat fejlesztési elképzelései között szerepel avízvezető rendszer bekötőszakaszok patakba vezetése

A köztemetők fenntartása

Az Önkormányzatnak kettő temető van tulajdonában (a Táncsics úti valamint a Dabronyi úti köztemető), melyeket fenntart. Temetői szolgáltatás mindkettőben végezhető.

A köztemető fenntartás, mint közszolgáltatás biztosítása, és színvonalának emelése érdekében az alábbi feladatok vannak:

- Biztosítani kell azt, hogy a köztemető megfeleljen a jogszabályokban meghatározott követelményeknek.
- Gondoskodni kell a köztemető szabályok szerinti üzemeltetéséről.

Helyi utak, közutak

A Képviselő-testület a helyi utak fenntartásával kapcsolatban a közúthálózat olyan kialakítására törekszik, melyek megfelelnek a település igényeinek:

- helyi közutak belterületi utak szilárd burkolattal vannak ellátva folyamatos karbantartására, mint minden útnak szüksége lehet,
- A felújított utakon való sebességtúllépés megakadályozása,

A közterület fenntartási feladatokat az önkormányzat látja el. A biztonságos gyalogos közlekedés az önkormányzat fejlesztési elképzelései között szerepel.

A köztisztaság és településbiztonság fenntartása

A köztisztaság és településbiztonság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az Önkormányzat:

- támogatja a polgárőrséget,
- támogatja a rendőrséget,
- felhívja a rendőrség figyelmét a tudomására jutott, közbiztonságot veszélyeztető körülményekre,
- együttműködik a rendőrség közbiztonságot növelő munkájával,
- képesíti a köztisztasági feladatok ellátását.

A település területén KMB iroda működik, valamint a Nemesszalóki Polgárőr Egyesület.

Gondoskodás az egészségügyi ellátásról

Az Önkormányzat kötelező feladata az egészségügyi alapellátás biztosítása. A Képviselő-testület az egészségügyi szolgáltatást a következő módon kívánja biztosítani.

Fenntartja:

- a háziorvosi ellátást,
- iskola-egészségügyi alapellátást,

- a védőnői ellátást

Az ellátások székhelye: 9533 Nemesszalók, Rákóczi u. 17.

Biztosítja:

- a fogászati ellátását dr. Piszker Irén által
Az ellátás székhelye: 8500 Pápa, Veszprémi út 29
- orvosi ügyeletet
Az ellátás székhelye: Pápa, Anna tér 11.

Az egészségügyi alapellátási körzetek megállapításáról Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének a 7/2016. (VI.324.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Az Egészségügyi Központ fejlesztési elképzelései:

- napelemes rendszer kialakítása, fűtésátalakítás

Gondoskodás a szociális ellátásról

Az Önkormányzat Képviselő-testülete fontosnak tartja a szociális alapellátások biztosítását, olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának. A szociális ellátások területén az Önkormányzat a következő feladatokat látja el:

Települési támogatás nyújtása:

- a) rendkívüli települési támogatás a létfenntartási gondok enyhítésére,
- b) az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás,
- c) a lakhatási támogatás,
- d) az egészségi állapot megőrzését jelentő szolgáltatások költségeihez való részbeni hozzájárulás,
- e) ápolási támogatás

A következő alap és szociális szolgáltatásokat biztosítja a Pápakörnyéki Önkormányzatok Feladatellátó Társulás keretében, valamint a FIX-PONT Önkormányzati Feladatellátó Társulás útján:

- családsegítő szolgálat, (KAVICS Alapítvány -feladatellátási szerződés)
- házi segítségnyújtás,
- gyermekjóléti szolgálat,
- szociális étkeztetés
- első lakáshoz jutók támogatása

Az egyes szociális ellátási formák szabályozásáról Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének a 3/2015. (II.23.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Köznevelés

Bölcsődei nevelés:

Jelenleg a településen a bölcsődei ellátás nem biztosított, a szülők a környező települések bölcsődéibe viszik gyermekeiket. Az önkormányzat egyelőre nem tervezi az ellátás megszervezését és fenntartását.

Óvodai nevelés:

A Nemesszalóki Köznevelési Intézményfenntartó Társulás napköziotthonos óvodát tart fenn, melyet a Községi Tanács hozott létre 1963-ban. Az óvoda épületét folyamatosan korszerűsítik, udvarának felújítása is megtörtént a közelmúltban.

Az intézmény tagóvodái:

1. Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda
2. Marcalgergelyi Napköziotthonos Óvoda
3. Külsővati Napköziotthonos Óvoda

Az óvoda a gyermekétkeztetést és a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelését is biztosítja.

Az óvoda fejlesztési elképzelései:

- Óvoda épületében napelemes rendszer kialakítása, fűtés átalakítása
- Óvodai konyha teljes felújítása

Általános iskola:

A településen általános iskola is működik (Nemesszalóki Általános Iskola) melynek fenntartója a Pápai Tankerületi Központ (8500 Pápa, Mézeskalács utca 2.)

Közösségi tér, a közművelődési tevékenység

Nemesszalók Önkormányzata Művelődési Házat működtet a Szabadság tér 14. szám alatt, amely helyet ad színi- és zenei előadásoknak, kluboknak (ifjúsági és nyugdíjas klubok), szakköröknek, mint a Nemesszalóki őszi ének- és tánckar. A Művelődési Ház nagyterme nagyobb közösségi események befogadására is alkalmas, mely meghatározott díj ellenében egyéb, lakossági célokra is bérbe vehető. Az épületben található a könyvtár, mely szintén aktív színtere több eseménynek. A helyismereti gyűjteményt is itt találhatjuk. A Fő utca 10. szám alatti ingatlan többfunkciós közösségi és kulturális térként működik 2019 év vége óta. Az épületet a *„Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés”* tárgyú felhíváson nyert Európai Unió támogatásnak köszönhetően újjáépítették.

A Művelődési Ház (Szabadság tér 14.) szolgáltatásai:

- színházterem, rendezvények, színi- és zenei előadások
- klubok befogadása

A Művelődési Ház (Szabadság tér 14.) fejlesztési elképzelései:

- nem ismertek

A Községi Ház (Fő utca 10.) szolgáltatásai:

- Bowlingpálya

A Községi Ház (Fő utca 10.) további fejlesztési elképzelései:

- tetőtér kialakítása

A Könyvtár (Szabadság tér 14.) szolgáltatásai:

- kölcsönzés
- helybenhasználat
- információszolgáltatás
- helyismereti gyűjtemény
- rendezvények (mesemondás, színi. és zenei kiselőadások)
- könyvtárközi kölcsönzés

A Könyvtár működtetése során:

- intézkedéseket kell tenni a Könyvtár látogatottságának növelésére, a megváltozott olvasási szokásokhoz való igazodással,
- ismertté kell tenni a könyvtári szolgáltatások körét, bővíteni kell a könyvtár eszköz ellátottságát, az elektronikus információhordozók használatát,
- programok szervezésével minél több érdeklődőt bevonni,
- a könyvtári nyitva tartást az igényekhez kell igazítani.

A helyi közművelődési feladatok ellátásáról Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének a 12/2020. (XII.22.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Sporttevékenység

Az önkormányzat kötelező feladata a települési sport hosszú távú fejlesztése, a sport-szervezetekkel való együttműködés biztosítása sportlétesítmények fenntartása. A Képviselő-testület fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások további biztosítását is. Ennek érdekében:

- közösségi színtereket biztosít a sport tevékenységekhez;
- támogatja a sport tevékenységeket, támogatja a Nemesszalóki Sportegyesületet
- fenntartja és üzemelteti a sportpályát, melyhez kiszolgáló épület is tartozik

Településfejlesztéssel foglalkozó bizottság:

Településfejlesztéssel, -rendezéssel foglalkozó bizottság nem működik a településen, de működik város- és falufejlesztést támogató alapítvány..

- Nemesszalók Községért Alapítvány
9533 Nemesszalók, Rákóczi út 13.
Város-, falufejlesztés

2.10.3 Foglalkoztatáspolitikai

A településen közmunkaprogram működik. A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 2023-ban 3 fő, ez az érték 2015 óta erőteljesen csökkent 2020-ig, majd kis mértékű növekedésnek indult a következő években a közfoglalkoztatási adatportál szerint.

2.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat vagyonáról, a vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás szabályairól Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2001. (X.30.) önkormányzati rendelete rendelkezik. A vagyontárgyak leltárát a rendelet 1. melléklete tartalmazza. Forgalomképes vagyontárgyak közt 50 elem, korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közt 13, forgalomképtelen vagyontárgyak 119 tétel szerepel.

Ezek közül jelen fejezetben kiemelendők:

Forgalom képes vagyontárgyak:

- Községi épület – hrsz: 478
- Ipartelep – hrsz: 471
- Lakóház,udvar, gazd. épület – hrsz: 282

- Piac, kiszolgáló épületek – hrsz: 254/2
- Lakóház, udvar, szántó – hrsz: 0119/25

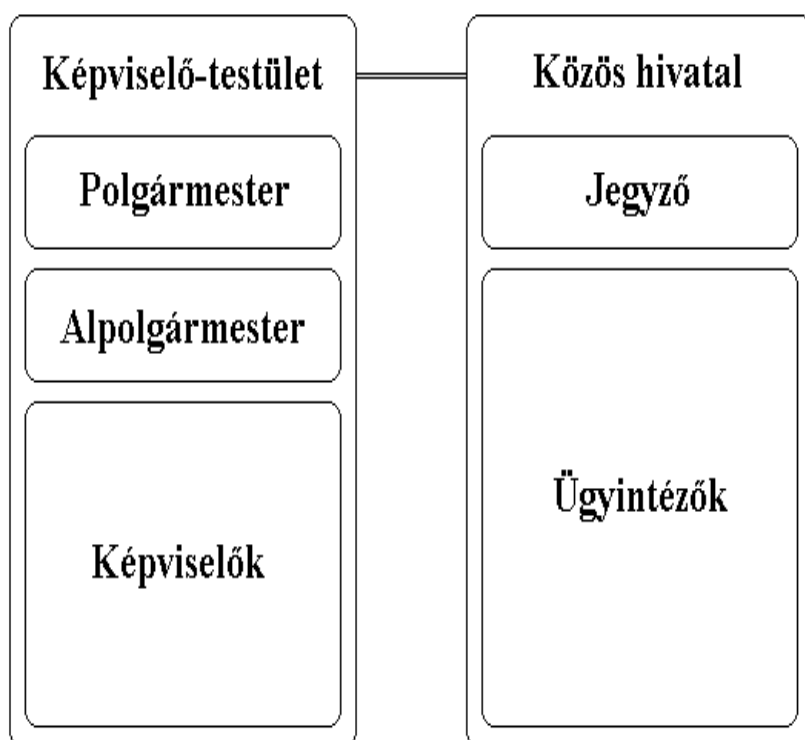
Korlátozottan forgalom képes vagyontárgyak:

- Szennyvíztisztító – hrsz: 0145/27
- Iskola és udvar – hrsz: 344/2
- Kultúrház – hrsz: 345
- Orvosi rendelő – hrsz: 407
- Irodaház – hrsz: 408
- Óvoda – hrsz: 409/3
- Sporttelep – hrsz: 0113
- Sportlétesítmény – hrsz: 344/1
- Víztorony (Víztorony) – hrsz: 57/2
- Parkoló – hrsz: 231

2.10.5 Intézményfenntartás

Az önkormányzat a közigazgatási feladatainak ellátására önkormányzati hivatalt működtet Nemesszalók Község Önkormányzata hivatalos megnevezéssel.

A nemesszalóki képviselő-testület a hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyek előkészítésére, az önkormányzati döntések végrehajtására a testületek működésével kapcsolatos adminisztratív feladatok és a jogszabályokban előírt államigazgatási feladatok ellátására Külsővat, Marcalgergelyi, Mihályháza és Vinár községek képviselő-testületével közösen önkormányzati hivatalt hoztak létre” Nemesszalóki Közös Önkormányzati Hivatal néven.

Polgármester:

Varga Jenő

Alpolgármester:

Balatoniné Horváth Sarolta

Képviselők:

Balatoniné Horváth Sarolta
Fodor Zoltán
Molnár Gábor
Tóth Attila

Jegyző:

dr. Bán Zsófia

Az Ügyrendi Bizottság tagjai:

Fodor Zoltán
Molnár Gábor
Tóth Attila

Nemesszalók Község Önkormányzatának címe: 9533 Nemesszalók, Rákóczi u. 15.

2.10.6 Energiagazdálkodás

Lásd az 1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások fejezetnél.

2.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei a következők:

- köztemetők kialakítása és fenntartása
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása.

Településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységeket ellátó cégek neve:

Ellátandó feladat	Ellátó cégek neve	Ellátó cégek címe
Ivóvízszolgáltatás, szennyvízkezelés	Pápai Vízmű Részvénytársaság és a Bakonykarszt Zártkörűen Működő Részvénytársaság	8500 Pápa Vízmű u. 2. 8200 Veszprém Pápai u. 41
	MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.	Fiókiroda 8500 Pápa, Kossuth Lajos utca 27.
Hulladékgazdálkodási közszolgáltatás, hulladékkezelés	MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. "AVAR AJKA" Nonprofit Kft	1117 Budapest, Galvani utca 44. H-8400 Ajka Szent István u. 1/a.
Temető üzemeltetés	Nemesszalók Község Önkormányzata	9533 Nemesszalók, Rákóczi u. 15.
Hírközlés	DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. Invitech ICT Services Kft.	1013 Budapest, Krisztina körút 39. 1013 Budapest, Krisztina körút 39.
	Iplus Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság.	9542 Boba, Berzsenyi út 9
Földgáz	MVM Next Energiakereskedelmi Zrt..	Fiókiroda 8500 Pápa, Kossuth Lajos utca 27.

2.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

2.12.1 Természeti adottságok

2.12.1.1 Geológia és domborzat, talaj

Nemesszalók a Bakony és a Marcal-völgy közötti terjedelmes Pápa-devecseri-sík kistáj nyugati részén helyezkedik el. A terület tengerszint feletti magasság értelmében közepes helyzetű enyhén tagolt hordalékkúp-síkság. Az átlagos relatív relief 10-15 m/km². A Marcalhoz siető Hajagos-patak és mellékágának észak-déli irányultságú völgye szeli át a területet. A völgyssűrűség átlagos értéke a kistájban 1 km/km². A mélyebben fekvő völgytalpak nedvesebb (gyep, rét, legelő, nádas), a köztes hátaik szárazabb termőhelyek a területhasznosítás szempontjából (szántók, erdők).

Nemesszalók területe a Marcal és a Bakonyban eredő kisvízfolyások közös hordalékkúp-maradványa, amelynek kavicsanyaga számos helyen megmaradt. A felszín nagyobb részét azonban löszös-iszapos-homokos folyóvízi és lejtőüledékek borítják.

A táj uralkodó talajtípusai az erdőtalajok. Ezek közül legnagyobb területi részaránnyal az agyagbemosódásos barna erdőtalajok fordulnak elő. Általában löszös vagy más periglaciális üledékeken találhatók. Mechanikai összetételük homokos-vályog, vályog, kisebb részben homok. Vízgazdálkodásukat gyakran nem a mechanikai összetétel, hanem a kőzet felszín közeli megjelenése alakítja.

Az alacsonyabb térszínek periglaciális, löszös üledékeinek talajai a csernozjom barna erdőtalajok. Mechanikai összetételük homokos vályog, agyag. Vízgazdálkodásuk a könnyű mechanikai összetételnek megfelelően nagy vízlevezető, közepes vízraktározó képességgel jellemezhető. A réti talajok felé jelentenek átmenetet a réti csernozjom talajok, melyeken elsősorban szántók, kisebb részben gyepterületek találhatók.

A vízfolyások allúviumán (a földtörténeti jelenkorban kialakult áradmányos vagy hordalékos talaj vagy kőzet) lápos réti és réti talajok találhatók többségében vályog mechanikai összetétellel, szénsavas mésztartalommal.

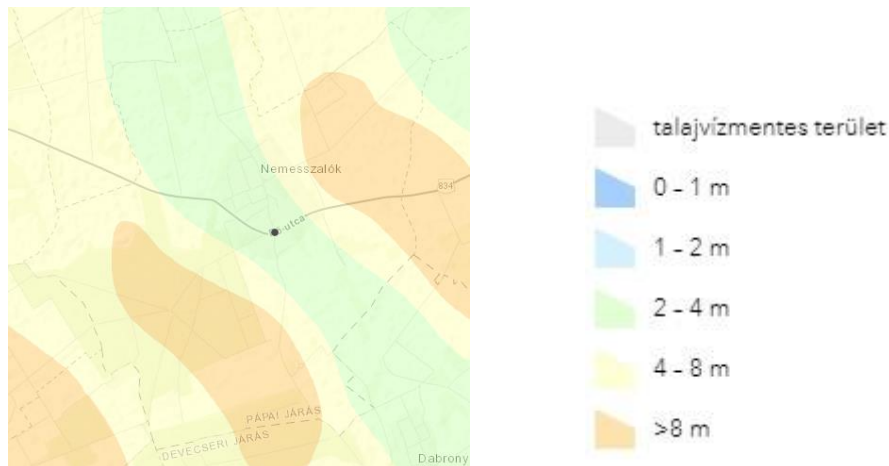
(Forrás: Nemesszalók tájrendezési munkarész, AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép)

2.12.1.2 Vízrajz

A Pápa-devecseri-sík kistáj teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, amelyet egymással párhuzamosan a Marcalba siető patakok tagolnak. Az árvizek a kora nyári csapadékmaximum idején, a kisvizek őszele a leggyakoribbak. Megjegyzendő, hogy a bauxitbányászat miatt a 70-es, 80-as években a bakonyi karsztvízkiemelés jelentős vízhozamcsökkenéssel járt, de a bányászat visszaszorulásával a főkarsztvíz szintje fokozatosan emelkedik.

A vizsgált területen a Hajagos-patak és mellékága Szalóki-patak található, amelyek a belterülettől északra egyesülnek. A Hajagos Vinár közigazgatási területén ömlik a Marcalba. Helyszíni szemlénk idején a pataokban volt víz.

A talajvíz szintje a patak völgyben 2 m-nél magasabb, a völgyek közötti hátaikon 4 m alatt van, van ahol átlépi a 8 méteres mélységet is. Kémiai jellege elsősorban kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Mind a patakok vízhozama, mind a talajvíz mennyisége és szintje erősen függ az időjárástól. Az utóbbi évek már említett csapadékszegény és rapszodikus változó éghajlata számos forrás, patak kiszáradásához vezetett, vagy az állandó vízfolyást időszakossá tette valamint a talajvíz átlagos magassága is csökkent.

(Forrás: Nemesszalók tájrendezési munkarész, MBFSZ - Magyarország talajvíz térképei)

A település közigazgatási területén az alábbi vízfolyások találhatók:

- Hajagos-patak
- Szalóki-patak

A település közigazgatási területén a kapott digitális adatszolgáltatás alapján található névtelen vagy elnevezett árok.

- Névtelen - 0956
- Névtelen - 1986

Hajagos-patak

A Hajagos a Marcal jobb parti, bakonyaljai mellékpatakja, mely a hegység peremvidékén, Noszlop környékén ered, nyugati irányból északnyugat felé ívelő útján a Somlótól északra folyik tovább, és végül Vinár határában csatlakozik a Marcalhoz.

Történeti adatok

A régmúltban a Hajagos jellegzetes, igazi bakonyaljai patak volt, bő vízzel, malmok sorát hajtó. A Bakony nyugati hegylábvidékén, Noszlop és Magyarpolány között, a Becsei erdőszélességben több kisebb-nagyobb karsztforrás táplálta, de az egész noszlopi határ gazdag volt egykor forrásokban, patakokban. Kanyargós útja végén, Vinár határában völgye kiszélesedve a Marcal mocsárvilágába olvadt át.

Szabályozásának történetéről kevés adat van, de az 1800-as évek közepén készült katonai és kataszteri térképek Nemesszalók alatt és Somlósólyos környékén már szabályozott, egyenes medret mutatnak, míg a többi helyen a patak ősállapotú maradt sokáig. 1965-ben a torkolattól felfelé 25 km hosszban végeztek mederkotrást és több helyen kanyarátvágást a mezőgazdasági területek védelme érdekében. 1981-85 között az alsó 6 km-es szakaszt a Marcal-völgy meliorációs munkáinak keretében rendezték. Ugyancsak az 1980-as években lehetett - külső jegyek alapján becsülve - a felső, noszlopi szakasz rendezése egészen az eredetig.

A bakonyi bauxitbányászat érdekében végzett karsztvízszint-süllyesztés érzékenyen érintette a Hajagost is. A Noszlop környéki (és más bakonyaljai) karsztforrások elapadásával a patak vízhozama a korábbinak töredékére csökkent. A bányászat és a vízkiemelés 1990 környéki megszüntetése után a karsztvízszint emelkedni kezdett, ezt meggyorsította a 2010-es év rekordnagyságú csapadéka. Erre

az évre tehető a karsztforrások egy részének visszatérése, ami megmutatkozik a Hajagos vízmennyiségének látható növekedésében.

A Hajagos középső szakasza természetközeli képet mutat, a mederszelvény nem tűnik szabályozottnak, szinte végig galériaerdő kíséri (a noszlopi nyugati határ és Somlószlós között). A nemesszalóki híd (és vízmérő állomás) után megváltozik a patak jellege, egyenesített mederben, nyíltabb környezetben (szántók, rétek, egy-két facsoport) halad a Marcalig. A torkolat környékén a meder náddal erősen be van nőve.

Hajagos Nemesszalók határában

Szalóki-patak

A Hajagos völgyét nyugatról kísérő, 16,2 km hosszú, bal parti mellékág. Iszkáztól délkeletre ered, 153 m magasan, torkolata Nemesszalók alatt található. Felső szakaszán szántóföldek között halad, kevés árnyékolással, majd Kiscsősz határától egészen Nemesszalóig hosszan erdőszéli és erdei szakaszok követik egymást. A meder szabályozott, trapéz szelvényű, árokszerű (a nemesszalóki hídnál). A csöglei határban őskori településnyomokat fedeztek fel a partján, ebből arra következtethetnénk, hogy egykor állandóbb vizű patak lehetett, azonban a régi katonai felmérések térképszelvényei szerint völgyének alsó részén jelentéktelen kis ér volt, mely mocsaras-berkes útja mentén helyenként kisebb tavakat képezett. A felső szakaszon viszont valószínűleg nem volt összefüggő vízfolyás, a mai folytonos meder már feltehetően a vízrendezések, lecsapoló árkok készítésekor alakult ki. Ma időszakos (alkalmi) jellegű, medre az év nagyobb részében száraz, gyomos, a nemesszalóki híd alatt néha egy kevés álló víz található benne.

Szalóki-patak Nemesszalóknál

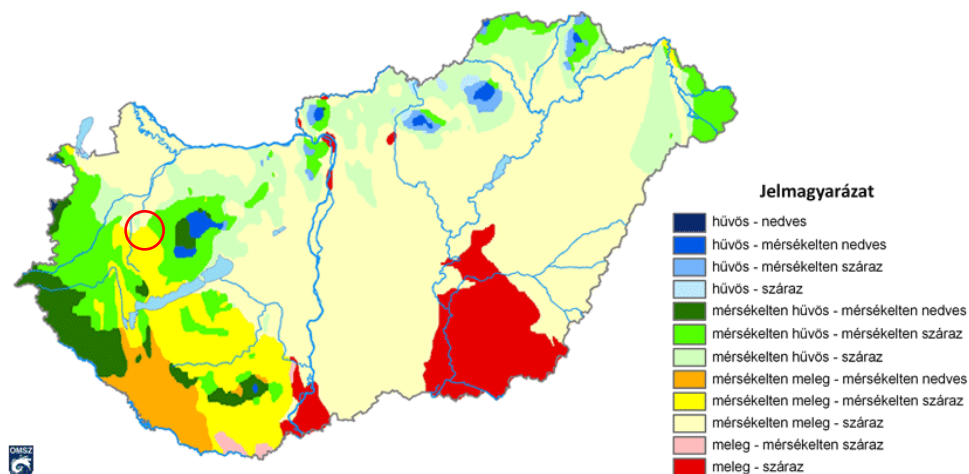
(Forrás: marcal.hu)

2.12.1.3 Klimatikus viszonyok

A település klímáját alapvetően földrajzi helyzete és falusias területhasználata határozza meg. A kistáj a mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlatú övezet határán van, valószínűleg a mérsékelt meleg amely dominál. A csapadékviszonyok szempontjából a mérsékelt száraz éghajlattípusba sorolható a község éghajlata.

A napfényes órák száma 2100-2200 óra/év körüli értéket mutat. Az évi középhőmérséklet 10,5 és 11,0 °C között változik, a vegetációs időszaké 16,0 és 16,5 °C között mozog. A csapadék évi összege 600-650, 650-700 mm, ami az utóbbi években jelentős ingadozásokat mutat az évi mennyiségben és az év közbeni eloszlással kapcsolatban egyaránt, ami a mezőgazdasági termeszést hátráltatja (csapadékmentes, aszályos és a földek művelését akadályozó többletvizes, csapadékban dús időszakok szabálytalan váltakozása). Az átlagos szélesség 3,2 m/sec körüli. Leggyakoribb az északi és a déli szélirány.

(Forrás: Nemesszalók tájrendezési munkarész, Csorba Péter: Magyarország kistájai, met.hu)

Magyarország éghajlati körzetei (Péczei György munkája alapján) forrás: www.met.hu

2.12.1.4 Élővilág

A domborzati viszonyok és a környezet természeti adottságai (vízfolyások, jellemző felszínborítás) határozzák meg az egyes külterületi területek tájhasználatának jellemzőit. Szántóföldek, erdőterületek (többségében telepített erdők), gyepek és legelők területei mellett természetes vizes élőhelyek is megtalálhatóak a külterületen.

„A vizsgált terület florisztikai térbeosztás tekintetében a Magyar vagy Pannóniai flóratartomány (Pannonicum) Alföldi flóraidékének (Eupannonicum) Kisalföldi flórajárásában (Arrabonicum) helyezkedik el. A potenciális erdőtársulások között említhetők az ártéri puha- és keményfaligetek (*Salicetum*; *Quercus-Ulmetum*), a gyertyános-kocsányos tölgyesek (*Quercus robur-Carpinetum*), illetve a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae-Carpinetum*).

A patakparton nagyrészt hiányzik a patakísérő fás növényzét, többnyire csak nyírt gyepes sáv képviseli a part menti vegetációt. A fás növényzetet a meglévő részeken többnyire nemes és őshonos nyaralok (*Populus sp.*) és fűzök (*Salix sp.*) fa- és cserjetermetű fajai, az enyves éger (*Alnus glutinosa*), elszórva dió (*Juglans regia*) képviseli.

Főként a vízfolyások mentén húzódó füves élőhelyeken elsősorban a rovarvilág gazdagsága érdemel említést, melyek közül is az egyenesszárnyúak (sáskák, szöcskék, tücskök) emelkednek ki nagy egyedszámukkal.

A rovarokon kívül a gyepterületek kiváló élőhelyet biztosítanak a madárfajoknak, kistestű rágcsálóknak. A rágcsálók és apró termetű madarak a bagolyfajoknak, kisragadozó emlősöknek, és más ragadozó madaraknak (egerészölyv, kékes rétihéja, vörösvércse, karvaly) jelentenek táplálékot.

*A közigazgatási terület erdőterületein jellemző az énekes-, illetve ragadozómadarak nagy fajgazdagsága. Fő nagyvad faj az őz (*Capreolus capreolus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*). A nagyvadfajok mellett az apróvadak közül a fácán, a nyúl és a róka érdemel említést.*

A szántóföldi művelés a természetes erdőtársulásokat nagyrészt viaszorította, azonban a szántóföldeket és földutakat, árkokat kísérő fás, cserjés állományoknak jelentős ökológiai szerepe van. Búvó-, illetve táplálkozóhelyet nyújtanak a rovaroknak, lepkéknek, gyíkoknak, énekesmadárfajoknak. Megfelelő hálózat esetén lehetővé teszik az apró énekesmadarak, vagy a lepkék vándorlását, amelyek takarást, vagy különleges klímahatást igényelnek vándorlásuk során.

(Forrás: Nemesszalók tájrendezési munkarész)

2.12.1.5 Ásványi nyersanyag lelőhelyek:

A digitálisan kapott adatszolgáltatások alapján és a VmTrT szerint a település nem érintett ásványi nyersanyag vagy övezetének területével.

2.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

2.12.2.1 Tájértörténeti vizsgálat

1. Első Katonai Felmérés (1763-1787); 2. Második Katonai Felmérés (1806-1869);
 3. Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887); 4. 19. századi kataszteri térkép (1857);
 5. Katonai Felmérés (1941); 6. Topográfiai térkép (1971)

Táj- és településtörténet :

„Nemesszalók térségében egykor minden bizonnyal összefüggő erdőségek, mocsaras területek borították a felszínt. A Marcal felé igyekvő Bakony felől érkező patakokat kísérő élőhelyek miatt tisztásokkal, kisebb gyepfelületekkel tarkított lomblevelű erdők, tölgyesek; a patakok, vízfolyások partján, közelében áthatolhatatlan láperdők, bokorfüzesek nőhettek. Feltételezhető, hogy már évezredekkel ezelőtt is lakott volt a térség, de a mezőgazdálkodással együtt járó erdőirtások mai értelemben csak kis területre korlátozódhattak.

A rómaiak és az utánuk következő népvándorlás korabeli népek még nem végezhettek jelentős tájalakító tevékenységet, bár kisebb erdőirtások, lecsapolások bizonyára történtek. A X. század elején betelepülő magyar népcsoportok egyrészt magukkal hozták saját mezőgazdasági kultúrájukat, másrészt az itt lakó késő avar telepek lakóinak módszereit használták fel a termeléshez. A középkori magyar állam megszilárdulásakor, a XII-XIII. században indult el a népesség olyan arányú növekedése, hogy szükség volt az erdők irtással szántókká történő átalakítására, lápok, vizes területek lecsapolására, patakmedrek rendezésére.

A települést 1271-től említik a feljegyzések. Nevének második tagját Szalók ősi magyar személynévből eredeztetik, bár egyesek szerint török eredetű szó és balogot, balkezest jelent. A település két részből állt, északon nemesek laktak (Nemesszalók), másik részén jobbágyok laktak (Pórszalók).

1567 és 1592 között a törökök sokszor elpusztították, Pórszalók a XVI. században többször el is néptelenedett. Ennek következtében sok szántóterület maradt parlagon, ahol megindult a begyepesedés, majd a beerdősülés folyamata. A XVIII. század első felétől újra elindult a gazdálkodás, a degradált területeket megtisztították az elburjánzó növényzettől és az igaerő növekedése lehetővé tette a szinte korlátlan mezőgazdasági művelést. A gazdálkodást urbáriumokkal szabályozták. Ezek szerint szabad volt az erdei makkoltatás és a közös legelők használata.

1773-as összeírás szerint katolikus, református, evangélikus és zsidó vallású a lakosság, templomuk 1784-ben a reformátusoknak van. Ebből az időből számos felekezeti ellentétet jegyeztek fel. Az 1785-ös összeíráskor a határ túlnyomó része Batthyány-Strattmann László birtoka.

A két települést 1926-ban egyesítették. Ekkor a lakosság kétharmada agrártermeléssel foglalkozott, a század második felében nagy részük a termelészövetkezetben, kisebb részük az Ajka környéki üzemekben, bányákban és Pápán dolgozott.”

(Forrás: Nemesszalók tájrendezési munkarész)

A település jelenlegi terület- és tájhasználata:

„A település belterülete 111 hektár, melyhez egy jelentősen nagyobb, 1945 hektáros külterület tartozik. A külterületen a művelésre alkalmas területeken – bár a termőhelyi adottságok gyengék – a szántóföldi növénytermesztés keretein belül gabonaféléket (búza, őszi árpa, kukorica) és pillangós takarmánynövényeket termesztene. A szántóföldek mellett a Hajagos-patak völgyében nagy kiterjedésű rétek húzódnak, melyeken a réti széna az uralkodó növényzet. A külterület DNy-i részén cseres erdő akáccal és nyárfával társult maradványait találjuk.

(Forrás: Nemesszalók TAK)

Az emberi hatáserősség:

Az emberi hatáserősségről Csorba Péter Magyarország kistájai című tanulmányában így ír.

Somló-Devecseri-sík:

„Az eredeti természeti adottságokat az emberi tevékenység közepes, α -euhemerób szinten módosította. A domborzatot csak lokális (pl. a szőlőteraszok a Somló-hegyen), a vízhálózat medreit azonban jelentős mértékű átalakítottság jellemzi. A talajok fizikai és kémiai tulajdonságait az intenzív szántóföldi művelés erősen megváltoztatta, a természetközeli növényzet pedig ma már csak a kistáj 20-25%-án ismerhető fel. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítási ágazatváltások szerint táji szinten nem módosult az összesített antropogén hatáserősség.”

(Forrás: Csorba Péter: Magyarország kistájai)

2.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A tájhasználat vagy földhasználat alatt a természeti táj által kínált erőforrások ember általi használatát, vagyis a vizsgált területen kialakult művelési ágakat és azok arányait értjük. A tájhasználat tehát elsősorban azt mutatja meg, milyen antropogén hatások hatnak a természeti tájra. A természetföldrajzi adottságok, a területhasználat szerkezete és módja együttesen felszínborítási kategóriákat hoznak létre. A felszínborítási vizsgálatokat Európában egy egységes rendszer alapján készítik az egyes országok, az úgynevezett CORINE Land Cover program keretében.

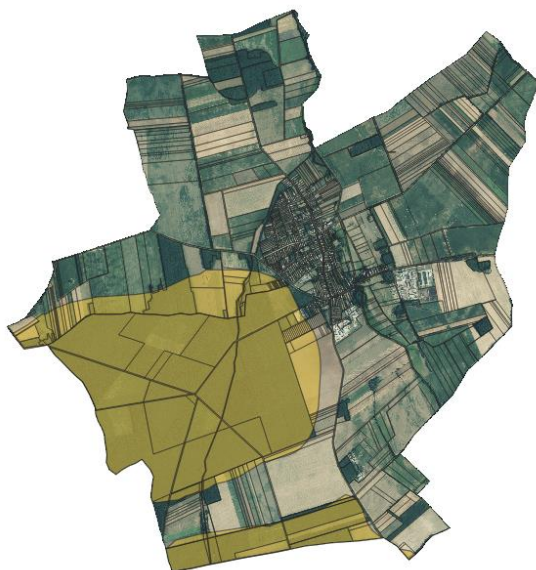
A tájhasználat szempontjából a Corine adatbázis szerint jelenleg a következő tájhasználatok jellemzőek a település külterületén.

A külterület jelentős részét nem-öntözött szántóföldek alkotják. A település belterületének egy-egy telkén foltokban, külterületén, nagyobb összefüggő területen a közigazgatási terület DNY-i részén és foltokban a többi részen erdőterületek (jellemzően telepített erdő) találhatók. Kisebb, de nem jelentéktelen nagyságú területeken rét/legelő/kaszáló tájhasználat is megjelenik. Ipari terület a belterület D-i és DK-i határában a 834-es mellékút mentén található.

Az eredeti természeti adottságokat az emberi tevékenység jelentősen módosította történelme során. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítási ágazatváltások szerint táji szinten nem módosult az összesített antropogén hatáserősség.

2.12.3 Védett, védendő táji, természeti értékek, területek**2.12.3.1 Tájképvédelmi terület övezete**

Nemesszalók település területe érintett az MaTrT tájképvédelmi terület övezetével.

Tájképvédelmi terület övezete

Tájképvédelmi terület övezet célja

A tájképvédelmi övezetek lehatárolásának célja, azoknak az összefüggő területeknek a kijelölése, amelyek a **természeti adottságok** és **rendszerek**, valamint az **emberi tevékenység** sajátos kölcsönhatása következtében a táj látványa szempontjából megkülönböztetett fontosságúak. A tájképvédelmi övezetekben ezek az esztétikai jellemzők összhatásukban érvényesülnek a közigazgatási határoktól vagy a földrészletek ingatlan-nyilvántartásban rögzített határaitól függetlenül.

A tájképvédelmi övezetek a terület- és településrendezési tervekben hozzájuk rendelt szabályokon és/vagy ajánlásokon keresztül elősegítik, hogy a területhasználat alakításakor a tájak esztétikai jellemzői, értékei fenntartásának szempontjai is érvényesüljenek.

Tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó rendelet tartalma

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4.§-a tartalmazza a tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó előírásokat, melyek az alábbiak:

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

- a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,
- b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Alapfogalmak definiálása a rendelethez kapcsolódóan

Tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak,

amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak; (2018. évi CXXXIX. törvény 4§. 43. pont)

Tájjelleg (tájkarakter) 1. def.: A természeti és antropogén tájalkotó tényezők együtthatásából kialakuló, adott tájrészletre jellemző mintázat vagy rendszer, amely egy tájat más tájrészletektől megkülönböztethetővé tesz. (SWANWICK, 2002, 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet)

Tájjelleg (tájkarakter) 2. def: a táj jól körülhatárolható részének természeti tényezők és emberi tevékenységek hatása és kölcsönhatása eredményeként kialakult, emberek által érzékelt sajátos rendszere, amely által a tájrészlet egyedisége megnyilvánul, és más tájrészletektől megkülönböztethetővé válik; (2018. évi CXXXIX. törvény 3. 4§. 41.)

Táj karakteradó elemei: jellegzetes elemek, vagy elemek kombinációja, amely a megkülönböztethető karakter kialakulásához vezet. (SWANWICK, 2002.)

Tájképi egység: tájban előforduló és vizuálisan összetartozónak tekinthető természetes és antropogén tájelemek együttese, amely a látvány szempontjából meghatározott karakterrel jellemezhető, (korábbi, már nem hatályos 2013. évi CCXXIX. törvény 4§. 32a alapján)

Tájhasználat: A tájhasználat, vagy földhasználat alatt a természeti táj által kínált erőforrások ember általi használatát, vagyis a vizsgált területen kialakult művelési ágakat és azok arányait értjük.

Hagyományos tájhasználat: Egy adott tájrészletre jellemző, a természeti adottságokon alapuló és a helyi gazdálkodási kultúrának megfelelő olyan területhasználati vagy más haszonvételezési mód, amely meghatározza a táj jellegét, és biztosítja természeti és kulturális értékeinek megőrzését és fenntartható hasznosítását; (2018. évi CXXXIX. törvény 3. 4§. 15.)

A tájjelleg megőrzendő elemei, elemegyüttesei

A táj megőrzendő, (karakteradó) elemei, elemegyüttesei a tájképi övezeten belül:

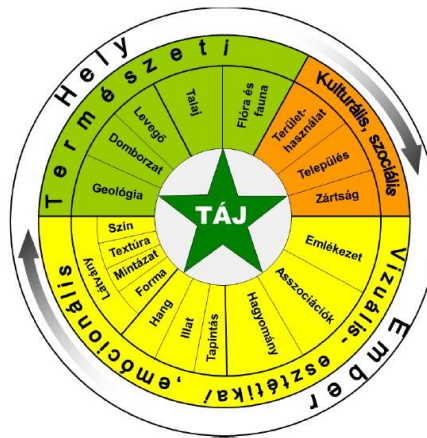
- Somló látképe
- vízfolyások: Szalóki-patak
- közvetlen vízparti területek (nádassal benőtt folyópart)
- nagy kiterjedésű, összefüggő erdőterületek (nagyobbrészt akácos, erdei fenyves, kisebb részben, főként a Szalóki-patak mentén cseres-kocsányos tölgyes, égeres)

A tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőinek meghatározása

A hagyományos természetföldrajzi tájegységi besorolás alapján Nemesszalók a Bakony és a Marcal-völgy közötti terjedelmes Pápa-devecseri-sík kistáj nyugati részén helyezkedik el.

Ma már azonban a tájleírásokat, lehatárolásokat fokozatosan átveszi egy összetettebb, társadalmi és kultúrtörténeti adottságokat jobban figyelembe vevő megközelítés. A percepcionális szempontok, köztük kiemelten a vizuális adottságok értékelése meghatározó szinte minden megközelítésben és egyre nagyobb jelentőséget kapnak az olyan módszerek, amelyekbe bevonják a helyi lakosokat, gazdálkodókat.

A következő ábra megmutatja, hogy a táj fogalmát milyen tényezők befolyásolják.

Ábra: A táj alkotói (Swanwick, 2002.)

(forrás: Tájkarakter alapú tájtipizálás 2017. Tájműhely Kft., Ormos Imre Alapítvány)

Tájképi egység helyi jellemzői

A tájképi egység helyi jellemzőit a település sajátos tájkarakter elemeiből és elemegyütteseiből állíthatjuk össze:

- vízfolyások: Hajagos-patak, Szalóki-patak
- a település északkeleti részét hosszanti- és keresztirányban átszelő árkok, csatornák
- közvetlen vízparti területek (nádassal benőtt folyópart)
- vízfolyásokat kísérő zöldvonalas elemek, fasorok, facsoportok, cserjesávok
- mozaikos síkvidéki, mezőgazdasági területek (szántó, rét, legelő hasznosítással)
- szántóterületeket tagoló ökológiai kiegyenlítő felületek
- nagyobb, összefüggő erdőterületek (főként a település DNY-i részén)
- szántók és erdővel borított területek változatos látványa
- távolban húzódó, erdővel borított magasabb vonulatok
- utak menti fasorok mind bel-, mind külterületen
- Nemesszalók településszerkezete, mely harmonikusan simul a tájba
- víztorony, templomtornyok, mint orientációs pontok a síkvidéki területeken
- fészületek, emlékművek, keresztek

A tájképi egységet a tájkarakterek együttes jelenléte adja, kölcsönösen kiegészítve és erősítve egymást.

A felsorolt elemek és elemegyüttesek nem tartalmazzák a helyi lakosok szubjektív véleményét/értéktételeit a tájról. Szélesebb körű vizsgálatot azonban jelen tanulmányban nem állt módunkban lefolytatni.

Hagyományos tájhasználat helyi jellemzői

A hagyományos tájhasználat helyi jellemzőinek megítélésakor csak a történelmi térképekre és egy-egy fellelhető tanulmányra támaszkodhatunk ebben a vizsgálatban.

Nemesszalókon, a természetföldrajzi adottságoknak, a talajtani viszonyoknak megfelelően túlnyomórészt a mező-, kisebb részt pedig az erdőgazdálkodás az uralkodó tájhasználat.

A település közigazgatási területét egykoron, feltételezhetően nagyobb összefüggő erdőségek, a vízfolyások mentén láperdők, ligeterdők, értékes gyepfelületek, vizes élőhelyek borították. Az ember tájalakító tevékenysége, az erdők irtással történő szántókká alakítása, a vizes területek lecsapolása, a patakmedrek rendezése, napjainkra a tájszerkezet jelentős átalakulását eredményezte.

A földművelés korábban kisebb parcellákon történt, igavonó állatokkal és gyakori volt a rét, legelő tájhasználat. A jó termőhelyi adottságú, művelésre alkalmas földterületeken továbbra is mezőgazdasági műveléssel foglalkoznak. A külterület É-i és DK-i részét nagy kiterjedésű, mozaikos **szántóföldek** borítják, melyeken kis- és nagyüzemi növénytermesztés folyik. Leggyakrabban gabonaféléket (búza, őszi árpa, kukorica) és pillangós takarmánynövényeket termesztenek.

A DNY-i területrészeket összefüggő **erdőterületek** borítják, melyek tájképvédelmi szempontból jelentős értéket képviselnek. Ezen erdőségek egy része védelmi, többsége viszont gazdasági funkciójú, melyeken magán-, illetve állami erdőgazdálkodás folyik. Jellemző fafajai: akác és erdei fenyő, valamint a Szalóki-patak mentén, a nedvesebb területrészekeken kocsányos-tölgy és mézgás-éger is megtalálható kisebb foltokban.

Nagyobb kiterjedésű **gyepfelületek** főként a Hajagos-patak völgyében, illetve a mélyebben fekvő térfelszíneken találhatók, melyeket nagyrészt kaszálóként, kisebb részben pedig legelőként hasznosítanak. A hazánkban több száz éven keresztül elterjedt legeltető **állattartást** az utóbbi évtizedekben felváltotta a nagyüzemi, istálló állattenyésztés.

Kert, szőlő, gyümölcsös elenyésző számban, szintén fellelhető a településen.

A hagyományos tájhasználatról a 2.12.2.1-es fejezet részben található részletesebb leírás.

2.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A község igazgatási területén egyedi jogszabállyal kijelölt országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési vagy különleges madárvédelmi terület nem található.

Országos jelentőségű (ex lege) védett emlékek (forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) a BfNPI (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) nyilvántartása szerint a település közigazgatási határán belül nem található.

Országos Ökológiai Hálózat magterülete:

Az Országos Ökológiai Hálózat magterülete a település Ny-i határában található összefüggő erdők D-i részét és a Kis-Podári víztározó Nemesszalók D-i határán belógó csücskét érinti.

Országos Ökológiai Hálózat pufferterülete:

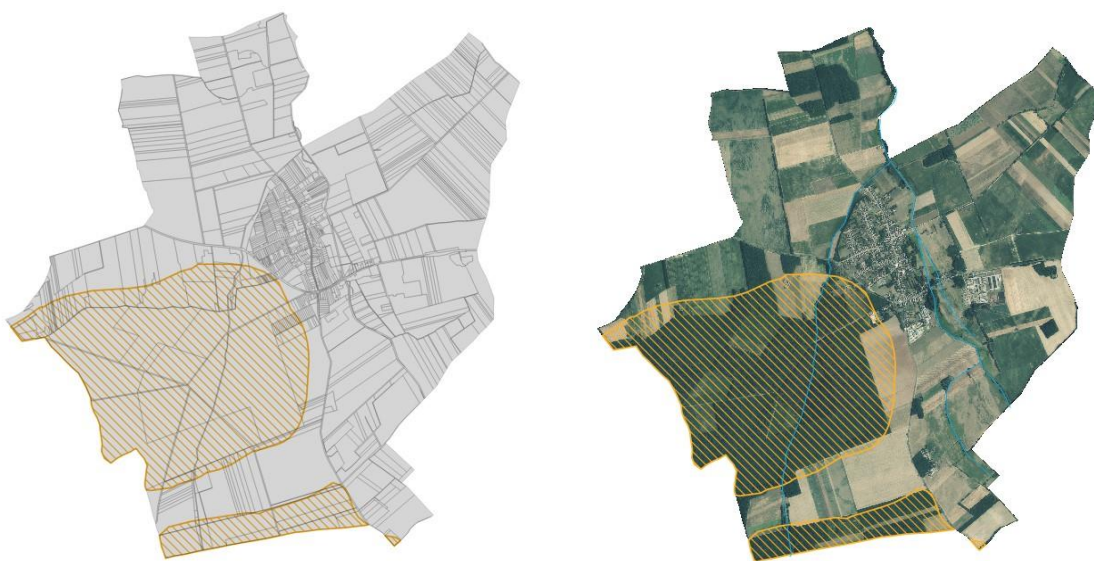
Az Országos Ökológiai Hálózat pufferterülete a település Ny-i határában található összefüggő erdők É-i részét és a Hajagos-patak D-i területeit érinti.

Országos Ökológiai Hálózat mag- és pufferterületei

Tájképvédelmi terület övezete:

A település közigazgatási területének D-i részét érinti az OTrT által meghatározott tájképvédelmi területe övezete.

Tájképvédelmi terület területek

Egyedi tájértékek:

Nemesszalók település esetében még nem készült területi felmérés az egyedi tájértékekről.

Védett tájelem:

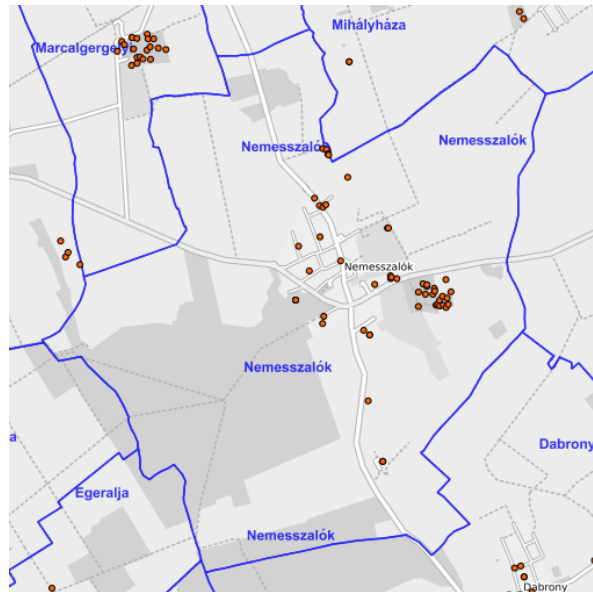
A kapott digitális adatok védett tájelemként 2 db fa- és bokorcsoportot, 1 db magányosan álló fát, és 1 db kis kiterjedésű tavat jeleznek Nemesszalók közigazgatási területén.

2.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználatok gyakran hatnak egymásra, korlátozzák egymás érvényesülését, befolyásolják az ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciálok egyensúlyát.

A környezetvédelmi adatbőngésző adatai alapján (OKIR) a településen több, összesen 17 környezetvédelmi területi jellel (KTJ) rendelkező objektum található, mely potenciális tájhasználati konfliktust és problémát jelezhet, ilyenek többek között:

KTJ	Besorolás	Objektum megnevezés	Ir.szám	Település	Cím
103007558	Objektum	T2 jelű hígtrágya tároló medence	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
102742357	Objektum	Befolyó szennyvíz mintavételi pont	9533	Nemesszalók	0145/27
103007592	Objektum	T4 jelű hígtrágya tároló medence	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
103007662	Objektum	300 m3-es csurgalék gyűjtő akna	9533	Nemesszalók	038/16 hrsz
103007684	Objektum	100 m3-es csurgalék gyűjtő akna	9533	Nemesszalók	038/16 hrsz
103007776	Objektum	T1 jelű hígtrágya tároló medence	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
103007802	Objektum	Nyugati silótér (4 kazettás)	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
103007824	Objektum	Csurgalék elvezető árokrendszer (847 fm))	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz; 038/16 hrsz
103010064	Objektum	Keleti silótér (2 kazettás)	9533	Nemesszalók	külterület
103010086	Objektum	Fejőházi szennyvíz gyűjtő-átemelő akna	9533	Nemesszalók	külterület
103010101	Objektum	Hígtrágya gyűjtő-átemelő akna (25 m3)	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
102996798	Telephely	Fémhulladék gyűjtő telep	9533	Nemesszalók	Ady E. u. 10.
103008463	Objektum	Szilárd fázisú trágya tároló	9533	Nemesszalók	038/2 hrsz
100391687	Telephely	Fafeldolgozó	9533	Nemesszalók	Dabronyi u. 3.
100549864	Besorolatlan	Marton gödör kommunális hulladéklerakó	9533	Nemesszalók	külterület
100611655	Telephely	Központi gépműhely - Terményszárító	9533	Nemesszalók	külterület
100612641	Objektum	bányagödör	9533	Nemesszalók	belterület
100612685	Objektum	kavicsgödör	9533	Nemesszalók	
100612696	Telephely	Állattartó telep (szarvasmarha)	9533	Nemesszalók	Antfa puszta
100611806	Objektum	kavicsbánya gödör	9533	Nemesszalók	
100668257	Besorolatlan	Szuh Imre	9533	Nemesszalók	Rákóczi u.49.
100674432	Besorolatlan	Mógor József	9533	Nemesszalók	Fő u. 17.
100674580	Telephely	Fűrészáru-, fatörmecskigyártó telep	9533	Nemesszalók	Ady E. u. 10.
100736578	Besorolatlan	Szóka István	9533	Nemesszalók	Táncsics u.2.
100853336	Objektum	Almos és mélyalmos istállók	9533	Nemesszalók	külterület

Ezen túl a vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok a hrsz: 038/2, 038/16, telkeket -a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. telephelyét- a következő területként tartja számon: *„környezetvédelmi engedéllyel vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephelyek, tartós környezeti kárral érintett területek, fokozottan zajos területek (ide nem értve a nyomvonalas létesítményeket).”*

A vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok „Hulladékgazdálkodási létesítményt - (ide nem értve az üzemi gyűjtőhelyet)” jeleznek 2 helyen a hrsz: 48/2-es számú telken (9533 Jókai utca 8.) és a hrsz: 517 számú (9533 Nemesszalók Ady E. u. 10.) telken. A kapott információnk alapján jelenleg a hrsz: 48/2-es számú telken (9533 Jókai utca 8.) található fémhulladék telep, mely lakóövezetben található, okoz környezetvédelmi problémát és tájhasználati konfliktust. Ennek a telephelynek nincs külön KTJ száma, míg a hrsz: 517 számú (9533 Nemesszalók Ady E. u. 10.) telken található fémhulladék gyűjtő telep rendelkezik környezetvédelmi területi jellel.

Tudomásunk szerint a felsorolt környezetvédelmi területi jellel rendelkező objektumok közül egyik sem okoz környezetvédelmi problémát és tájhasználati konfliktust.

2.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Zöldfelületen értendő minden olyan terület, amelyet részben vagy egészben növényzet borít (zöldterületek+zöldfelületek). A település zöldfelületi rendszerének elsődleges elemei a közparkok, közkertek, fasorok, erdők, rétek, legelő területek, másodlagos elemei a fennmaradó területek növényzettel fedett részei, mint pl. a jelentős zöldfelületű intézmények kertjei (pl. különleges területek – temető, sport- és rekreációs területek; oktatási- és egészségügyi létesítmények kertjei), lakókertek, vonalas zöldfelületi elemek (utakat, vízfolyásokat kísérő zöldsávok).

2.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

2.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A belterületi zöldfelületi rendszer meghatározó egyedi elemei:

1. Polgármesteri Hivatal és orvosi rendelő kertje (hrsz: 407, 408)

A Polgármesteri Hivatal és az Orvosi rendelő egymással szomszédos telkeit, közös telekként kezelik a gyakorlatban és bár a két épület külön áll, egy homlokzati vonalra épültek és hasonló tömegalakítással a telek közepére. Az épületek elhelyezkedéséből adódóan nagy méretű előkert és hátsókert alakult ki. Az épületeket és az előkertet 2021-ben újítták fel. A kert szemmel láthatóan kertépítészeti terv alapján készült, jó minőségben, funkcionálisan és a növénytelepítéseket illetően is átgondoltan. Ennek során burkolt parkolót és fedett kerékpártárolót is kialakítottak. A hátsó, kiszolgáló épület csak részlegesen újult meg, továbbá a hátsó kert rendezése is még várat magára. Az épületek és az előkert felújítása példaértékű!

Polgármesteri Hivatal és Orvosi rendelő kertje

Polgármesteri Hivatal és Orvosi rendelő kertje
a Google térképen

2. Óvoda kertje (hrsz: 409/3)

Az utca felől nézve az óvoda épülete a Polgármesteri Hivatal épülettömegének folytatása. Ehhez az épülettömeghez hátul egy másik szárny is csatlakozik U alakban. Az udvar 2022-ben újult meg pályázati pénzből, melynek során új, korszerű játszóeszközöket telepítettek és egy mini, körbekerített rekortán sportpályát is kialakítottak. A korábbi növényállományból csak a koros hársat és a nyírfát tartották meg és ezek mellé több új fát is ültettek javarészt a sportpálya köré. Sajnos a nyírfa pusztul, így a hinta árnyékolása a délelőtti órákban sem biztosított. A Rákóczi utca új telepítésű hársfasora azonban idővel a NY-i irányból árnyékot adhat. A teljes növényállományt tekintve az udvar gye- és lombkoronaszintje megfelelő állományú, viszont hiányzik a cserjeszintű növényzet, főleg a kerítések mentén.

Az óvodának még két udvara van, egy belső- átrium –szerű udvar és egy hátsó udvar, mely további fejlesztési potenciállal bír.

Óvodakert a Google térképen és az utcáról

3. Általános iskola kertje (hrs: 344/1, 344/2)

Az általános iskola előkertjére és udvarára továbbra is igaz a 2007-es tájrendezési tanulmány leírása:

„Az iskola és a tornacsarnok környezetének növényzete elég szegényes képet tükröz. ... Ilyen jellegű, közelmúltban elkészült intézmény esetén különösen nélkülözhetetlen az épületet övező, azt kiegészítő pihenést, kikapcsolódást nyújtó rendezett kertépítészeti tér. Az esztétikus, egészséges környezet befolyásolja a gyerekek személyiségét, fejlődését, hiszen ily módon alakul ki az igénye felnőtt korában a megfelelő környezet iránt, s próbálja majd ő is ebben a szellemben formálni az őt körülvevő világot. A két épület esetében a jelenlegi állapot tarthatatlan, környezetük rendezése sürgető feladat.”

A zöldfelület része az ütőcsillapító, elemes burkolattal (gumitégla térburkolat) ellátott sportpálya, mely többfajta labdás játék gyakorlására is lehetőséget kínál. A tornacsarnok előtti kertben a kerítés mentén fasor húzódik, amely folytatódik a sportpálya D-i oldalán. A kertben hiányzik a cserjeszintű növényzet és az „utcabútorok” asztalok, padok. Az iskola bejárata előtti beton támfalelemekben a növényzet félig kipusztult. A mellette elhelyezett kerékpártároló környezete egyáltalán nincs kialakítva. Az iskolaépület D-i árnyékolása nincs teljes körűen megoldva.

Iskola a Google térképen

Iskola és kertje

Iskolai sportpálya

4. Művelődési ház kertje (hrs: 345, 346)

A Művelődési ház kertje és épülete kissé elhanyagolt és elhagyatott képet mutat, pedig több funkciót is befogad és több szolgáltatást is kínál a lakosoknak. (nagyterem, könyvtár, gyógyszertár is itt található, ifjúsági és nyugdíjas klubok, szakkörök működnek az épületben valamint rendezvényeknek is helyet ad). A kert jó adottságokkal bír, gyepfelületén kívül a fás állományt 5 nagyra nőtt fenyő képviseli, mely meghatározza, szinte uralja a kertet, ám méretükkel ki takarják a főhomlokzatot és a bejárat egy részét. A kertből hiányzik a cserjeszint és a színes virágágyak, melyek emberibbé, szerethetőbbé tennék. A betonelemes burkolat idejét múlt, nem kellően biztonságos és esztétikus.

Művelődési ház és kertje

Művelődési ház és kertje

5. Közösségi ház kertje (hrsz: 478)

A Művelődési ház 2019 óta működik a példaértékűen felújított helyi védett épületben. Bár a település központjától távolabb helyezkedik el, funkciói megfelelő vonzerővel bírnak és távolabb lakókat és a szomszédos települések lakóit is idecsábítja. (bowlingpálya). A tetőtérben szálláshelyek létesítését tervezik. A kert előkertre, oldalkertre és hátsókertre bontható. Az előkertben 3 rózsatőt helyeztek el 3 kavicsos felület közepén. A kiültetés így egy kicsit szegényes, bár az összképet az utca zöldfelületi sávja is befolyásolja, mely jelenleg üres és sivár, hiányzik a fásor. Az oldalkert az előkert stílusában van kialakítva, de itt még kevesebb zölddel találkozunk és a látványt nagyban befolyásolja a betonelemes oldalkerítés képe is plusz a murvás útburkolat. Sajnos a kialakított növényssáv is kavicsburkolattal fedett. A hátsókertben a gyepszinten kívül más, cserje- és lombkoronaszintű növényzet nem található. A kert kialakításra vár. Megjegyezzük, hogy a hátsó kert D-i végében a kerítés jelenlegi helye és az alaptérkép szerinti telehatár között több méter eltérés van.

Közösségi ház

6. Katolikus templom kertje (hrsz: 503)

A templomkertre továbbra is igazak a 2006-os tanulmányban megfogalmazott észrevételek:

„A település egyik központja a római katolikus templom és környezete. E terület jelentőségét elsősorban a templomhoz kapcsolódó jelentős potenciális zöldfelület adja. A templomkert, mint közkert növényei között főként a tuják szerepelnek. A templomot körbeölelik a 2-4 méter magas tuják (Thuja orientalis), a déli oldalon azonban hársakból álló telepítés is található, amely hagyományos faj templomkertekben. Hiányossága a kertnek, hogy nincs meg az elhatárolás a szomszédos telkek felé, így láthatóvá válnak a szomszédos ingatlan melléképületei, amely zavaró lehet a templomkertben sétálóknak. Ezen kívül hiányzik a térformálás, a cserjék csoportos kiültetése, vagy évelőágyak nagyobb mértékű alkalmazása. A templomtól keletre, illetve nyugatra lévő közterületek zöldfelületi szempontból kihasználatlanok.”

Katolikus templom és kertje

7. Református templom kertje (hrsz: 329)

A református templom telke a templomépület külső kontúrvonala, mely úszótelekként lebeg a hrsz: 330 számú egykori iskola telkén (ez a telek ma magántulajdon). A valóságban a templom ÉNY-i oldala már a szomszédos, hrsz: 328-as számú telek kerítésével esik egy vonalba, de az alaptérkép szerint az épület és a telekhatár egymástól több, mint 1,5 méterre vannak. A hrsz: 330 számú telek elhanyagolt állapotban van és szinte semmilyen cserje- vagy lombkoronaszintű növényzet nem él rajta. Korábban több épület is állt itt, ebből jelenleg egy maradt meg a többit nagyrészt elbontották. A templomnak nincs külön kapuja az utca felől, így annak bejáratí kapujához csak a hrsz: 330 telken keresztül juthatunk.

Református templom és kertje

8. Evangélikus templom kertje (hrszt: 271)

Az evangélikus templom kertje egy alacsony kerítéssel kétfelé van választva egy első részre, ahol maga a templom helyezkedik el és a hátsó részre, melyet szemmel láthatólag a szomszédos lelkészlak telkével együtt/összevonva használnak. A első kertben a kerítés mentén nagy méretű oregoni álciprusok (*Chamaecyparis lawsoniana*) övezik és vizuálisan keretezik a templomot. A növények alul vissza vannak metszve, de még így is uralják a kis kertrészt és feltételezhető, hogy idővel teljesen beterítik azt. A NY-i oldalkertben murva burkolattal ellátott kerékpártároló kapott helyet. Az utcavonalon alacsony, napsárgára festett, helyes kis kerítés választja el a közterülettől a templomkertet.

A templom tornya, mely a bejárat is egyben kiáll a közterületre. A főhomlokzat két oldala előtt két-két virágládát helyeztek ki egyenlári kiültetéssel.

Evangélikus templom

Evangélikus templom és kertje

9. Buszforduló által közrezárt zöldfelület a Szabadság téren (hrszt: 347)

A kicsiny park a település egyik központi területének súlypontjában van, körbevéve olyan funkciókkal, mint a Művelődési ház-Gyógyszertár-Könyvtár, Élelmiszerbolt, Nemesszalóki

Mezőgazdasági Rt. Irodaépülete, buszmegálló és távolabb az általános iskola. A park területét teljeskörűen rendezték a 2007-es tájrendezési tanulmány vizsgálataitól. A rendelkezésre álló, igen kicsi területen meglehetősen sok elem és funkció gyűlt össze, melynek mind helyet kellett biztosítani. Az átgondolt tervszerű rendezésnek köszönhetően az adottságokat is figyelembe véve sikerült kialakítani egy olyan zöldfelületet, melyen minden elem a helyére került és önálló teret kap, a zöldfelület körül kialakított parkoló pedig biztosítja a szükséges férőhelyszámot, amit a környező szolgáltatások és intézmények megkívánnak. Észrevételként csak néhány dolog említhető. A Művelődési ház előtti közterületrész/szakasz nem éri el a felújított rész minőségét. Burkolata nem egységes (heterogén- aszfalt/térkő/betonlap) és az utcabútorok elhelyezése, (kerékpártároló, kuka, virágláda) több esetben is esetleges. A helyszín bejárásakor látszott, hogy a jelenlegi kerékpártároló nem biztosít elegendő számú helyet (közösségi közlekedési pont is a Szabadság tér), azaz nem fedi le az igényeket és nem is igazán kényelmes a használata. Sokan inkább a Művelődési ház kerítéséhez kötik le a biciklit. A zöldfelület belső elemei (szökőkút, emlékmű) forgalom elől elkerítettek. A Rákóczi utca túloldalán a közterületi zöldfelület és burkolat rendezetlen.

Zöldfelület az emlékművel, haranglábbal, kúttal

Zöldfelület és parkoló a Művelődési ház felől nézve

Kerékpárok a Művelődési ház előtti közterületen

10. Izraelita temető előtti zöldfelület (hrs: 414)

A Táncsics utcában az Izraelita temető előtt és az Északi temető valamint lakó funkciójú telkek szomszédságában nagyobb, négyzet alakú zöldfelület áll fasorral kísért úttal kettéválasztva. A térkő burkolattal kirakott út az Izraelita temető bejáratú kapujához vezet, oldalát jó állapotú, fiatal juharfák szegélyezik. A juharfák között egy-egy cserje került kiültetésre. Az Északi temetőhöz aszfalt burkolatú út visz, mely a Táncsics utca és az Izraelita temetőhöz vezető út találkozási pontjából indul kissé esetlegesen. Két oldalán az egykori murva burkolatot már valamelyest visszahódította a gyepp. Az északi temető bejáratának közelében kerültek elhelyezésre a szelektív gyűjtőedények és egy egyszerű kerékpártároló. A zöldfelület mind méretének, mind elhelyezkedésének köszönhetően jelentős zöldfelületi és fejlesztési potenciállal bír, amely a későbbiekben mindenképpen kiaknázandó.

Izraelita temető előtti zöldfelület Google térképen

Izraelita temető előtti zöldfelület fasorral kísért úttal

11. Játszótér (hrszt: 413/2)

A Polgármesteri Hivataltól és az óvodától nem messze a Rákóczi utca és a Táncsics utca által közrefogva, egy háromszög alakú, nagyobb méretű telken kapott helyet a játszótér, melyet 2022-ben pályázati pénzből felújítottak. A zöldfelületet mélyebb árok és alacsony, fából készült kerítés határolja. A Rákóczi utcából a bejáráshoz széles híd vezet keresztül az árkon. Itt helyezték el a kerékpártárolót is. Az utca ezen szakaszának közterületi zöldfelületi sávján több nagyobb méretű tuja került telepítésre, melyek később zárt falként kitakarhatják a játszótéri kertet és nyomasztóan hatnak. A zöldfelület faállományát tekintve két kifejtett fűzfát és néhány kisebb új telepítésű fát vehetünk számításba. Az új telepítések hivatottak a játszóeszközök árnyékolására, méretük azonban még túl kicsi ahhoz, hogy a valóságban megfelelő árnyékot adjanak. A területen padot, kukát is találhatunk.

Játszótér a Táncsics utcából

játszótér bejárata a Rákóczi utcából

Játszótér előtti közterület – Rákóczi utca

12. Piac (hrsz: 254/2)

2020-ban, elnyert pályázati pénzből (MVH) létesült Nemesszalók termelői piaca. Az önkormányzati tulajdonú, jókora telek a főut mentén, településközponti helyen fekszik, a Polgármesteri Hivataltól karnyújtásnyira. A piac fedett-nyitott épülete és a körülötte lévő füves terület tökéletesen alkalmas rendezvények lebonyolítására is. Zöldfelülete két részre bontható, az egyik a főépületet és kiszolgáló épületet is magába foglaló gyepes terület, a másik a murvás parkoló, mely a Táncsics utca és a Rákóczi utca találkozásához esik. A gyepes felületen egy koros, szép fűzfa áll. Sem további lombkorona-, sem cserjeszintű növényzet nem található a telek ezen részén. A parkoló területe murvával borított a gépjárművel való közlekedésre szolgáló részekén, kavicsal borított a "zöld"/növénytelepítésre szánt részekén. E utóbbi felületeken örökzöld, többségében pikkelylevelű cserjék és lomhullató fák kerültek kiültetésre. A növénykiültetés jelenleg minkét felületen szegényes.

Piac

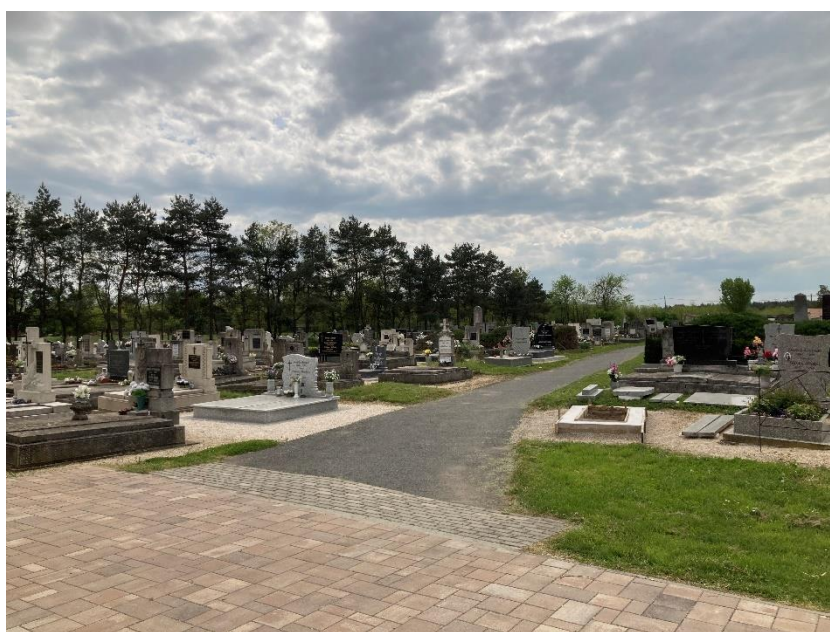
Piac előtti parkolófelület

13. Északi temető (hrszt: 416)

Az északi temető növényzetét a temető területén belül koros tuják (*Thuja orientalis*), nehézszagú borókák (*Juniperus sabina* 'Tamariscifolia'), puszpángok (*Buxus sempervirens*) és közönséges orgonák (*Syringa vulgaris*) alkotják. Különösen szépek a nehézszagú borókák és a puszpángok idős példányai. A bejáratí rész környékén a kerítés mentén pikkelylevelűek (*Thuja occidentalis*, *T. occidentalis*, *Malonyana*) képeznek elválasztó növényssávot. A temető határán a DK-i oldalon féltávig, a Táncsics utca mentén - helyenként foghíjasan - fenyősort találunk. A D-i oldalon azonban teljesen, a DK- oldalnak pedig a felén hiányzik az elválasztó növényssáv. A területen számos értékes terméskő sírkereszt (többsége helyi védelem alatt áll), kovácsoltvas keretbe foglalt sír és két jelentős sírbolt is található. Közülük a Szakonyi család sírboltja műemléki védelem alatt (épült 1868-ban), a Szalóky család sírboltja helyi védelem alatt áll. A temetőben található az 1956-os emlékmű is kultúrált, szépen kialakított és gondozott környezetben. A temető területén belső fasort nem telepítettek. Kerítése minden oldalon más anyagú, de jó vagy megfelelő állapotú. A temető előtti parkoló elhanyagolt, elgyepesedett murvás felület. Nem szerencsés a szelektív gyűjtőedények elhelyezése a temető bejárata mellett.

Az északi temető Google térképen

Északi temető

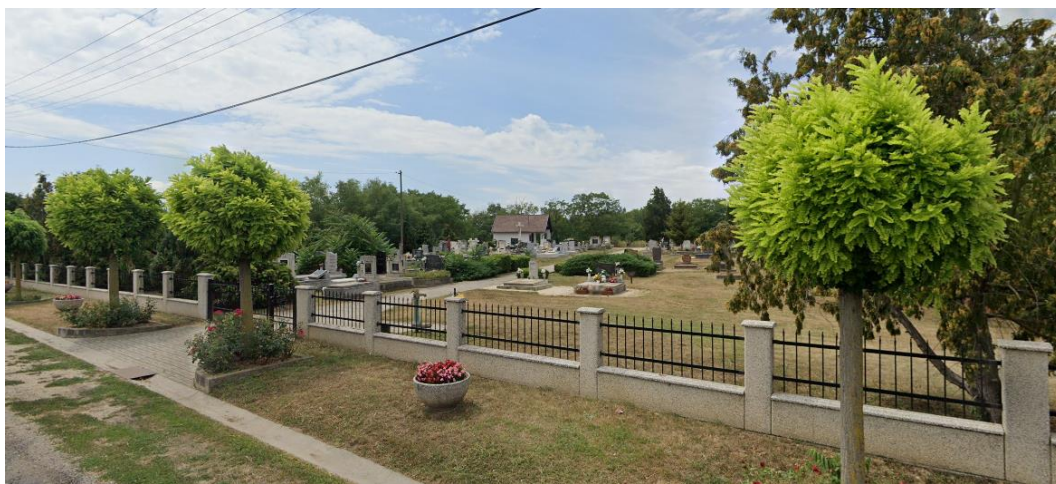
Északi temető bejárata

Északi temető a Fő utca felől nézve

14. Déli temető (hrs: 499)

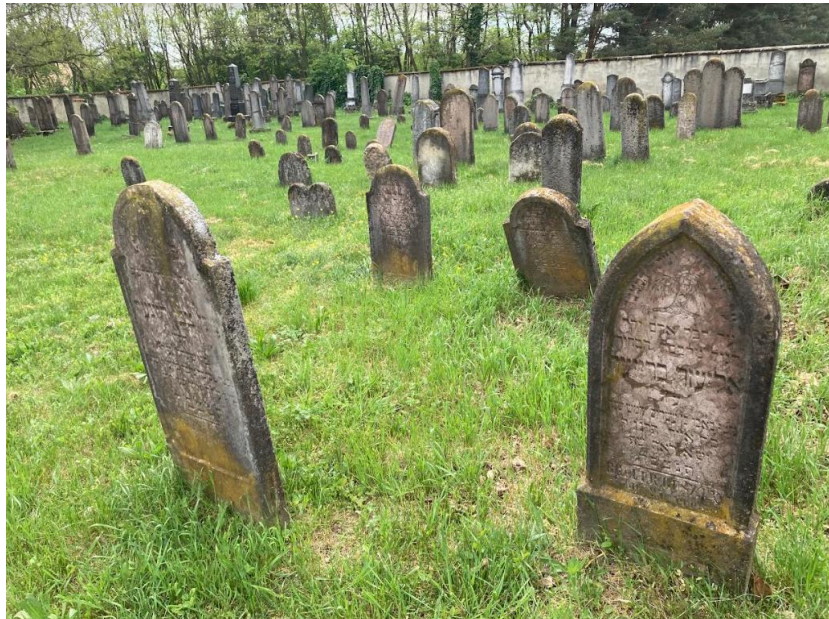
A déli temető növényzete - fajtaikat tekintve - nagyrészt megegyezik az északi temetőben található növényzettel. Déli és nyugati határán fehér akácokból álló fasor választja el a szomszédos területektől. ÉNY-i és K-i oldalán a növényzettel való elválasztás hiányos. A Dabrony utca felőli kerítése, kapuja esztétikus és jó állapotú. A további oldalain betonoszlopok között kifeszített drótkerítést találhatunk közepes/rossz állapotban. A temető útburkolata térkő, már a közterületi behajtótól kezdődően. A közterület a temető előtt rendezett, élő virágágy és 2 gömbkac (Robinia pseudoacacia) áll a behajtó két oldalán. Összeségében a déli temető gondozott és szép állapotú.

Déli temető

15. Izraelita temető (hrs: 411, 419)

Az izraelita temető az É-ki temető mellett található. Bejáratához fasorral szegélyezett út vezet a gyeses zöldfelületen keresztül. A községben 1750-ben alakult meg a zsidó hitközség, ahová a szomszédos települések (összesen 26 falu) zsidó családjai tartoztak. A temető szép állapotú, kertje egyedi légkört sugároz. Több régi, értékes sírkövel is fellelhető benne, de valódi értékét mindenképp a temető egésze és annak személyes és történeti jelentősége adja.

Izraelita temető

16. Víztorony és környéke (hrsz: 56-64)

A település NY-i határában, nagyobb kiterjedésű, trapéz alakú gyepes zöldfelület közepe táján található a víztorony. A terület több (magántulajdonú) nadrágszíjtelekből áll. A víztorony a trapéz alakú területen belül egy elkerített, kisebb, négyzet alakú telken – a vízmű területén - épült. A zöldfelület egyelőre, kizárólag gyepfelületből áll, melynek két széle, a Fő utca és a Jókai utca felőli oldal, díszfákkal határolt. A Fő utcán a fákat ritkábban telepítették, itt a fák közé sövényt ültettek a terület elválasztása/lehatárolása céljából. Az ÉK-i oldalon a lakóterülettől gyalogos forgalmú, keskeny közterület választja el. A gyalogút, mely a Jókai utcát és a Lehel utcát köti össze térkővel burkolt és a kivitelezése néhány éve történt. A terület jelentős zöldfelületi és fejlesztési potenciállal bír.

Víztorony körüli terület

Víztorony körüli terület

17. Erdő (hrsz: 473/1, 475)

A terület a Hajagos-patak mentén található és nagyobb részt beállt fás szárú növényzet borítja. NY-i területének egy kis szeletét kaszálóként hasznosítják. Mindkét telek magántulajdonban van.

Nemesszalókon két telephely található belterületen (hrsz: 516-517, 477/1-477/2), melyek nem „zöldfelületi elemek” ugyan, de növényzettel való elválasztásuk fontos feladatként említendő, amely befolyásolja megjelenésüket és környezetbe való illeszkedésüket, ezért most néhány mondatban szólunk róluk. A hrsz: 516-517 számú telkeken a fémhulladékgyűjtő udvar növényzettel való elválasztása 3 irányból megoldott, az utca felől hiányzik. A hrsz: 477/1 és 477/2 kivett ipartelep a lakóterületek (hátsókertek) közé ékelődik. Növényzettel való elválasztása szinte teljesen hiányzik, pedig lokációjából adódóan erre kiemelten szükség van! Ehhez a területhez tartozik még a hrsz: 062/2, 062/4 telkeken létesült telephelyek, melyek növényzettel való takarása és elválasztása szintén hiányzik szinte minden irányból.

A külterületi zöldfelületi rendszer meghatározó egyedi elemei:

1. **Sportpálya (hrsz: 0113)**
A település NY-i határában, a Sporttelep utca végében található a sportpálya. A pálya jó állapotú, gondozott, elhatárolása a szomszédos területektől 3 irányból É, D és NY felől biztosítva van. K felől az elválasztás hiányzik. Ezen az oldalon a hrsz: 1/1 számú telek közterület amely elválasztja a sportpályát a lakóterülettől és innen válik a helyszín elérhetővé gépjárművel is. Parkoló nincs kiépítve, de elegendő hely áll rendelkezésre a kialakítására a pálya telek K-i végében. Ugyanitt található a kiszolgáló épület is. A településnek labdarúgó sportegyesülete is van „*Egyetértés Sportegyesület Nemesszalók*” néven vagyis mondhatjuk, hogy a labdarúgás fontos szerepet játszik a település és szomszédsága életében.
2. **Anyaggödör (hrsz: 0119/17)**
Az egykori agyaggödör helyén több évig motocross pálya működött. Ennek helye/nyoma a mai napig jól látható a területen. A zöldfelület jelenleg elhanyagolt, funkció nélküli.
3. **Majorfásítások (hrsz: 038/2, 038/16 és hrsz: 068), telephelyfásítások (hrsz: 062/2, 062/4)**
Nemesszalók közigazgatási területén, külterületen két major található. Az egyik a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt szarvasmarha tenyésztő telepe. A telep a belterület K-i

határában helyezkedik el. Növényzettel való elválasztása a szomszédos területektől a főúttól eltekintve csak kisebb szakaszokon van meg. A másik major a település DK-i végében létesült. Itt az elválasztás szintén hiányos, egyedül a DNY-i oldalán adott.

4. Szántók, rétek, lápok, erdők

A település közigazgatási területének hasznosításáról általánosságban elmondható, hogy jellemzően mezőgazdasági művelés alatt áll, aminek nagy része szántó, de főként a vízfolyások mentén és a település belterületétől K-re és NY-DNY-ra kiterjedt gyepterületeket is találunk, melyeket rétként, legelőként és kaszálóként hasznosítanak. A szántóföldek helyenként egybefüggőek és nagytáblás művelés alatt állnak és van ahol lényegesen szabdaltabbak.

Az erdők a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas térszínekre szorultak vissza és a település közigazgatási területén igen nagy, NY-on, DNY-on pedig összefüggő felületen jelen vannak. Természetszerű erdőt így is csak kisebb sávokban, foltban találunk, többségük kultúrerdő, néhol faültetvény és származék erdő. Faállományukat tekintve többségében akác a jellemző, jelentősen kisebb számban erdei fenyves, tölgyes és a Szalóki-patak mentén mézgás-égeres fordul még elő.

Az új telepítésekben is tömegesen jelenik meg az akác (*Robinia pseudo-acacia*) és az erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), amelyek nem a honosnak megfelelő állományok kialakulásának kedveznek. Összességében az erdők jelentős részét képezik a település zöldfelületi rendszerének.

5. Ökológiai kiegyenlítő („puffer”) felületek, sávok

Az egyedi külterületi elemek mellett, arányaikban még fontosabb szerepet játszanak a tájvédelemben az ún. ökológiai kiegyenlítő felületek. A községben nagy arányt képviselő, helyenként nagytáblás szántóföldek között ezek a növény- és állatfajok számára élőhely fragmentumokként szolgáló sávok létfontosságúak. Fontosságukat indokolja és erősíti a településen a mezőgazdasági területek, azon belül is a „homogén” szántók uralkodó területi aránya a kisebb erdőterületek mellett. Ezen ökológiai kiegyenlítő felületek közé tartoznak a mezőgazdasági területek szegélyén, a mezőgazdasági majorokhoz vezető utak, az árkok mentén húzódó fasorok, cserjesávok, melyek a község közigazgatási területének külterületén jelentős mennyiségben megtalálhatóak. A mezőgazdasági táblák között, – bár foghíjasan – és/vagy árkok mellett fasorokat találhatunk. Az utak mentén pedig inkább ellenkezőleg, alig-alig tűnik fel fa vagy fasor kezdemény, ezek többségükben hiányoznak. Meg kell említeni továbbá a vízfolyások fákkal, cserjékkel szegélyezett nyomvonalát is, melyek átszelik a területet. A patakok menti zóldsávok védelme, de az árkok, földutak menti fasorok megőrzése és továbbfejlesztése illetve foghíjaik pótlása mindenképpen cél kell, hogy legyen, egyrészt a környezetvédelem (pl. defláció csökkentés), másrészt a tájkép változatossága, illetve a biodiverzitás fenntartása érdekében.

2.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A fent leírtak alapján egyértelmű, hogy a község zöldfelületi ellátottsága külterületen és belterületen egyaránt igen erős. Bár rendszerről nem lehet éppen beszélni, ill. a jelentős arányban uralkodó mezőgazdasági földek miatt a zöldfelületi borítottság csak időszakos, de mind területi mennyiségben, mind változatosságban kiemelkedő arányban vannak jelen a növényzettel fedett területek.

Nemesszalókon az erdőterületek mennyisége is számottevő. Sajnos azonban a faállomány jelentős része akác.

A kisebb településeken általában jellemző, hogy közparkot viszonylag kis területen, vagy egyáltalán nem alakítanak ki. Ennek okai között megtalálható egyrészt az, hogy a fenntartásra nincs elegendő pénz, másrészt a lakosság a rekreációs igényeit, ha teheti, akkor inkább megoldja a saját telkén, amire a kertes lakóterület többnyire lehetőséget is biztosít.

Nemesszalókon napjainkban már van egy kialakított és használatba vett játszótér, egy rendezett, esztétikusan kialakított díszítő értékű zöldfelület (díszkert) és egy jelentős zöldfelülettel bíró piactér a település központjában valamint egy labdarúgó sportpálya is a település NY-i határában.

Természetesen a zöldfelületek ellátottságának értékelésekor különbséget kell tenni az övezeti szabályozás szerinti és a valós zöldfelületi hányad között, melyet a szükséges helyen taglalunk.

A jelenleg még hatályos övezeti szabályozást tekintve is van a községnek belterületen *1 meglévő zöldterülete* és külterületen *2 meglévő zöldterülete*. A valós állapot jelenleg csak részben felel meg ezen övezeti besorolásoknak, mivel a belterület K-i határa mellett, már külterületen a kijelölt zöldterület helyén (hrs: 02/17, 02/18) mezőgazdasági terület - kaszáló található és a belterület NY-i határán, külterületen elhelyezkedő karbantartott/gondozott sportpálya (hrs: 0113) a hatályos 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 30/B. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerint „nagy kiterjedésű sportolási célú terület” mely különleges, beépítésre nem szánt területként határozható meg. A jelenleg még hatályos szabályozási terven „meglévő zöldterületként” jelölték a hrs: 414 számú telket az Izraelita temető előtt, az Északi temető mellett. Ez a gyepes terület, melyet az Izraelita temető bejáratához vezető fasorral szegélyezett gyalogút szel ketté, a jövőben kegyeleti alakítható.

Mindezeken túl a belterületi zöldfelületi rendszert erősíti a nagyobb zöldfelülettel bíró három temető és a belterület határán, de már külterületen található a sportpálya. Hozzájuk csatlakozhat zöldfelület elemként a víztorony környezetében elhelyezkedő gyepes terület, amely jelentős zöldfelületi potenciállal bír és különleges beépítésre nem szánt rekreációs célú területként határozható meg. A terület a jelenlegi, még hatályos SZT-n mezőgazdasági területbe sorolt. Ezen területek szintén zöldfelületi értékkel bírnak, de nem ZÖLDFELÜLETEK.

A községben az utcák többsége az átlagos vagy annál kisebb keresztmetszettel bírnak és csak helyenként vagy egy-egy szakaszon szélesednek ki (pl. Lehel utca, Fő utca) és kínálnak fasor telepítésére és kiültetésre alkalmas zöldsávokat. Nemesszalókon, ahogy a szomszédos településeken is gyakori a kétoldali vízelvezető árok kialakítása, amely csökkenti a közutak közlekedésre nem használt sávját, bár jó néhány példát látunk egyoldali árok kialakítására is nagy örömeinkre. Találhatunk egészen szűk keresztmetszettel bíró utcákat is pl. Kossuth u., ahol az egyoldali árok kialakítása mellett sem képzelhető el fasor telepítése, csak cserjeszintű növénytelepítés. A növényzet a legtöbb helyen vegyes képet mutat és sokszor alulhasznosított a zöldfelület (pl. Táncsics utca, Lehel utca és Rákóczi utca egyes szakaszai, Szabadság tér K-i szakasza). Hiányzik az egységes vagy akár vegyes fasor, még ott is ahol ez elképzelhető lenne az adottságokat nézve.

Összességében a település valós - bár csak részben kihasznált- zöldfelületi ellátottsága a fentiek miatt is nagyon kedvező, de köszönhető ez a viszonylag laza, falusias beépítésnek, és a jelentősen nagyobb kiterjedésű külterületnek is.

2.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- A közterületi zöldfelületek, zöldsávok több helyen alulhasznosítottak, a belterületi fasorok hiányoznak, díszítőértékkel bíró cserjék, évelők ritkán és olykor nem egységes koncepció szerinti kialakításban jelennek meg (a kivételektől eltekintve pl. Szabadság tér).

- A közterületeken néhány helyen megjelennek túlevelű örökzöldek, tuják, melyek szervesen kapcsolódnak környezetükhöz. Emellett tájidegen növények és az elmúlt évtizedben erősen pusztultak.
- Egyes közterületeken csak elvétve található meg köztárgyak, utcabútorok.
- Parkolás több helyen nincs kielégítő módon megoldva (temető, sportpálya, templomok Művelődési ház)
- Az utak menti zöldsávok kialakítása az egyes csatlakozó ingatlanok tulajdonosain múlik, ebből adódóan heterogén. Bár nem tartjuk ezt feltétlenül negatívumnak ilyen, falusias környezetben. Ugyanakkor a község főútjainak külterületi szakaszain mindenképpen a homogén fasor fejlesztés javasolt, ott ahol elfér.

Kiemelten fontos a településközpontok környezetének további tervszerű rendezése, (burkolatok felújítása, parkolás kialakítása, zöldfelületek egységes koncepció szerinti kialakítása, utcabútorok elhelyezése), mely megadja a település méltóságát és kiemeli környezetéből ezen területeket.

- A lakóterület és a belterület D-i határában található ipari terület között teljesen hiányzik az elválasztó növényzét.
- A lakóterület és szántók között helyenként hiányos az elválasztás (pl. a Fő utca mentén elhelyezkedő lakóterületeknél, Rákóczi utca É-i felének K-i oldalán). A megfelelő növényzét híján por és egyéb szennyezőanyag kerülhet a házak közé, de vizuális szempontból is hátrányos ez az állapot.
- A majorok, főként a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. telephelye körül több oldalról hiányzik az elválasztó növényzét és takarás. Nemcsak vizuális, esztétikai szerepe van a növényzettel való elválasztásnak, de felfogja a por- és egyéb szennyezőanyagok egy részét is és mérsékli a szaghatást.
- A déli temetőtől délre található egykori anyagyerőhelyen indult el a spontán akácosodás. Az elhanyagolt terület ma meglehetősen lehangoló képet nyújt. A talaj degradációja, az állandó erózió továbbra is fennáll és a pálya úttól való elhatárolása is nagyon hiányos.
- A közutak menti fasorok nagyon sok helyen hiányosak és a még meglévő példányok is elöregedtek. Dabrony felé a fasor teljesen hiányzik. A fasorok két fő fajtája a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és a nyár (*Populus sp.*).
- A belterület magasságában és attól É-ra sok helyen a Hajagos- és a Szalóki-patak mentén mellett a gyepsávon kívül más növényzet nem határolja vízfolyást a mezőgazdasági területek irányából, és ez veszélyeztetheti a vízfolyás vízminőségét.

Meg kell jegyezni, hogy egy ilyen kistelepülésen a zöldfelületi rendszer soha nem is lesz „teljes”, hiszen annak fejlesztése és fenntartása kizárólag költséggel jár, közvetlen anyagi hasznot azonban nem hoz, de talán nem is szükséges teljesnek lennie. Az egyéb haszon (pl. környezet kondicionálása, épített/élettelen elemek ellensúlyozása, pihenő-játszó-sportkertek használata, díszkertek esztétikai hatása, oxigéntermelés, levegőtisztítás, zajcsökkentés, pozitív pszichés hatás stb.) pedig annyira közvetett, hogy nem motiválja sem a magán-, sem a közberuházásokat arra, hogy ingatlanjaikon zöldterületeket – esetleg legalább a minimálisan előírtnál nagyobb zöldfelületeket - létesítsenek.

2.14 Épített környezet vizsgálata

2.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

2.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település belterülete 111 hektár, melyhez egy jelentősen nagyobb, 1945 hektáros külterület tartozik. A külterületen a művelésre alkalmas területeken – bár a termőhelyi adottságok gyengék – a

szántóföldi növénytermesztés keretein belül gabonaféléket (búza, őszi árpa, kukorica) és pillangós takarmánynövényeket termesztnek. A szántóföldek mellett a Hajagos-patak völgyében nagy kiterjedésű rétek húzódnak, melyeken a réti széna az uralkodó növényzet. A külterület DNy-i részén cseres erdő akáccal és nyárfával társult maradványait találjuk. A településen a lakóterület falusias beépítésű. Jellemzően az utcák mindkét oldalán árok húzódik, s általában egyik, de több helyen is mindkét oldalon betonlap burkolatú járdát is találunk. A Pápát Celldömölkkel összekötő út egyben a település fő utcája. A település telkei szalagtelkek, azaz keskenyek és hosszúak, hosszanti oldalukkal érintkeznek. Jellemző a soros beépítés. Jelenleg mintegy 360 lakóház található a településen, melyek között két alaptípust találunk: az utcára merőleges gerincű, egymenetes, oromfalas, cserépfedésű, esetenként téglából falazott tornácos és a városiasodó jelleget mutató, az utcavonallal párhuzamos gerincű, sokszor kapuáthajtóval, 4-5 tengelyes homlokzattal rendelkező lakóépületeket. Az egyes területek történeti kialakulását és jellemzőit a későbbi fejezetekben tárgyaljuk.

2.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján a művelési ágak és a minőségi osztályok

A művelési ágakat és a minőségi osztályokat digitális állományát a Lechner Tudásközponton keresztül kaptuk meg, melyek a szabályozási terven feltüntetésre kerülnek.

2.14.1.1 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A település helyi építési szabályzatát és szabályozási tervét Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2008. (XI.13.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, mely a City plus Bt. tervezőirodája által készített R-2 jelű külterületi szabályozási tervvel, és az R-3 jelű belterületi szabályozási tervvel együtt alkalmazandó.

A belterületi szabályozási terv beépítésre szánt területként sorol be falusias lakóterületet (Lf), településközponti vegyes területet (Vt) kereskedelmi-szolgáltatási gazdasági területet (Gksz), mezőgazdasági üzemi területet (Gipjü), településgazdálkodási területet (Gipt), egyéb ipari területet (Gipe) és temetőterületet (Kte). A belterület további, beépítésre nem szánt területei zöldterületként (Z), kertes mezőgazdasági területként (Mk0), vízgazdálkodási területként (V), valamint közlekedési és közműterületeket lehatárolt.

A külterületi szabályozási tervlap szerinti beépítésre szánt területekként ábrázolja a terv a gazdasági területeket (Gksz, Gipjü, Gipj), közlekedési és közműterületeket (KÖu), erdőterületeket (Eg, Ev), mezőgazdasági területeket (Má1), és vízgazdálkodási területeket (V).

2.14.1.2 Funkcióvizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A településen bölcsődei ellátás nincs. Nemesszalókon az óvoda a Nemesszalóki Köznevelési Intézményfenntartó Társulás tagintézményeként működik. Az óvoda hivatalos neve 2013. július 1-től Nemesszalóki Napsugár Óvoda. Az intézmény férőhelyeinek száma 50 fő. A gyermekek felügyelete reggel 7 és délután fél 5 között biztosított, kivéve a nyári 5 hetes leállás időtartamát. Az intézmény 3 fő diplomás óvodapedagógust, 2 fő dajkát és 1 fő pedagógiai asszisztenst foglalkoztat. Az óvoda épületének felújítása, korszerűsítése folyamatos.

A háziorvosi szolgálatot a SANITAS 2000 BT., Ügyeleti ellátás székhelye: 8500 Pápa, Anna tér 11. Szakorvosi rendelő és kórház Pápán található. A védőnői szolgálatot Ferencziné Benczik Ágnes védőnő látja el a településen. A fogorvosi- illetve szakorvosi ellátások igénybevételére Pápán van lehetőség. Nemesszalók Község Önkormányzata a könyvtári ellátást a Jókai Mór Városi Könyvtár (8500 Pápa, Fő tér 1.) szolgáltatásával biztosítja.

A működő kereskedelmi és szolgáltatói szféra is csak az alapellátást biztosítja, magasabb ellátottságot a környező nagyobb települések szolgáltatnak.

2.14.1.3 Alulhasznosított barnamezős területek

Klasszikus barnamezős terület nem található Nemesszalókon.

2.14.1.4 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, amelyeken az aktív korú (15-59 év közötti) lakosok legalább 50%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, legmagasabb iskolai végzettsége pedig nem haladja meg a 8 osztályt. A szegregátumnak, azok a területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. Nemesszalókon szegregátum nem alakult ki.

2.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

2.14.2.1 Telekmorfológia- és telekméret-vizsgálat

A telekmorfológia és telekméret-vizsgálat a **V-1 és V-2 sorszámú vizsgálati tervlapokon** került feldolgozásra, mely a bel- és külterület tekintetében is mutatja be a telkek adottságait. A vizsgálat alapján a következő főbb jellemzők figyelhetők meg:

- A belterület-külterület területi egységek élesen elválnak egymástól;
- A belterületen belül a hagyományos falusias beépítésű falusias lakóterület és az átalakuló falusias lakóterületek telekméret és morfológia tekintetében kismértékben eltérnek egymástól.
- A történeti rész heterogénebb, egyaránt találunk 3000 m²-t meghaladó, és igen apró, 500 m² alatti telkeket is, melyek a rajtuk álló épületek körvonalait követik le. A telkek alakja ehhez mérten szintén változatos képet mutat, a telekhatárok gyakran szabálytalanok.
- A telekméretek és alakzatok az átalakuló falusias lakóterületeken homogénebb képet mutatnak, telekméret tekintetében döntő többségük 1500-2500 m² között mozog. Morfológiájukra a szabályosabb vonalvezetésű telekhatárok és a téglány alaprajz jellemző.
- A külterületi területek telekméret és telekmorfológia tekintetében is változatosak. A telkek mérete jellemzően meghaladja a 10000 m-t, csupán néhány helyen találhatóak kisebb, 5000-10000 m közötti nagyságú telkek..

2.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

A tulajdonjogi viszonyokat a **V-3 és V-4 sorszámú tulajdonvizsgálati térképek** mutatják be. Az alapadatokat az adatszolgáltatásként megkapott földhivatali alaptérkép, valamint az önkormányzati tulajdonkataszter adta. A vizsgálat alapján megfigyelhető főbb jellemzők:

- A Magyar Állam (rész vagy egész) tulajdonában állnak a főút, a medrek, az árok egy része, illetve számos kiterjedt méretű erdőterület a belterületről délnyugati irányban.
- Egyházak és egyesületek telkeként 9 belterületi telek jelölt, többek között a templomok.
- A települési önkormányzat tulajdonában van a már említett utak kivételével többek között az utcák, zöldterületek, faluház, orvosi rendelő, a temető, belterületi sportterület. Részletesebben, helyrajziszámonként az önkormányzat tulajdonkataszterében található meg a lista.
- A belterületen több gazdasági társaságok tulajdonában lévő terület is található, mint például Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. épülete a Rákóczi utcában, illetve a külterületi majorok.
- A belterületen szövetkezeti tulajdonú telekként 4 telek jelölt, például a vendéglő a Fő utcában.

2.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Az önkormányzat tulajdoni katasztere az önkormányzati adatszolgáltatás részeként áll a tervezők rendelkezésére. Az adatok felhasználásra kerültek a releváns alfejezetekben (vagyongazdálkodás, tulajdonjogi vizsgálat)

2.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Alaptérkép

A tervezési alaptérkép az állami alapadatok felhasználásával készült, kizárólag településrendezési célra használható! (A tervezők az alaptérkép alapját képező digitális állományt a Lechner Tudásközponttól az Önkormányzaton keresztül igényelték és kapták meg). Az adatszolgáltatásként kapott ingatlannyilvántartási alaptérkép került felhasználásra a vizsgálati tervlapokon.

Alaptérkép topográfiai adatai

Az alaptérkép topográfiai adatai a fent említett hivatalos adatszolgáltatásból származnak.

2.14.5 Az építmények vizsgálata

2.14.5.1 Funkció, kapacitás

A tervezési alaptérkép téradatai tartalmazzák az egyes épületek megnevezését is. Az adatszolgáltatás alapján Nemesszalók területén összesen 980 db épület áll, melyből 367 lakóépület, 31 db intézményi épület, 63 db üzemi épület, 5 db melléképület, 501 db gazdasági épület, 5 db rendezetlen funkciójú épület és 8 db melléképület.

2.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A település történeti lakóterületeire a fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód jellemző, mely a hagyományos gazdálkodó lakókörnyezet egyik alaptípusa és részben sváb hatásra alakult ki. Keskeny, hosszú és utcára merőleges, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkek egymás utáni sorolása és oldalhatáron álló beépítés jellemzi. Az épületek előkert nélkül nyílnak az utcára, míg a telkek oldalhatárán egymás után sorakoznak a lakó, majd a gazdasági épületek.

Az átalakuló lakóterületek jellemzően a 20. században kialakult településrészeket foglalják magukba. Ezek a területek, bár jellemzően hagyományos építési móddal épültek, nem rendelkeznek teljesen egységes karakterrel. Váltakozva jelennek meg oldalhatáron és szabadon álló épületek. A lakóépületek jellemzően az utcavonaltól hátrahúzva, előkerttel épültek, de egyes utcákban megjelenik az előkert nélküli építés is. Az épületek kora is heterogénebb: egyes házak a 20. század első felében, míg mások az 1945. utáni időszakban, illetve az 1970-es, 1980-as, 1990-es években épültek, egységesen magastetős kialakítással.

A község belterületén a beépítési mérték általánosságban alacsonynak mondható, a lakótelkek többségén nem haladja meg a 20%-ot, de történeti belterületen a 10-20 és 30-50% körüli beépítés is jellemző. Néhány esetben, ahol a telekhatár teljesen leköveti az épületek vonalát, a 100%-os beépítettség is előfordul. A szintterületi mutató a beépítettségnek és a földszintes beépítési jellemzők eredményeként szintén alacsony a településen.

2.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

A településen jellemzően a földszintes, illetve földszint + tetőtéres beépítés fordul elő, éppen ezért településképp domináns elemei a földszintes épületek közül kimagasló templomok. Tetőidomok tekintetében vannak nyeregtetős oromzatos épületek, illetve kontyolt tetejű házak jellemzőek.

Tetőhajlásszög tekintetében a kép nagyobb egységet mutat, általánosan 40-45 fok közöttiek a tetők. Különlegesebb tetőzettel csak néhány ingatlan, mint például a templomok rendelkeznek.

2.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Utcakép

Egy település épített környezetének karaktere és arculata az utcaképekben is kifejezésre jut, sőt annak az utcán jövő számára egyértelmű megfogalmazódása. Az utcakép elemei falusias beépítésnél a lakóépületek utcai homlokzata, valamint a tömör (falazott vagy deszka) kerítés, nincs ez másképp Nemesszalók esetében sem. Az utcák kiegyensúlyozott képét hasonló, de sohasem egyforma elemek szabályos, de sohasem mechanikusan ismétlődő mintája teszi olvashatóvá és emberivé. A hagyományos lakókörnyezet organikus jellegét elsősorban az adja meg, hogy elemei sohasem önállóan értelmezendők és sohasem egyediek, nem építhetők meg és nem értelmezhetők függetlenül a többi elemtől, együtt alkotnak egy települési karaktert, utcaképet. A szabadonálló beépítés a hagyományos történeti beépítésekben idegen és ismeretlen. A településkép sokszor városiasként megfogalmazható folyamatosságának titka egyrészt az oldalhatáron álló épülettömeg (ami egyidejűleg a szomszéd udvar egyik térfalát adja), másrészt a tömör beépítés. A 19. század elejére kialakult, elsősorban a Szabadság tér közvetlen környezetében lévő utcák és utcaszakaszok Jellemzője a köznyelvben fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód, mely a hagyományos gazdálkodó lakókörnyezetek egyik alaptípusa és részben sváb hatásra alakult ki. Keskeny, hosszú és utcára merőleges, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkek egymás utáni sorolása és oldalhatáron álló beépítés jellemzi. A hagyományos utcakép meghatározója, az utcai homlokzaton megjelenő, sokszor díszes, oromzatos tetőforma (néha kontyolt tető is megjelenik) és a tömör deszka, illetve falazott kerítések által létrejövő zárt épületsor. A beépítés szabályossága és egységessége egyes utcákban némileg oldódik, de az utcavonalra való kiépülés ott is jellemző marad.

Telekhasználat, tömegalakítás

Az oldalhatáron álló „hosszúház” beépítés a mezőgazdasági eredetű települések legősibb telekhasználati rendje. Az egyes helységek sorolásában nem csak a bővíthetőség racionális elve, hanem a magyar gondolkodásra egyébként is jellemző egyszerűség, az egymás mellé rendelés logikája is kifejezésre jut. Az elrendezés nagymértékben alkalmazkodik a magyar, sík mezőgazdasági területek klímájához, így az épületek egyetlen, a telek udvarára néző homlokzata mindig délre, délkeletre néz. A fokozatos bővítés szükségletének kielégítését segíti a tornác, mely eleinte toldalék volt, majd később az épület szerves része lett.

Jelenleg mintegy 360 lakóház található a településen, melyek között két alaptípust találunk: az utcára merőleges gerincű, egymenetes, oromfalas, cserépfedésű, esetenként téglából falazott tornácos és a városiasodó jelleget mutató, az utcavonallal párhuzamos gerincű, sokszor kapuáthajtóval, 4-5 tengelyes homlokzattal rendelkező lakóépületeket. Közülük vannak nagyon szépen ápoltak, karbantartottak, akadnak újjépítésűek is, azonban akad néhány olyan épület is, amely kissé több gondozást igényelne. A hagyományos falusias lakóterületeken túli további lakóterületek, melyek jellemzően a 20. században kialakult településrészeket foglalják magukba. Ezek a területek, bár jellemzően hagyományos építési móddal épültek, nem rendelkeznek teljesen egységes karakterrel. Váltakozva jelennek meg oldalhatáron és szabadon álló épületek. A lakóépületek jellemzően az utcavonaltól hátrahúzza, előkerttel épültek, de egyes utcákban megjelenik az előkert nélküli építés is.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A hagyományos magyar települési karakter sajátossága az egyszerű tömegformálás (utcára merőleges vagy utcával párhuzamos gerincű tető, egyes esetekben L-alakú beépítéssel) melynek eredményeképpen a homlokzatok egyszerű arányossága adja az épületek karakterét, apró változatosságai pedig meghatározzák az utcában betöltött helyét. Az egyszerű tömegformálást jellemzően helyi anyagokra, illetve helyi hagyományokra támaszkodó anyaghasználat egészíti ki. Vakolt felületek, egységes kőburkolatok, téglaburkolatok, egységes kerámia tetőburkolatok, melyeket egy-egy jól megválasztott, igényes anyaghasználatú részlet (párkány, ablakkeretezés, tetőcsatlakozás, esővíz-elvezetés) egészíti ki, szinte a ház díszeként is funkcionálva. Az épületek színei általában visszafogottak. A korábbi, jellemzően mezőgazdasági területhasználat a puritán és célszerű anyaghasználatot részesítette előnyben a túldíszítettség helyett, mely az épületek színezésében is megjelent. A magyar településkép nyugodt tisztasága így jellemzően egyszerű, visszafogott színekkel operál, az ablakok, ajtók gazdag részletképzésükkel pedig a ház meghatározó alkotóelemeivé, díszéivé válnak.

2.14.6 Az épített környezet értékei

2.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Nemesszalók történelme nagyon régre nyúlik vissza. Maga a településnév a Szalók ősmagyar személynévből ered. A Szalók nemzetség első említése egy 1183-as oklevélben található. A területet, ahol a nemzetség élt, az Árpádkortól Szalókföldének nevezték, 1307-ből pedig a „villa Zolouk” elnevezés is ismert. Ez a terület hajdanán hatalmas kiterjedéssel bírt, azonban nemzedékről nemzedékre a család fiúgyermekei között felosztották, s a 15. század végére már jobbára egytelkes nemesek lakták. A mai Nemesszalók elnevezés 1544-től ismert.

A két többutcás település egybeolvadásból kialakult falu a Marcal mellékpártjai által kiépített É-D-i irányú kavicsos hátságon, 135 m magasan fekszik. A szántóföldek mellett a Hajagos völgyében nagy rétek vannak. A határ DNY-i részében pedig régebbi tölgyes, cseres erdő akáccsal és nyárfákkal társult maradványait láthatjuk.

1. Első Katonai Felmérés (1763–1787); 2. Második Katonai Felmérés (1806–1869);
3. Harmadik Katonai felmérés (1869–1887); 4. 19. századi kataszteri térkép (1857);
5. Katonai Felmérés (1941); 6. Topográfiai térkép (1971)

2.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A fejezetet az alátámasztó munkarészhez tartozó örökségvédelmi hatástanulmány tartalmazza!

2.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Helyi védett épület, építmény, térelem

ssz	Megnevezése	Címe	Tulajdon	Datálása	Állapot	Helyi védett	Hrsz.
1. ÉPÜLETEK							
2.	Református templom	Rákóczi u.	egyházi		Jó	H	329
3.	R. k. templom	Fő u.	egyházi		Jó	H	503
4.	Evang. templom	Lehel u.	egyházi		jó	H	271
8.	Lakóház	Lehel u. 1.	magán		Jó	H	209
10.	Lakóház	Lehel u. 34.	magán		Jó	H	75
12.	Lakóház	Lehel u. 48.	magán		Közepes	H	72
15.	Lakóház	Rákóczi u. 53.	magán		Jó	H	306
16.	Lakóház	Rákóczi u. 59.	magán	1953	Jó	H	294
18.	Lakóház	Sallai u. 9.	magán	1922	jó	H	258
2. SÍREMLÉKEK. Római katolikus temető.							
19.	Temető területe	Zsidó temető	egyházi		jó	H	411 és 419
20.	Szalóky sírbolt	Köztemető	Egyházi	1886	közepes	H	416
21.	Szalóky sírbolt	Köztemető	Egyházi	1923	közepes	H	416
22.	Régi sírkövet (25 db.)	Köztemető (Nemesszalók)	Egyházi		jók	H	416

2.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

A település világörökségi szempontból nem érintett.

2.14.6.5 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A település a „műemlékvédelem sajátos tárgyai” szempontjából nem érintett.

2.14.6.6 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A településen műemléki védelem alatt álló épület nem található.

2.14.6.7 Nemzeti emlékhely

A település a „nemzeti emlékhelyek” szempontjából nem érintett.

2.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezetet érintő konfliktusnak, problémának tekinthető:

- Kerékpárutak hiánya
- Utak felújításának, burkolatok helyreállításának, biztonságos gyalogosforgalom megvalósításának szükségessége
- Vízvezető rendszer bekötőszakaszok patakba vezetésének szükségessége

2.15 Közlekedés

A közlekedési vizsgálat és fejlesztési javaslat az „A településrendezési tervek közúti közlekedési munkarészei – Tartalmi követelmények” megnevezésű, e-UT 02.01.41 sz. ütiügyi műszaki előírásban foglaltak szerint készült, figyelembe véve az e-UT 03.01.11 Közutak tervezése ütiügyi műszaki előírásban foglaltakat, és összhangban a további kapcsolódó előírásokkal, jogszabályokkal.

2.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Nemesszalók **országos főúthálózati kapcsolatát** a 834. számú főút biztosítja, amely a 83-as és a 84-es főutakat köti össze Pápa és Sárvár között. A 83. számú főúton érhető el déli irányban a 8. számú főút, észak felé az M1 autópálya.

A település **közvetlen közúti hálózati kapcsolatát** a 834. számú főút és a 8411. jelű mellékút adja. A 8411-es mellékút a településen áthaladva északi irányban a Szergény felé irányuló forgalmat bonyolítja le, dél felé haladva 8. számú főúthoz csatlakozik Somlójenő térségében.

A településhez legközelebbi **vasúti kapcsolat** Vináron a 10. számú Győr–Celldömölk vasútvonal.

A község **közösségi közlekedési kapcsolatát** 9 helyközi autóbusz vonal is biztosítja. (Lásd lejjebb.)

A térségben jelenleg kiépített **kerékpáros hálózat** nincs.

Nemesszalók **térségi kapcsolatainak** megteremtésében fontos szerepet játszik a település főutcáját adó 834-es főút (Fő utca), valamint 8411-es mellékút (Rákóczi és Dabronyi utca). A szomszédos települések közül legkönnyebben Nyárád, Külsővat, valamint Vinár és Dabrony érhető el közúton. Nyárád és Külsővat esetében közvetlen a 834-es főútról nyugat, illetve kelet felé haladva, Vinár és Dabrony esetében pedig a 8411-es mellékúton déli, ill. északi irányban juthatunk el Nemesszalókra. A község megközelítése a tőle ÉK-re lévő Pápa felől a 834-es főúton lehetséges. A Nemesszalók-Pápa kapcsolat közúton, a község központjából a 83. számú elkerülő úti csomópontig személygépjárművel 13,5 km és nagyjából 12 percet vesz igénybe. A megyeszékhelyre, Veszprémbe is mehetünk ugyanezen az útvonalon, majd a Pápa elkerülő után tovább a 83-as, majd a 8-as főúton. Ez a távolság a Veszprém elkerülő úti csomópontig 60 km és kis-közepes forgalom mellett kb. 50 perc alatt tehető meg.

2.15.2 Közúti közlekedés

Nemesszalók belterületi úthálózatának gerincét a 834-es főút (Fő utca), illetve a 8411-es mellékút (Rákóczi és Dabronyi utca) adja, melyekhez csatlakoznak az alsóbb rendű lakóutcák, a Táncsics, Sallai, Béke, Lehel és József Attila utcák. A csomópontok szintbeni kiépítésűek, kis forgalmúak, megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek.

Országos közutak

834. számú másodrendű főút

Az országos főút a település jelentős részén külterületi jellegű, belterületi szakasza (Fő utca) a település déli részén áthaladva kelet-nyugati irányban, Pápa és Sárvár településeket köti össze.

Az út 2x1 sávós, forgalma 3123 Ejármű/nap, kapacitáskihasználtsága alacsony.

8411. jelű Somlójenő – Szergény összekötő út

Az országos mellékút a település jelentős részén külterületi jellegű, belterületi szakasza (Rákóczi és Dabronyi utca) a település központján áthaladva észak-déli irányban, Szergény és Somlójenő településeket köti össze.

Az út 2x1 sávós, forgalma 390 Ejármű/nap, kapacitáskihasználtsága alacsony.

A települést érintő országos közutak tervezési osztályba sorolása:

834. számú másodrendű főút külterületi szakasz **K.IV.B.**

834. számú másodrendű főút belterületi szakasz **B.IV.b.C.**

A külterületi szakasz védőtávolsága 100-100 m.

8411. jelű összekötő út külterületi szakasz **K.V.B.**

8411. jelű összekötő út belterületi szakasz **B.IV.c.B.**

Az út védőtávolsága külterületen 50-50 m, amelyen belül építmények elhelyezéséhez közútkezelő hozzájárulása szükséges.

Települési utak

A településen belüli forgalom általában az országos közutakon (**Fő utca – 834. számú út, Rákóczi és Dabronyi utca – 8411. jelű út**) bonyolódik le.

Ezekezt csatlakoznak a belterületi kiszolgáló utcák: **Táncsics utca, Sallai utca, Béke utca, Lehel utca, József Attila utca.**

Többségük jó minőségű aszfalt burkolattal ellátott, közterületi szélességük változó, kiépített járdával csak a Táncsics, Sallai és Lehel utca rendelkezik. A számozott utak forgalma természetesen elsőbbséget élvez a község lakóutcáinak forgalmával szemben.

A jelen településrendezési terv elsősorban a község hiányzó településrendezési terveként készül, forgalomkeltő gazdaságfejlesztési tevékenység a településen nem ismert és nem is tervezett. A beépített és még beépítetlen lakótelkek különböző szabályozási szélességű lakóutcákkal feltártak. A lakóutcák két oldalán meglévő, túlnyomó többségben utcafronti beépítések nem is teszik lehetővé reálisan azok szélesítését. A történelmileg kialakult régebbi beépítésű területrészekben a közutak – melyek egyébként részben országosak – szélessége változó, több, tölcselesen kiszélesedő szakasszal. Emiatt 10-45 méter között szóródik a szélesség. Az újabb időszakban kiszabályozott lakóutcák egyenes vonalvezetésűek, párhuzamos szabályozási szélességgel, melyek 6 méter (Jókai Mór utca) és 18 méter (József Attila utca) között szóródnak.

Belterületen a 834-es közút Fő utcának nevezett szakaszának szabályozási szélessége kialakult, 15-45 méter között változik. Szélesebb kiszabályozása a beépítések miatt nem reális. Belterületen a 8411-es közút Rákóczi utcának nevezett szakaszának (Szergény felé) szabályozási szélessége szintén kialakult, 10-20 méter között változik. Szélesebb kiszabályozása a beépítések miatt nem reális. Belterületen a 8411-es közút Dabronyi utcának nevezett szakaszának (Somlójenő felé) szabályozási

szélessége szintén kialakult, 12-18 méter között változik. Szélesebb kiszabályozása csak a belterület déli szakaszán lehetséges.

Az utak szabályozási szélességén belül meglehetősen változó a zöldfelületek aránya, ez függ attól is, hogy szélességüket kiegészítik még az önkormányzati kezelésben lévő útterületek. Az országos közúthálózatba tartozó **Rákóczi, Dabronyi és Fő utca belterületi burkolatszélessége 6,5-7 méter** között változik, mely szabványos kialakítású és megfelelő a tömegközlekedés és a kétirányú forgalom biztonságos elvezetésére. Ezért az útburkolatok szélesítése **nem szükséges**.

A lakóutcák részben aszfaltburkolattal vannak ellátva, de részben ömlesztett burkolatúak. A burkolatok folyamatos karbantartást, illetve felújítást igényelnek, különösen a nem szilárd burkolatúak, melyeket javasolt mielőbb aszfalt burkolattal ellátni.

A felszíni csapadékvíz elvezetése egy- vagy kétoldali nyílt árkos rendszerben, illetve szikkasztással történik. Az árokhálózat folyamatos karbantartást igényel. Törekedni kell az árkok kiépítésére minden belterületi útszakasz mellett, mivel a megfelelő csapadékvíz-elvezetéssel javíthatók a biztonságos közlekedés feltételei és növelhető a burkolatok élettartama is.

Az utcák kis forgalmúak, a csomópontok a vizsgálati szakaszban elvégzett forgalmi vizsgálat alapján a jövőben is megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek. A közösségi közlekedéssel érintett útszakaszokon a 3 méteres forgalmi sáv szélesség minden esetben biztosított.

Ahol az utcák/utak szélessége nem felel meg az előírásoknak, ott keresztszelvényen ábrázoltuk a meglévő és a reálisan megvalósítható állapotot.

A külterületi mezőgazdasági utakra vonatkozó szabályozási előírás: az út tengelyétől számított 10-10 m-en belül építmény nem helyezhető el. A külterületi országos közutak védőtávolságai a tengelytől mindkét irányban 50-50 m, melyet a Településszerkezeti és a Szabályozási Tervek ábrázolnak.

A külterületi földutak telekszélessége változó, 5-10 méter. Az utak túlnyomó többségben általános mezőgazdasági (Má), kisebb részben erdőgazdasági (E) területek megközelítését szolgálják. Az utakon a közeljövőben sem kell nagyobb forgalomra számítani, ezért ezek szabályozási szélességének növelése nem indokolt.

Az utak tulajdonosi-kezelői helyzete a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 32.§ (1) bekezdése alapján országos közút, helyi közút, közforgalom elől el nem zárt magánút vagy közforgalom elől elzárt magánút lehet. A közforgalom elől el nem zárt magánutakra is a közutak tervezési paramétereit kell alkalmazni.

A kapubehajtókat, útcsatlakozásokat a közutak melletti ingatlanok, kiszolgáló létesítmények útcsatlakozásáról szóló e-UT 03.02.21 számú Útügyi Műszaki Előírás szerint kell megtervezni.

A települési utak tervezési osztályba sorolása:

Belterületi kiszolgáló utak

B.VI.d.B.

Külterületi kiszolgáló utak

K.VI.d.A.

Főbb közlekedési csomópontok

Nemesszalók egyetlen településszerkezeti jelentőségű csomópontja a település belterületének déli szakaszán található **834-es és 8411-es utak kereszteződése**. Az útcsatlakozást elsőbbségadás kötelező tábla védi a 834-es útra való ráhajtásnál.

A csomópont egyszerű, szintbeni kiépítésű, a csomópont területén forgalomterelő szigetek, vagy jelzőlámpás forgalomirányítás nem található. A csomópontban a 834-es út forgalma természetesen elsőbbséget élvez a 8411-es út forgalmával szemben.

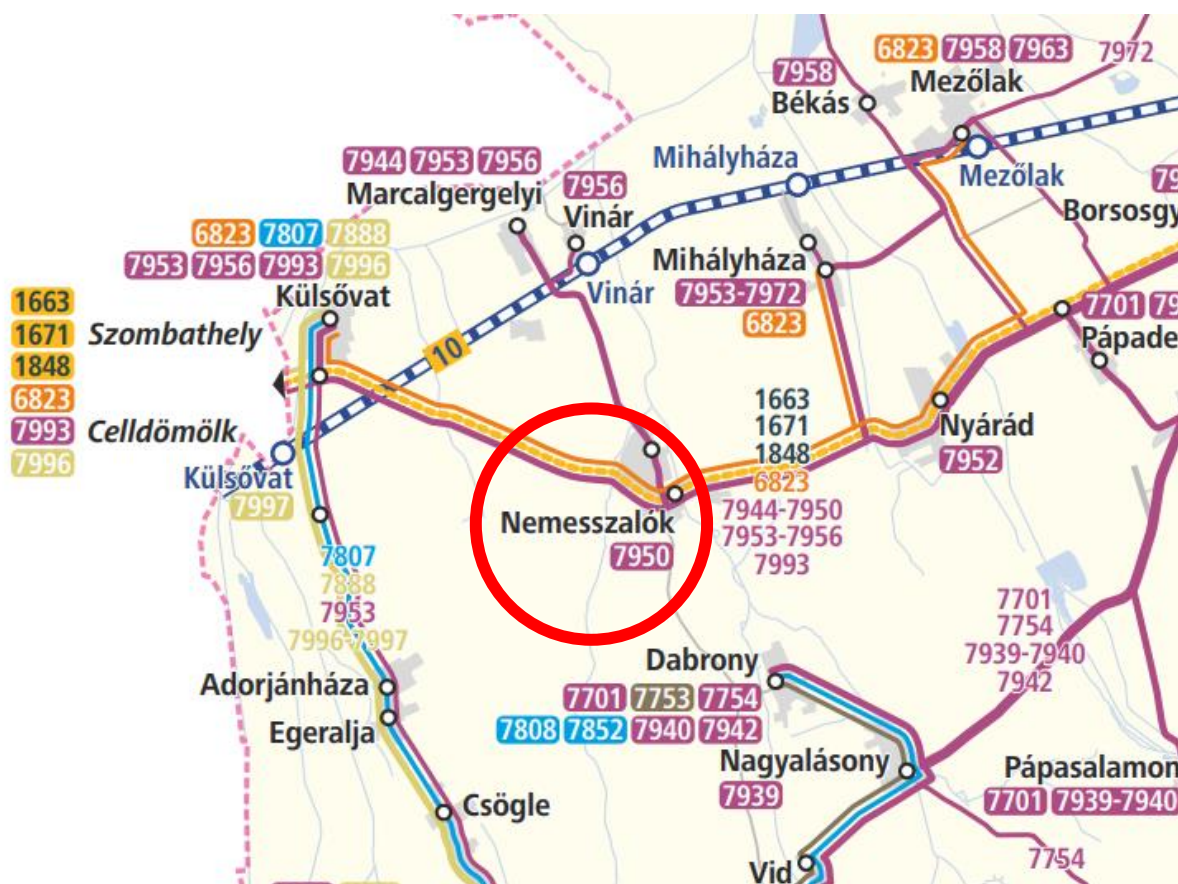
A csomópont megfelelő kapacitástartalékkal rendelkezik.

2.15.3 Közösségi közlekedés

2.15.3.1 Közúti közlekedés

Nemesszalókon minden nap menetrendszerűen közlekednek a Volánbusz járatai. A településről menetrendszerűen közlekedő autóbusszal a szomszédos községeken kívül közvetlenül Pápa, Celldömök és Szombathely is elérhető. A településen 2 megálló található, mindkettőnél van fedett beállóhely.

NEMESSZALÓK	VONALSZÁM
<u>Szombathely-Sárvár-Pápa</u>	<u>1663</u>
<u>Szombathely-Sárvár-Pápa</u>	<u>1671</u>
<u>Tatabánya-Kisbér-Pápa-Szombathely</u>	<u>1848</u>
<u>Celldömök-Mezőlak</u>	<u>6823</u>
<u>Pápa-Dáka-Marcalgergelyi</u>	<u>7944</u>
<u>Pápa-Nemesszalók</u>	<u>7950</u>
<u>Pápa-Nemesszalók/Vinár-Karakószörcsök</u>	<u>7953</u>
<u>Pápa - Nemesszalók - Külsővat</u>	<u>7956</u>
<u>Pápa-Nemesszalók-Külsővat-Celldömök</u>	<u>7993</u>

46. ábra: Volánbusz vonalak Nemesszalók térségében (Forrás: volanbusz.hu)

2.15.3.2 Kötőtpályás közlekedés

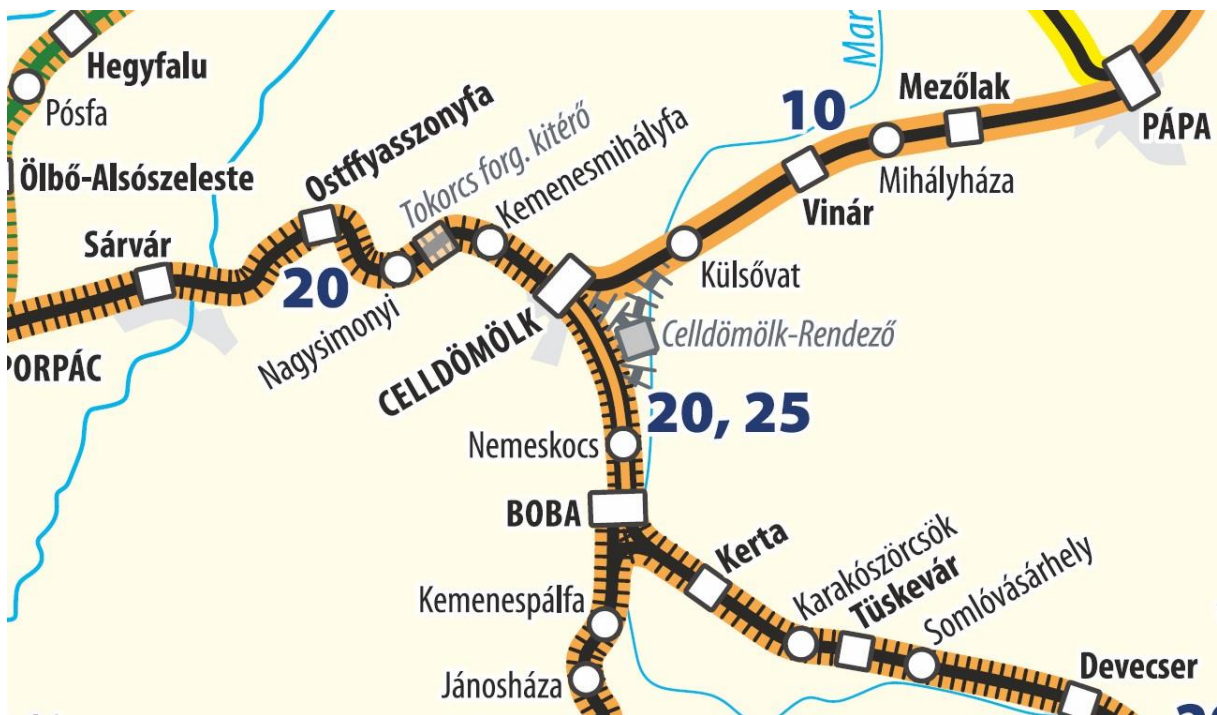
A hazai vasútvonalak a települést nem érintik.

A településhez legközelebbi **vasúti kapcsolat** Vináron a 10. számú Győr–Celldömölk vasútvonal.

Járat	Útvonal	Gyakoriság
személyvonat	Győr – Győr-Gyárváros – Győrszabadhegy – Ménfőcsanak felső – Gyömöre-Tét – Szerecseny – Gecse-Gyarmat – Vaszar – Pápa – Mezőlak – Mihályháza – Vinár – Kúlsóvat – Celldömölk	kb 2. óránként
személyvonat	(közvetlen InterCity-kocsikkal: Budapest-Keleti – Budapest-Kelenföld – Tatabánya – Tata – Komárom – Győr) – Győr-Gyárváros – Győrszabadhegy – Ménfőcsanak felső – Gyömöre-Tét – Szerecseny – Gecse-Gyarmat – Vaszar – Pápa – Mezőlak – Mihályháza – Vinár – Kúlsóvat – Celldömölk	naponta pár járat

Vasúti személyszállítási hálózati térkép Nemesszalók környékén (Forrás: mavcsoport.hu)

Vasúthálózati térkép Nemesszalók környékén (Forrás: mavcsoport.hu)

2.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Nemesszalók területét térségi és országos jelentőségű kerékpáros közlekedéshálózati elemek nem érintik, viszont a Veszprém megyei Területrendezési Terv jelöl olyan tervezett országos kerékpárutat, amely a települést érinti.

A településen jelenleg nincs kiépített kerékpárút. A forgalom alapján nem is indokolt önálló kerékpárút létesítése, azonban „kijelölt” kerékpáros útvonalra szükség van.

A gyalogosközlekedés számára a Rákóczi utcában kétoldali, a Táncsics, Sallai, Petőfi, Lehel és a Fő utcákban jellemzően egyoldali járda épült ki. A járdák állapota változó, szélességük egy személy kényelmes közlekedéséhez elegendő.

2.15.5 Parkolás

A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégíthetők, de sok esetben a házak/telkek előtt található zöldfelületek szolgálnak parkolóként, mely a zöldfelületekre kedvezőtlen hatással van. A kocsibehajtók általában nem kiépítettek. Közterületi parkolási igény elsősorban a polgármesteri hivatalnál, a postánál, a temetőnél és a templomoknál léphet fel.

Új épület létesítésénél, illetve a meglévők bővítésénél az OTÉK előírásai szerint számított mennyiségű gépjármű várakozóhelyet kell biztosítani, melyet saját telken belül kell elhelyezni. Azokban az esetekben, ahol saját telken belül (teljes mértékben) nem oldható meg a parkolók építése, külön vizsgálni kell a parkolási lehetőség közterületen történő biztosítását. A közterületeken kijelölt parkolókat szilárd burkolattal kell kiépíteni.

2.16 Közművesítés

2.16.1 A település jelenlegi közművesítéséről

Nemesszalók közműellátását fokozatosan építették ki. A településen a 2002-ben megvalósított szennyvízcsatornázás eredményeként ma a település beépített területén a teljes közműellátás lehetősége biztosított.

Településszinten kiépült a vízellátás, a villamosenergia ellátás, a földgázellátás, a szennyvíz közcatornás elvezetése. A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján, a villamosenergia energiaellátást igénybe vevők aránya 2022. január 1-én, a lakásállományra vetítve 98,1 % volt.

A szintén településszinten kiépített közüzemű vízellátást a lakosság 100 %-ban vette igénybe, míg a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba a lakásállomány 86,7 %-a csatlakozott.

A település a lassan csökkenő népességszámú települések közé tartozik, állandó népességszáma 2000-ben 1024 fő, 2022 januárjában 881 fő volt. A település lakásállománya 2000-2022 között 8 lakással nőtt.

2.16.2 Víziközművek

2.16.2.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A vezetékes ivóvíz elosztóhálózat települési szintű kiépítettségének tekinthető, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 10 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 100%-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos, egyéb kiránduló vízfogyasztók számára 4 db üzemelő közkifolyó áll rendelkezésre.

A településen élők számára a vezetékes ivóvízellátást a Pápai Vízmű Zrt. szolgáltatja a regionális rendszeréről. A Vízmű a környezetében 39 település vízellátását biztosítja a regionális hálózataival, amelybe a 11 vízbázisából kitermelt vizet juttatja.

Pápa külterületén, a városhoz tartozó Tapolcafő területén található a város vízbázisa. Itt 4 db kút üzemel. A vízbázis kapacitása 24.000 m³/nap,

Nemesszalók ellátáshoz Pápa irányából építettek ki regionális távvezetékét. A vezeték a 834. számú út mentén épült ki, mérete NÁ 160, anyaga KPE.

A település hálózati rendszere minden utcában kiépült. Ennek a rendszernek az alap gerincvezetése a Rákóczi utca nyomvonalú d 110-es méretű vezeték.. A hálózati rendszerben víznyomásproblémák nincsenek.

A hálózat vezetékei NÁ 100-as és NÁ 150-es átmérőjűek, a vezetékek anyaga KPE-ből van megépítve.

2.16.2.2 Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

2.16.2.3 Iparivíz – locsolóvíz ellátás

A vezetékes ivóvízzel való takarékoság az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ezért jellemző a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata, melyet jellemzően locsolásra, illetve egyéb, nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak. A házi

kutakról, egyéni vízbeszerzésekről, az egyéni vízbeszerzésű vizek vízminőségéről nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

2.16.2.4 Termálvíz ellátás

Nemesszalók termálvíz kivétellel nem rendelkezik.

2.16.2.5 Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Nemesszalók a felszín alatti víz szempontjából az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik, a település közigazgatási területét az országos vízminőségvédelmi területek övezete nem érinti. A felszín alatti és a felszíni vizek védelme különösen fontossá tette a szennyvíz közcsonatnás elvezetésének és kezelésének megoldását. Az elmúlt két évtizedben ennek megoldása a település kiemelt feladata volt. Ez alapján 2001, 2002-ben a szennyvízcsatorna hálózatot kiépítették..

A településen a közcsonatna hálózat üzemeltetője a Pápai Vízmű Zrt. A településen elválasztott rendszerű csatornahálózat üzemel, amely a keletkező szennyvizeket a Nemesszalóki regionális szennyvíztisztító telepére szállítja. Itt tisztítják meg Dabrony és Nagyalásony szennyvizeit is.

A Nemesszalóki szennyvíztisztító telep tisztító technológiája totáloxidációs biológiai fokozattal rendelkezik, működése megfelelő, a tisztított szennyvizek befogadója a Hajagos, végül a Marcal.

A szennyvízcsatorna hálózatot gravitációs rendszerrel épült ki, a rendszeren a topográfiai adottságoknak megfelelően szennyvízátemelő berendezés és nyomóvezeték is üzemel. A hálózati rendszer végátemelőjéből az oda vezetett szennyvizeket a szennyvíztisztító telepre nyomóvezetékkel juttatják el.

A településen a közcsonatna hálózat kiépítettsége település szintű, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került.

2.16.2.6 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Nemesszalók a Pápa-Devecseri sík kistáj területén helyezkedik el. A tájegységet sok, a Marcalhoz vezető vízfolyás keresztezi, ilyen vízfolyás a településtől nyugatra lévő északi irányban keresztülhaladó Szalóki patak, a keletre folyó Hajagos, ezek a településtől északra folynak össze, befogadjuk végül a Marcal.

A település beépített területén a csapadékvizek elvezetésére nyílt árkos csapadékvíz elszállító rendszert alakítottak ki. Az utcákban általában egy- vagy kétoldali gravitációs, vagy szikkasztóárkokat alakítottak ki. A település külsőbb területein vannak olyan utcaszakaszok is, ahol semmilyen csapadékvíz elvezetés nincs kiépítve. A településen a nyílt árkok karbantartása rendszeres és általános.

2.16.3 Energiaközművek

2.16.3.1 Energiaigazdálkodás és energiaellátás

Az energiaellátás terén a környezetbarát energiaellátás biztosításával lehet a jó környezeti állapot és a levegő tisztaságához hozzájárulni. A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, és a földgáz áll rendelkezésre, bár sajnálatosan a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű.

A megújuló energiahordozók hasznosításának mértéke energiagazdálkodási szempontból jelenleg még nem jelentős.

A település természeti adottsága a napenergia hasznosítás lehetősége, amely éves szinten körülbelül 1950 napos óra hasznosítás lehetőségét kínálja.

2.16.3.2 Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az EON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja, a település a Pápai Kirendeltséghez tartozik.

A község villamosenergia ellátásának bázisa a Pápai 132/22 kV-os alállomás. Ezt az alállomást az Ajka-Győr 132 kV-os légvezeték táplálja be.

A Pápai alállomásról induló 22 kV-os középvezetékű hálózat képezi a község villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát. Az alállomás felől két 22 kV-os középvezetékű hálózati vezeték érkezik a településre, amely oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kisfeszültségű hálózatról történik közvetlenül a fogyasztói igények kielégítése.

A település közvilágítása a kisfeszültségű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel történik. A kisfeszültségű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

2.16.3.3 Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2022-ben 10 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2022. január 1-én 170 ingatlan csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak-üdülőknak a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg, biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

Az ország egyetemes gázszolgáltatója az EON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt.

A település gázellátásának bázisa az FGSZ Győr-Ajka között kiépített nagynyomású gerinc földgázvezetéke. Erre a nagynyomású gázvezetékre van telepítve a Pápa területére eső gázátadó és gáznyomáscsökkentő állomás, amelyről Nyárad, Nemesszalók irányába van kiépítve térséget ellátó nagyközépnomású vezeték.

A település keleti szélén, a Fő utca végén helyezték el a település gázfogadóját és nyomáscsökkentőjét, eddig a berendezésig épült ki a nagyközépnomású vezeték. A nyomásszabályozótól épült ki a település középnomású elosztó hálózata.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot valamennyi belterületi utcában kiépítették. A kiépített gázelosztó hálózat középnomású, a fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítását telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is. A helyi, egyedi nyomásszabályozótól induló kisnyomású hálózatról lehet közvetlen kielégíteni az igényeket.

2.16.3.4 Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

2.16.3.5 Egyéb energiaellátás

A községben kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 47,2 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja.

2.16.3.6 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el, és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók mindegyike elméletileg elérhető lenne Nemesszalók területén is, különösen a szél- és a napenergia hasznosítási lehetőségét jelzik a meteorológiai adatok. A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján érdemi hasznosításra csak a napenergia hasznosítása vehető igénybe.

2.16.3.7 Napenergia

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. Nemesszalók területén 1950 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni, különös tekintettel arra, hogy a napenergia igénybevételének lehetősége és a fokozottabb fogyasztói energiaigények jelentkezése egybeesik. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A háztartásoknál is a napenergia igénybevétele növekszik, de nyilvántartás nem áll rendelkezésre a helyi hasznosítási célra elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről.

2.16.3.8 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energiaellátásuk pedig földgázzal, helyi hőbázis segítségével biztosított.

Az energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, szigetelések, homlokfalli hőleadást csökkentő beruházások (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások), épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló, megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

2.16.4 Elektronikus hírközlés

2.16.4.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg az Invitech, a Digi.és az Iplus Magyarország kft biztosítja. A település a 89-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000-ben 234 db egyéni analóg távbeszélő fővonal üzemelt. A vezetékek nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés csökkent, és ma is csökkenő tendenciájú. 2022. január 1-én 175 db egyéni fővonal üzemelt, de az ellátottság ezzel is teljes körűnek tekinthető.

A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2022. január 1-én 1 db nyilvános távbeszélő állomás üzemelt.

A kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot. A településen kábel TV szolgáltatás a KSH adatok alapján 2001 óta üzemel. 2008-ban 63 lakás csatlakozott, 2022. január 1-én 85 lakás csatlakozott a jó műsorvételi lehetőséget nyújtó kábelhálózatra.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat, és műsorelosztó hálózat is vegyesen föld feletti és földalatti elhelyezéssel üzemel.

2.16.4.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a településen belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti

2.16.5 Tevékenységből adódó korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén

- Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
- Ivóvíz gerincvezeték

2. Szennyvízelvezetés

- Szennyvíztisztító telep és védőtávolsága
- Szennyvízátemelő műtárgyak és védőterületük
- Szennyvíz gerinc nyomóvezeték

3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

- Önkormányzati kezelésben levő csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok 3-3 m-es karbantartó sávval

4. Energiaellátás

Villamosenergia

- 22 kV-os villamosenergia elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
- 22/0,4 kV-os transzformátorok

Földgázellátás

- Nagyközép-nyomású földgáz elosztóhálózat a csőpalásttól mért 7-7 m-es biztonsági övezetével
- Gázfogadó, gáznyomáscsökkentő

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei

2.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény az ellátandó helyi önkormányzati feladatokként nevesíti a helyi környezet- és természetvédelmet, vízgazdálkodást, vízkárelhárítást, környezet-egészségügyi feladatok elvégzését. A helyiek érzékenységet mutatja, hogy az önkormányzatok mellett a térségben számos civil szervezet is feladatának tekinti a helyi természeti értékek védelmét, illetve a környezeti elemek szennyeződésének megszüntetését, illetve a szennyezés megelőzését.

Az önkormányzatok környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) határozza meg, amelyben a települési környezetvédelmi program készítése kiemelt szerepet kap.

2.17.1 Talaj és föld védelme

Az Agrotopo információs rendszer szerint Nemesszalók területén a következő talajtípusok fordulnak elő.

A Hajagos-patak mentén, allúviumán képződött lápos réti, réti talaj a jellemzőek. A térszín emelkedésével pedig az erdőtalajok, többségében Ramann-féle barna erdőtalaj a DNy-i összefüggő erdős területeken pedig agyagbemosódásos barna erdőtalaj megjelenése figyelhető meg.

(Forrás: AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép)

A talajok adottságait/jellemzőit nézve az alábbiakban kitérünk az egyes talajok talajértékére, a termőréteg vastagságára és a talaj szervesanyag készletére is.

- A talajérték a természetes termékenységet fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenysége %-ában.
- A termőréteg cm-ben megadott vastagsága megmutatja, hogy a talajba milyen mélységbe tudnak lehatolni a növényi gyökök. Magyarországon a gyökérfejlődést gátló tényezők a szikes talajrétegek előfordulása az altalajban, a levegőtlen körülmények között kialakuló gleyes, azaz a növények számára mérgező anyagokat tartalmazó talajréteg, valamint a különböző geológiai eredetű kőpadok, atka, kavics, durva homok, magnéziás talajok.
- A talaj szervesanyagkészletét tonna/hektárban mérjük.

Nemesszalókon előforduló talajok jellemzői:

Ramann-féle barna erdőtalajok:

„Ide azokat a talajokat soroljuk, amelyekben a humuszosodás, valamint a kilúgzás folyamatához csak az erőteljes agyagosodás és a gyenge savanyodás járul. Ennek következményeként a kilúgzási és a felhalmozódási szint agyagtartalma között nincs lényeges különbség, ugyanakkor mindkét szint több agyagot tartalmaz, mint a talajképző kőzet. A barnaföldek A szintje általában 20-30 cm vastag, barnás, szerkezete morzsás vagy szemcsés, kémhatása gyengén savanyú vagy semleges. Átmenete az alatta levő felhalmozódási szint felé fokozatos, de rövid. Elterjedési területük általában a barna erdőtalajok és a csernozjomterületek szomszédsága.”

(Forrás: <https://www.uni-miskolc.hu/~ecodobos/ktmcd1/bet/bet.htm>)

Nemesszalókon előforduló Ramann-féle barna erdőtalajok talajértékszama 30-20, termőréteg vastagsága 40-70 cm, a talaj szervesanyag készlete pedig 50-100 tonna/hektár közötti.

Sekély termőrétegtűség miatt szélsőséges vízgazdálkodású talajok Talajadó kőzet: Harmadkori és idősebb üledék

(Forrás: AGROTOPO adatbázis, genetikai talajtípus térképe, Stefanovits P., Filep Gy., Füleky Gy. (1999): Talajtan.)

Lápos réti talajok:

„Képződésükben mind a láposodási, mind a rétiesedési folyamat szerepéhez jutott. E két képződési folyamat közös vonása, hogy feltétele az időszakosan, ill. állandóan túl bő nedvesség.”

Nemesszalók környékén előforduló lápos réti talaj talajértékszám 40-30, termőréteg vastagsága 70-100 cm, a talaj szervesanyag készlete pedig >400 tonna/hektár közötti.

Jó víznyelésű és vízvezető-képességű, jó vízraktározó-képességű, jó víztartó talajok. Talajképző kőzet: Glaciális és alluviális üledék.

(Forrás: AGROTOPO adatbázis, genetikai talajtípus térképe, Stefanovits P., Filep Gy., Füleky Gy. (1999): Talajtan.)

Agyagbemosódásos barna erdőtalajok (ABET):

„Ebbe a típusba azokat a szelvényeket soroljuk, amelyekben a humuszosodás, a kilúgzás, az agyagosodás folyamatait az agyagos rész vándorlása és a közepes mértékű savanyodás kíséri. Felismerhetők a szintekre tagozódás, a kilúgzási szint fakó színe és a sötétebb, agyaghártyás felhalmozódási szint alapján. A felhalmozódási és a kilúgzási szint agyagtartalmának hányadosa mindenkor meghaladja az 1,2 értéket, de legtöbb esetben 1,5-nél nagyobb. Így az e típushoz tartozó talajok jól elhatárolhatók. Az agyagvándorlás (lessivage) a helyszínen a felhalmozódási szint szerkezeti elemein észlelhető sötétebb színű és viaszfényű agyaghártyákról ismerhető fel. Vízgazdálkodásuk kedvező, tápanyag-gazdálkodásuk általában közepes.”

(<https://www.uni-miskolc.hu/~ecodobos/ktmcd1/bet/bet.htm>)

Nemesszalókon előforduló agyagbemosódásos barna erdőtalajok talajértékszám 20-10, termőréteg vastagsága 20-40 cm, a talaj szervesanyag készlete pedig 50-100 tonna/hektár közötti.

Sekély termőrétegűség miatt szélsőséges vízgazdálkodású talajok.

(Forrás: AGROTOPO adatbázis, genetikai talajtípus térképe)

Az Országos Területrendezési Terv övezetei közül a jó termőhelyi adottságú szántók övezete nem érinti Nemesszalók közigazgatási területét.

A talaj és a víz védelme kiterjed a föld felszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

2.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek védelme

A település közigazgatási területén az alábbi vízfolyások találhatók:

- Hajagos-patak
- Szalóki-patak

A település közigazgatási területén a kapott digitális adatszolgáltatás alapján található névtelen vagy elnevezett árok.

- Névtelen – 0956
- Névtelen - 1986

A talajvíz szintje a patak völgyben 2 m-nél magasabb, a völgyek közötti hátaikon 4 m alatt van, van ahol átlépi a 8 méteres mélységet is. Kémiai jellege elsősorban kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Mind a patakok vízhozama, mind a talajvíz mennyisége és szintje erősen függ az időjárástól. Az utóbbi évek már említett csapadékszegény és rapszodikusan változó éghajlata számos

forrás, patak kiszáradásához vezetett, vagy az állandó vízfolyást időszakossá tette valamint a talajvíz átlagos magassága is csökkent.

(Forrás:MBFSz, marcal.hu, Nemesszalók tájrendezési munkarész)

Nemesszalókot érinti az Országos Területrendezési Terv övezetei közül a vízminőség-védelmi övezete.

„A Víz Keretirányelv (2000/60/EK irányelv, VKI) kiemelt figyelmet fordít az ember jólléte és a felszíni és felszín alatti vizek szempontjából fontos védett területekre. A VKI szempontjából védettnek számít minden olyan terület, illetve felszín alatti tér, melyet a felszíni és/vagy a felszín alatti vizek védelme érdekében, vagy közvetlenül a víztől függő élőhelyek és fajok megőrzése céljából valamely jogszabály erre kijelöl. Ezek közé tartoznak: az ivóvízkivételek védőidomai, illetve védőterületei, a tápanyag- és nitrátérzékeny területek, a természetes fürdőhelyek, a természeti értékei miatt védett területek és a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek. A vízminőség-védelmi terület övezete mindezen védőterületek összességét tartalmazza, kivétel a természeti értékek védelmére kijelölt területeket, amely külön került meghatározásra.”

Vízminőség védelmi terület és ivóvízbázis védőterülete

Az Országos Vízügyi Főigazgatóságtól kapott térinformatikai adatok a vízminőség-védelmi övezet által érintett területet az ivóvízbázis védőövezeteként is nyilvántartják.

„Az ivóvízbázisok védelmére létrehozott területek, amelyeken különleges előírások betartása szükséges. Az előírásokat a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási-művek védelméről tartalmazza. A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendeletben meghatározott kötelezettség egyaránt vonatkozhat felszíni és felszín alatti vízbázisra is. A téradat a vízügyi igazgatóságok által összegyűjtött adatbázisból származik, amely nem hiteles. A pontos, aktuális és hiteles adatok a területileg illetékes vízügyi és vízvédelmi hatóság vízikönyvi nyilvántartásában, illetve az ingatlan-nyilvántartásban találhatók meg.”

Nagyvízi meder és VTT-tározók övezete nem érinti a települést.

A településen a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendelet 1. számú melléklete alapján nem található nitrátérzékeny terület.

A Pápa-devecseri-sík kistáj teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, amelyet egymással párhuzamosan a Marcalba siető patakok tagolnak. Az árvizek a kora nyári csapadékmáximum idején, a kisvizek ősszel a leggyakoribbak. Megjegyzendő, hogy a bauxitbányászat

miatt a 70-es, 80-as években a bakonyi karsztvízkiemelés jelentős vízhozamcsökkenéssel járt, de a bányászat visszaszorultával a főkarsztvíz szintje fokozatosan emelkedik.

A vizsgált területen a Hajagos-patak és mellékága Szalóki-patak található, amelyek a belterülettől északra egyesülnek. A Hajagos Vinár közigazgatási területén ömlik a Marcalba. Helyszíni szemlénk idején a patakban volt víz.

A patakok vízminőségének fenntartása közérdek, melyet a felszíni vizek védelmére vonatkozó jogszabály kellőképpen biztosít.

A településen nem található ex-lege védettségű forrás vagy bármely más ex-lege védettségű természeti érték.

2.17.3 Levegőtisztaság védelme

A levegő védelmével kapcsolatban a 306/2010. (XII. 23.) kormányrendelet alapján kell eljárni.

A légszennyezettség (immisszió) a levegőben a levegőterhelés hatására kialakult légszennyező anyag koncentrációja, beleértve a légszennyező anyag adott időtartam alatt a felületekre történt kiülepedését is. A levegőterhelés (emisszió) valamely anyag vagy energia levegőbe juttatása.

Az elérhető legjobb technika a korszerű technikai színvonalnak megfelelő módszer, üzemeltetési eljárás, berendezés, amelyet a kibocsátások megelőzése és - amennyiben az nem valósítható meg - a kibocsátások csökkentése, valamint a környezet egészére gyakorolt hatás mérséklése érdekében alkalmaznak, és amely a kibocsátási határértékek megállapításának alapjául szolgál. A település légszennyezettségi állapotáról mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A környezeti adottságok alapján joggal feltételezhető, hogy a légszennyezettség a község közigazgatási területén az egészségügyi és ökológiai határértékeket nem haladja meg. A hagyományos szén-, fa- esetleg olajtüzelésű fűtésből származó légszennyező anyagok- szén-monoxid és kén-dioxid, korom, pernye - mennyisége a jó levegő-minőséget lényegesen befolyásolhatja, ezért a fűtési időszakban a levegő minősége rosszabb, mint azon kívül.

Nemesszalók a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a 10. számú légszennyezettségi zónába (mint az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat) sorolt. A település területének szennyező anyagok szerinti típusát a KvVM rendelet 1. számú melléklete rögzíti:

kén-dioxid	nitrogén-dioxid	szén-monoxid	PM ₁₀	benzol	talaj közeli ózon	PM ¹⁰ arzén (As)	PM ¹⁰ kadmium (Cd)	PM ¹⁰ nikkel (Ni)	PM ¹⁰ ólom (Pb)	PM ¹⁰ benz(a) pirén (BaP)
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 5. számú melléklete az egyes zónák típusait a következők szerint határozza meg:

- D csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3– 6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.

- E csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: Azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

2.17.4 Zaj- és rezgésterhelés elleni védelem

Nemesszalók belterületén jelentős zajkibocsátást okozó telephelyről nincs tudomásunk.

2.17.5 Sugárzás elleni védelem

A település sugárvédelmi szempontból nem érintett.

2.17.6 Hulladékkezelés

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységeket „a hulladékról” szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és számtalan végrehajtási rendelet alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő elszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vizekbe és levegőbe jutását.

2.17.6.1 Települési szilárd hulladék kezelés

A településen a háztartásokban és a község vállalkozóinál keletkezett kommunális hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik.

Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselőtestületének 10/2014. (XI. 25.) önkormányzati rendelete, -mely hatályát veszttette 2023.09.20-án- foglalkozott a települési hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról. Ez alapján a Község Önkormányzata a települési hulladékra vonatkozó hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a rendelet 1. mellékletében felsorolt utcákban egész évben biztosítja. Nemesszalók község közigazgatási területén a települési szilárdhulladék gazdálkodási közszolgáltatás ellátására az ÉBH Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (8200 Veszprém, Házgyári út 1) közszolgáltató jogosult. A közszolgáltatási feladat ellátásában a gyűjtőköri körzet szerint illetékes „AVAR Ajka” Városgazdálkodási és Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. a közszolgáltatás körébe tartozó hulladék átvételét, gyűjtését, elszállítását közreműködőként végzi.

A közszolgáltató a kommunális hulladék hetente egy alkalommal, a szelektíven gyűjtött települési hulladék havonta egy alkalommal történő elszállítását biztosítja továbbá a lomtalanítás megszervezéséről és lebonyolításáról évente egy alkalommal, külön díj felszámítása nélkül gondoskodik.

A közszolgáltató a természetes személy ingatlanhasználó részére a település közterületén lévő hulladékgyűjtő sziget igénybe vételét térítésmentesen biztosítja. (Nemesszalók Táncsics utcai és a Dabronyi utcai temetők mellett) A hulladékgyűjtő szigeten elkülönítve helyezhető el a műanyag, papír, üveg és fém –elsősorban csomagolási hulladék- az egyes edényzeteken elhelyezett feliratnak megfelelően A gyűjtőedényeket a szolgáltató heti gyakorisággal üríti.

Az „AVAR AJKA” Nonprofit Kft. Ajkán két telephelyen áll az ügyfelei rendelkezésére. A központi telephelyen (8400 Ajka, Szent István u. 1/a.) irodaépületükben elérhető ügyfélszolgálatukon

intézhető konténer-rendelés, valamint itt található az általuk üzemeltetett hulladékválogató, ahol a hasznosítható papír, műanyag, fém és üveg csomagolási hulladékok átvétele és kezelése történik. A szolgáltatást végző cég zsákos és konténeres hulladékszállításra is lehetőséget biztosít.

A köztisztasággal kapcsolatos önkormányzati feladatok megalkotására vonatkozó önkormányzati rendelet megalkotása folyamatban van.

2.17.6.2 Veszélyes hulladék kezelés

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szól a 225/2015. (VIII. 7.) kormányrendelet, mely szabályozza azok gyűjtésére, szállítására, közvetítésére, tárolására, kezelésére és minősítésére vonatkozó szabályokat.

A közszolgáltató az általa üzemeltetett hulladékgyűjtő udvarban lehetővé teszi a veszélyes hulladékok elhelyezését is. Az Úrkúti úti telephelyen (korábbi hulladéklerakó) üzemel az „AVAR AJKA” Nonprofit Kft. társaság hulladékudvara, ahol a megadott mennyiségben és időközönként autógumi, elektronikai hulladék, kertihulladék, lom hulladék, építési, bontási hulladék átvételére van lehetőség díjmentesen vagy mennyiségtől, gyakoriságtól függően díj ellenében.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem. Az állati tetemek elhelyezése az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben foglaltak szerint 2006. január 1-től már nem történhet dögműben, dögműn. Az ilyeneket fokozatosan fel kellett számolni. Ezek hiányában már, arra szakosodott cégek a tetemeket ártalmatlanításra a fehérje-feldolgozó üzemekbe szállítják.

2.17.6.3 Hulladékgazdálkodási létesítmény

A vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok 2 db hulladékgazdálkodási létesítményt (ide nem értve az üzemi gyűjtőhelyet) tartanak számon a településen a hrsz: 517 és 48/2 telkeken. Tudomásunk szerint a telephelyek egy cégcsoporthoz tartoznak és a telephelyeken fémhulladék gyűjtése folyik.

2.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak. A településen vizuális környezetterhelést okozó épített elemként a víztorony (bár, ha rugalmasan kezeljük, fölfogható egyedi tájértékként vagy tájékoztató pontként is), illetve a légvezetékek említendőek meg. (A légvezetékek térszín alá helyezését minden eszközzel elő kell mozdítani ill. el kell érni, hogy azokat a közmű szolgáltató felszín felett tovább ne fejleszthesse.)

2.17.8 Árvíz elleni védelem

Nemesszalók közigazgatási területe belvízzel nem veszélyeztetett, a villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint azonban magas kockázatú a település veszélyeztetettsége.

A helyi vízkár előfordulási lehetőségét tekintve általánosságban elmondható, hogy az árvizek a kora nyári csapadékmaximum idején, a kisvizek pedig ősszel a leggyakoribbak. Bár a vízügyi ágazat alapján a települést árvíz nem veszélyezteti, a településen a csapadékvíz elvezető rendszer karbantartási hiányosságok, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést okozhat.

A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv rögzíti a kárfelszámolást.

2.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, az egymással meg nem férő rendeltetésekből, a település fenntartással és -üzemeltetéssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

Nemesszalók településen potenciális környezetvédelmi problémát jelenthetnek a 2.12.4 fejezetben felsorolt KTJ-környezetvédelmi területi jellel rendelkező objektumok és a Fémhulladék gyűjtő telep lakóövezetben elhelyezkedő ingatlanján folyó tevékenység.

A községben csak az említett Fémhulladék gyűjtő telep lakóövezeti elhelyezkedése okozhat olyan környezetvédelmi konfliktust, amelyet településrendezési szinten is szükséges kezelni.

Ezen túl a kapott vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok a hrsz: 038/2, 038/16-os telkeket -a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. szarvasmarha tenyésztő telepét- a következő területként tartja számon: *„környezetvédelmi engedéllyel vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephelyek, tartós környezeti kárral érintett területek, fokozottan zajos területek (ide nem értve a nyomvonalas létesítményeket).”*

2.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól a 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet rendelkezik.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/2021. BM (XII.16.) rendelet 1. számú melléklete értelmében Nemesszalók községe a III. katasztrófavédelmi osztályba tartozik.

Nemesszalók közigazgatási területén a területileg illetékes katasztrófavédelmi hatáskörben eljáró hatósága a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Pápai Katasztrófavédelmi Kirendeltsége.

Ezen túl a Bányafelügyelet nyilvántartása szerint Nemesszalók közigazgatási területén felszínmozgás- veszélyes terület, földtani veszély forrást jelentő terület nincs.

2.18.1 Építésföldtani korlátok

2.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Jelenlegi adatszolgáltatás alapján a község közigazgatási területén alábányászott területek, barlangok és pincék nem találhatók.

A VMTrT övezetei közül az ásványi nyersanyagvagyon övezete nem érinti a települést.

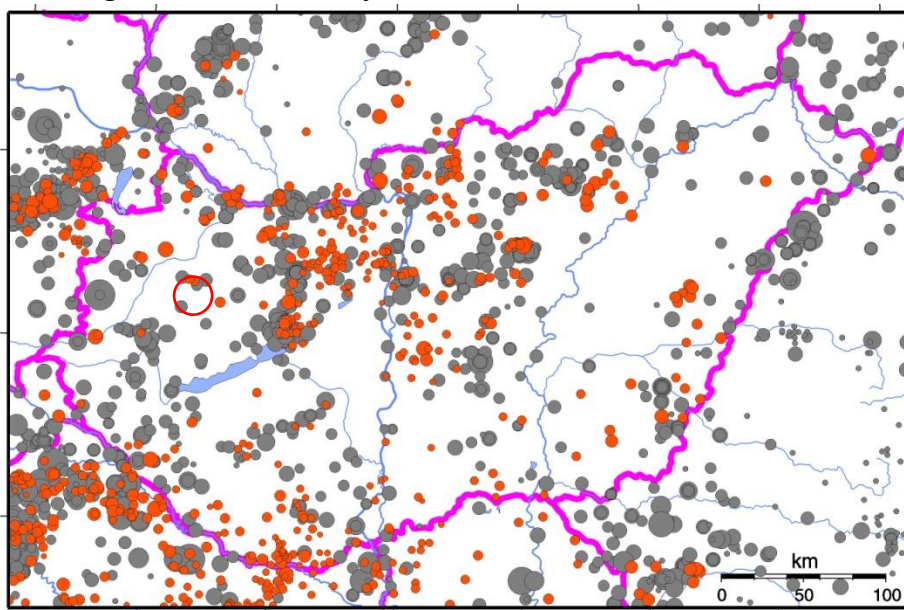
2.18.1.1 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Jelenlegi adatszolgáltatás alapján a község közigazgatási területén csúszás-, süllyedésveszélyes terület nem található.

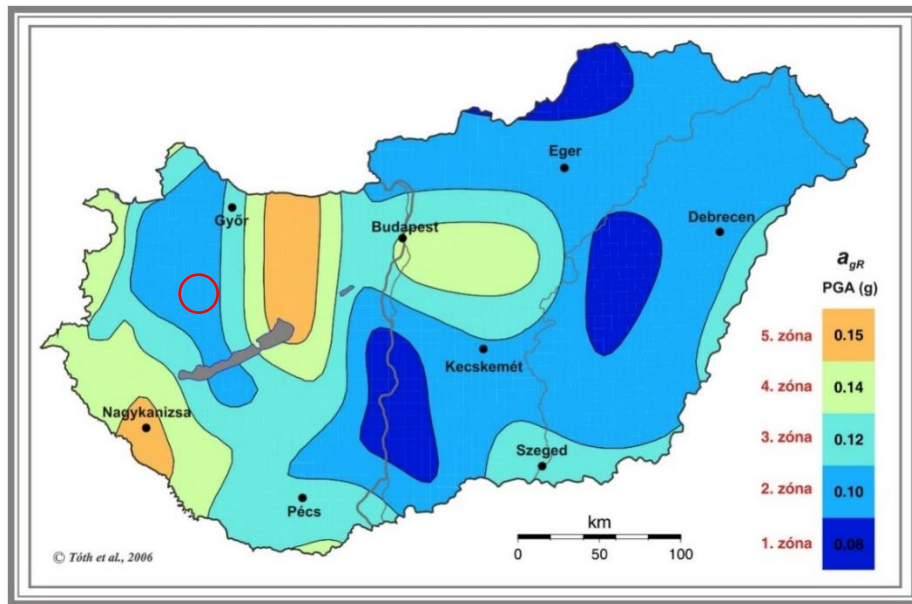
2.18.1.2 Földrengéssel veszélyeztetett területek

Bár a földrengések előrejelzése megoldatlan probléma, lehetőség van a földrengésveszély valószínűségi alapú meghatározására. Ez annak kiszámítását jelenti, hogy valamely területen megadott méretű földrengés hatás (általában gyorsulás, vagy intenzitás) adott időszak alatt milyen valószínűséggel várható. Ilyen módon - bár a földrengést elhárítani nem lehet - a földrengésveszély mértékének ismeretében, előzetes felkészüléssel a földrengés által okozott károk és veszteségek jelentősen csökkenthetők.

Az alábbi térképekből látható, hogy Nemesszalók és környéke földrengés-veszélyeztetettség szempontjából az ország mérsékelten veszélyeztetett területén fekszik.

47. ábra: A földrengések területi eloszlása Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (1456-1994.), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009.) mutatják. (forrás: <http://www.foldrenges.hu/>)

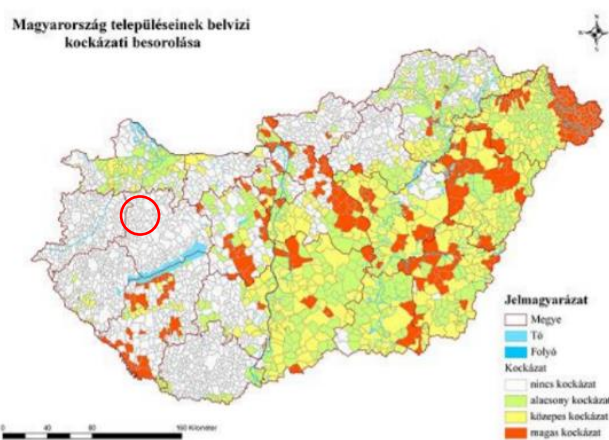
48. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe [8]. Földrendések következtében 50 év alatt, 10%-os meghaladási valószínűséggel, az alapkőzeten várható vízszintes gyorsulás g (gravitációs gyorsulás) egységben. (forrás: <http://www.foldrenges.hu/>)

Az EU tagországaiként Magyarországon is érvényben van az Unió egységes földrengés szabványa az Eurocode-8 (MSZ EN 1998-1). Ez a szabvány egységes tervezési metodikát ír elő az Unió egész területén. Alapesetben a telephely szeizmikus zóna besorolását leolvashatjuk a szabvány mellékletében szereplő szeizmikus zónatérképről. Amennyiben kiemelt létesítményről van szó, esetleg a szabványban meghatározott biztonsági szintnél (50 év, 10% meghaladási valószínűség) nagyobb biztonság elérése a kívánalom, a szeizmikus zónaérték meghatározásához szeizmológus segítségét kell kérnünk. Az így kapott a_{gR} érték a nulla periódushoz tartozó, alapkőzeten várható gyorsulás. A szeizmológusok ezt gyakran PGA (Peak Ground Acceleration) értéknek nevezik.

2.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

2.18.2.1 Belvízveszélyes területek

A települést rendszeresen belvízjárta terület nem érinti.

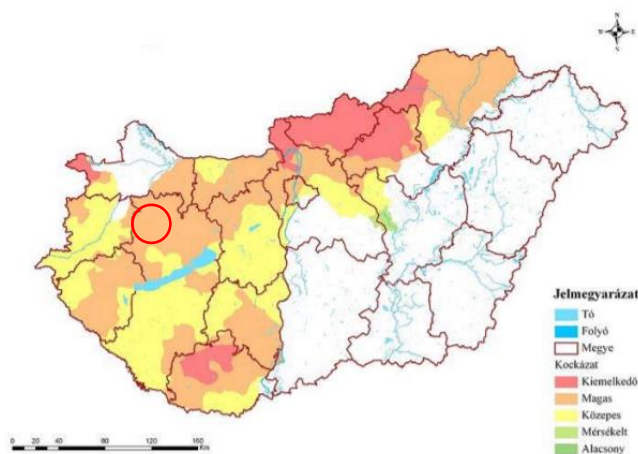

49. ábra: Belvízi kockázati térkép (Forrás: www.vedelem.hu)

A belvív-veszélyeztetettséget a felszín elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvívveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvív-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ennek alapján Nemesszalók közigazgatási területe belvízzel nem veszélyeztetett.

2.18.2.2 Árvízveszélyes területek

A települést a vízügyi ágazat, árvízi védelmet nem igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel és VTT-tározók övezetével nem érintett, árvízzel nem veszélyeztetett.

A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízelöntést, vízkár „árvízi”, „villám-árvízi” eseményt. A villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint magas kockázatú a település veszélyeztetettsége.

Magyarország villámárvízi veszélytérképe
(Forrás: www.vedelem.hu)

A településeken előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. Ezeknek az elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

2.18.2.3 Mélyfekvésű területek

A településen vannak mélyebben fekvő területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mély fekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

2.18.3 Egyéb

2.18.3.1 TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén
 - Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
 - Ivóvíz gerincvezeték
2. Szennyvízelvezetés
 - Szennyvíz gerinc nyomóvezeték
 - Szennyvízátemelő műtárgyak és védőterületeik
3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - Hajagos-patak, Szalóki-patak 3-3 m-es mederkarbantartó sávval
 - Önkormányzati kezelésben levő csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok 3-3 m-es karbantartó sávval
4. Energiaellátás

Villamosenergia

- 22 kV-os villamosenergia elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
- 22/0,4 kV-os transzformátor

Földgázellátás

- Nagyközép-nyomású földgáz elosztóhálózat a csőpalásttól mért 7-7 m-es biztonsági övezetével
- Gázfogadó, gáznyomáscsökkentő

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei

3 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

3.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

3.1.1 Településhálózat

Nemesszalók a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém megyében, azon belül pedig a pápai kistérségben fekszik. A település a Pápa–Devecseri-sík nyugati peremén fekszik a Marcal-medence kistáj szomszédságában.

A szomszédos települése északkelet felől Mihályháza, kelet felől Nyárad, délkelet felől Dabrony, délnyugat felől Csögle, Adorjánháza és Egeralja, nyugat felől Külsővat, északnyugat felől pedig Marcalgergelyi és Vinár. A két közeli város egyike Celldömölk, melynek központjától alig 13 kilométer választja el, a másik Pápa, melytől mintegy 15 kilométerre található. A település a Pápát Celldömölkkel összekötő 834-es főút mentén fekszik, mely a legfontosabb közúti elérési útvonala is egyben. A település központját és lakott területének É-i valamint legdélebbi részeit viszont csak a 8411-es út érinti, azon érhető el északi (Marcalgergelyi, Vinár) és déli szomszédai (Dabrony) felől is.

3.1.2 Társadalom

Nemesszalók népessége 2022-es népszámlálás szerint 838 fő volt, ezzel a pápai, aprófalvas kistérségen belül a közepes lélekszámú települések közé tartozik. A lakosság száma 2011-től döntően csökkent, 2020/21-ben látható az előző évekhez képest kisebb mértékű növekedés, ekkor majdnem elérte a 2019-es állapotot. tekintetében Nemesszalók az elmúlt évtizedben növekedő értékeket mutat, mely a 2022-es évben, az elmúlt évtized folyamatos negatív értékeiből pozitív egyenlegbe megy át. Nemesszalókon a vándorlási egyenleg 2011 és 2022 között ez az érték hullámozó képet mutat, és összességében az elvándorlás volt a jellemzőbb az elmúlt évtizedben. Konfliktust keltő társadalmi különbségek, társadalmi rétegződéssel összefüggő térbeli elkülönülés nem jellemzőek a kis településen.

3.1.3 Gazdaság

A településen a regisztrált álláskeresők száma 2022-ben 8 fő volt, az érték a 2011-2014 közti időszakhoz képest jelentős javulást mutat, ekkor volt olyan év is, mikor 43 nyilvántartott álláskereső volt. Összességében a statisztikai adatok alapján a vizsgált időszakban a regisztrált munkanélküliek száma jelentősen csökkent, a tartósan munkanélküliek száma alacsony. A SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem egy lakosra vetítve jelentősen nőtt a 2011-től, de így sem éri el a megyei átlagot. A jövedelmi viszonyokról adhat képet a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma is, hiszen a kedvezményre az a család jogosult, ahol a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Az érték jelentősen csökkent 2017-től. A települési támogatásban részesítettek, illetve egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma 2017 és 2022 között erőteljesen (176 főről 6 főre) csökkent.

A regisztrált vállalkozások túlnyomó többsége a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedik. A regisztrált őstermelők száma 2011-től (46 db) csökken, 2022-ben 33 darab volt. A szolgáltatási szektorban regisztrált vállalkozások száma is csökkenő tendenciát mutat a településen 2014 óta, majdnem a felére csökkent (45db-ról 24 db-ra), az építőiparban működők aránya viszonyt

folyamatosan növekedett (6 db-ról 13 db-ra nőtt), mondhatjuk, hogy megduplázódott 2014-től 2022-ig tartó időszakban.

Helyi önkormányzat iparűzési adó bevétele egy lakosra vetítve 2011-ről 2014-re erőteljesen megnövekedett majd azt követően megközelítőleg stagnált 2022-ig. Idegenforgalmi adóbevétele az önkormányzatnak a vizsgált időszakban nem volt.

3.1.4 Táji és természeti adottságok

Nemesszalók a Bakony és a Marcal-völgy közötti terjedelmes Pápa-devecseri-sík kistáj nyugati részén helyezkedik el. A terület tengerszint feletti magasság értelmében közepes helyzetű enyhén tagolt hordalékkúp-síkság. A Marcalhoz siető Hajagos-patak és mellékágának észak-déli irányultságú völgye szeli át a területet. A mélyebben fekvő völgytalpak nedvesebb (gyep, rét, legelő, nádas), a köztes hátaik szárazabb termőhelyek a területhasznosítás szempontjából (szántók, erdők).

A Pápa-devecseri-sík kistáj teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, amelyet egymással párhuzamosan a Marcalba siető patakok tagolnak. A vizsgált területen a Hajagos-patak és mellékága a Szalóki-patak található, amelyek a belterülettől északra egyesülnek.

A község igazgatási területén egyedi jogszabállyal kijelölt országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési vagy különleges madárvédelmi terület nincs. Az országos jelentőségű (ex lege) védett emlékek közül (forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) a BfNPI (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) nyilvántartása szerint nem található a településen belül.

Az Országos Ökológiai Hálózat övezetei közül a magterület a település Ny-i határában található összefüggő erdők D-i részét és a Kis-Podári víztározó Nemesszalók D-i határán belógó csücskét érinti, puffterülete a település Ny-i határában található összefüggő erdők É-i részét és a Hajagos-patak D-i területeit érinti.

Az OTrT által meghatározott tájképvédelmi övezet területe Nemesszalók település közigazgatási területének D-i, DNY-i részén került kijelölésre.

Nemesszalók település esetében még nem készült területi felmérés az egyedi tájértékekről.

A kapott digitális adatok védett tájelemként 2 db fa- és bokorcsoportot, 1 db magányosan álló fát, és 1 db kis kiterjedésű tavat tüntetnek fel a közigazgatási területen.

A MEPAR adatbázis alapján a település belterületének közelében/magasságában, attól K-re jelentősebb, NY-ra kisebb területen állandó gyepfelületek találhatók.

3.1.5 Zöldfelületek, szabadterek

Egy település zöldfelületi rendszerét a teljes közigazgatási terület zöldterületei és zöldfelületei adják. Ezek vonalas vagy területi kiterjedésűek lehetnek. Természetesen jelen fejezet nyilvánvalóan a jellemzően belterületi közterületekről szól. Sajnos mivel ezen elemek gazdaságilag nem, csak környezeti szempontból jó befektetések, ezért ezek megvalósítása és fenntartása az önkormányzatoknak nem kifejezetten kedvelt feladata, illetve sok esetben megfelelő pénzügyi fedezet sem áll rendelkezésükre. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy a kistelepülések e téren is szépen fejlődnek, egy-egy pályázat elnyerésével (vagy egyéb finanszírozásban) az utóbbi években/évtizedben fejleszteni tudták, jellemzően a belterületi, egyúttal közterületi zöldfelületeiket, melyek általában egy-egy pihenőparkot, játszóteret, kisebb sportpályát, utcafásítást jelentenek. Ez látható részben Nemesszalók településen is, és az is, hogy ezen közterületek fenntartását is kielégítő

színvonalon meg tudják oldani. És tulajdonképpen egy ilyen méretű községben nem is kívánhat nagyobb beruházást és komolyabb szerepet a lakosság és a tervező a közterületi zöldfelületektől.

A jelenleg még hatályos övezeti szabályozást tekintve is van a községnek belterületen 1 és külterületen 2 *meglévő zöldterülete*. Ebből az Izraelita temetővel szemben kijelölt „tervezett zöldterület”, ma is fás gyepfelület, mely zöldfelületi és fejlesztési potenciállal bír. Közparkként való kialakítása a szomszédos zöldfelületekkel kiegészítve jövőbeni feladat. A belterület NY-i határán, külterületen elhelyezkedő karbantartott sportpálya (hrs: 0113) a hatályos 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 30/B. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerint és értelmében „nagy kiterjedésű sportolási célú terület” mely különleges, beépítésre nem szánt területként határozható meg. A belterület K-i határa mellett, de már külterületen, a kijelölt zöldterület helyén (hrs: 02/17, 02/18) ma mezőgazdasági terület (kaszáló) van.

A település adottságait vizsgálva, a fentiekén túl, van a településnek belterületen egy jelentős fás állománnyal bíró területe, mely erdőterületnek és több olyan gyes-fás zöldfelülete, mely méretét és adottságait tekintve a közkert fogalmának feleltethető meg. Az egyik zöldfelület a Kultúrház előtt (Szabadság téren) kialakított díszkert, a másik a Polgármesteri Hivatallal szemben kialakított játszótér. Ezen zöldfelületek méretükből és funkciójukból adódóan közkertnek feleltethetők meg. A Hajagos-patak mentén, belterületen a hrs: 473/1 és 475 számú telken beállt fás állomány található, mely erdőterületként definiálható.

3.1.6 Épített környezet

A településen a 2011 és 2022 közötti időszakban szinte alig épült új lakás vagy üdülő a KSH adatai alapján. Az alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükség lakás) a településen 8,91% (2011-es adat), ami az országos átlagnál magasabb (9,31%, 2011-es adat).

A belterületen belül a hagyományos falusias beépítésű falusias lakóterület és az átalakuló falusias lakóterületek telekméret és morfológia tekintetében kismértékben eltérnek egymástól. • A történeti rész heterogénebb, egyaránt találunk 3000 m²-t meghaladó, és igen apró, 500 m² alatti telkeket is, melyek a rajtuk álló épületek körvonalait követik le. A telkek alakja ehhez mérten szintén változatos képet mutat, a telekhatárok gyakran szabálytalanok. A település történeti lakóterületeire a fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód jellemző, mely a hagyományos gazdálkodó lakókörnyezet egyik alaptípusa és részben sváb hatásra alakult ki. Keskeny, hosszú és utcára merőleges, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkek egymás utáni sorolása és oldalhatáron álló beépítés jellemzi. Az épületek előkert nélkül nyílnak az utcára, míg a telek oldalhatárán egymás után sorakoznak a lakó, majd a gazdasági épületek. Az átalakuló lakóterületek jellemzően a 20. században kialakult településrészeket foglalják magukba. Ezek a területek, bár jellemzően hagyományos építési móddal épültek, nem rendelkeznek teljesen egységes karakterrel. Váltakozva jelennek meg oldalhatáron és szabadon álló épületek. A lakóépületek jellemzően az utcavonaltól hátrahúzva, előkerttel épültek, de egyes utcákban megjelenik az előkert nélküli építés is. Az épületek kora is heterogénebb: egyes házak a 20. század első felében, míg mások az 1945. utáni időszakban, illetve az 1970-es, 1980-as, 1990-es években épültek, egységesen magastetős kialakítással. Jelenleg mintegy 360 lakóház található a településen, melyek között két alaptípust találunk: az utcára merőleges gerincű, egyemeletes, oromfalas, cserépfedésű, esetenként téglából falazott tornácos és a városiasodó jelleget mutató, az utcavonallal párhuzamos gerincű, sokszor kapuáthajtóval, 4-5 tengelyes homlokzattal rendelkező lakóépületeket. Közülük vannak nagyon szépen ápoltak, karbantartottak, akadnak újjépítésűek is, azonban akad néhány olyan épület is, amely kissé több gondozást igényelne. A hagyományos falusias lakóterületeken túli további lakóterületek, melyek jellemzően a 20. században kialakult településrészeket foglalják magukba. Ezek a területek, bár jellemzően

hagyományos építési móddal épültek, nem rendelkeznek teljesen egységes karakterrel. Váltakozva jelennek meg oldalhatáron és szabadon álló épületek. A lakóépületek jellemzően az utcavonaltól hátrahúzva, előkerttel épültek, de egyes utcákban megjelenik az előkert nélküli építés is.

3.1.7 Közlekedés

Nemesszalók országos főúthálózati kapcsolatát a 834. számú főút biztosítja, amely a 83-as és a 84-es főutakat köti össze Pápa és Sárvár között. A 83. számú főúton érhető el déli irányban a 8. számú főút, észak felé az M1 autópálya. A település közvetlen közúti hálózati kapcsolatát a 834. számú főút és a 8411. jelű mellékút adja. A 8411-es mellékút a településen áthaladva északi irányban a Szergény felé irányuló forgalmat bonyolítja le, dél felé haladva 8. számú főúthoz csatlakozik Somlójenő térségében. A településhez legközelebbi vasúti kapcsolat Vináron a 10. számú Győr–Celldömölk vasútvonal.

A község közösségi közlekedési kapcsolatát 9 helyközi autóbusz vonal is biztosítja. A térségben jelenleg kiépített kerékpáros hálózat nincs.

3.1.8 Környezet- és katasztrófavédelem

A település bel- és külterületén a vízellátás, a szennyvízcsatornázás és a vezetékes gáz megoldott.

Nemesszalókot érinti az Országos Területrendezési Terv övezetei közül a vízminőség-védelmi övezet.

Nemesszalókot érinti az Országos Területrendezési Terv övezetei közül a vízminőség-védelmi övezete.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóságtól kapott térinformatikai adatok a vízminőség-védelmi övezet által érintett területet az ivóvízbázis védőövezetként is nyilvántartják.

Nemesszalókon a települési, a termelési és a veszélyes hulladék kezelése megoldott.

A vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok 2 db hulladékgazdálkodási létesítményt (ide nem értve az üzemi gyűjtőhelyet) tartanak számon a településen a hrsz: 517 és 48/2 telkeken. A telephelyeken fémhulladék gyűjtése folyik és tudomásunk szerint azonos célcsoporthoz tartoznak (KTJ szám alapján). A két telephely közül a hrsz: 48/2 lakóövezetben elhelyezkedő telep funkciója okozhat konfliktust.

A települést építésföldtani korlátozás nem érinti, árvíz és belvíz bekövetkezésére kicsi az esély (villámárvízi kockázat magas).

A települést ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek nem fenyegetik.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/2021. BM (XII.16.) rendelet 1. számú melléklete értelmében Nemesszalók községe a III. katasztrófavédelmi osztályba tartozik.

Ennek megfelelően – a 234/2011. (XI. 10.) Korm.rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról 2. mellékletében foglaltakat figyelembe véve – az elégséges védelmi szint biztosítása érdekében szükséges a lakosság riasztása és vészhelyzeti tájékoztatásának tervezése.

A településen a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendelet 1. számú melléklete szerint nincs nitrátérzékeny terület.

A kapott vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok a hrsz: 038/2, 038/16-os telkeket -a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. szarvasmarha tenyésztő telepét- a következő területként tartja

számon: „környezetvédelmi engedéllyel vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephelyek, tartós környezeti kárral érintett területek, fokozottan zajos területek (ide nem értve a nyomvonalas létesítményeket).”

4 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

4.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

4.1.1 A folyamatok értékelése

Pozitív folyamatok:

- regisztrált álláskeresők számának csökkenése az elmúlt években
- tartósan munkanélküliek száma alacsony
- egy főre jutó nettó belföldi jövedelem növekedése
- gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma csökken
- társadalmi különbségek, társadalmi rétegződéssel összefüggő térbeli elkülönülés nem jellemzők

Negatív folyamatok:

- népesség csökkenése, természetes fogyás az elmúlt évtizedekben
- évek óta kevés magánérős építési tevékenység
- a településen kevés a munkahely
- nagy mértékű ingázás a környező településekre munkavállalás céljából

4.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek	Gyengeségek
• kedvező táji adottságok, csendes környezet, táji értékek • épített értékek • falusias, kellemes lakókörnyezet • Viszonylag jó minőségű termőterületek, mezőgazdasági hagyományok • Az alapvető termékek beszerezhetőek a településen • A kommunális infrastruktúra teljes kiépítettsége	• tőkehiány a gazdaságban, kevés munkahely • szakképzettség hiánya • a település és a környező aprófalvas települések ismeretségének hiánya • kerékpárutak hiánya • külterületi utak rossz minősége
Lehetőségek	Korlátok/Veszélyek
• közúti és közösségi közlekedési fejlesztése • idegenforgalom fejlesztése a környező települések összefogásával (Bakonyalja térség) • kerékpárút kiépítése, fejlesztése • TSZ területek fejlesztése, új munkalehetőségek teremtése • pályázati lehetőségek • Beépíthető lakótelkek kialakítása	• befektetők hiánya • beruházások finanszírozásának előteremtése • intézmények fenntartási költségei előteremtésének nehézségei • szakember-hiány • az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak számának növekedése • Önkormányzati tulajdonú területek korlátozott száma

4.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A jelen munka kapcsán készülő rendezési terv (mely a jelenleg hatályos tervhez képest módosításokat csak kis mértékben tartalmaz) készítése során készül el a település fejlesztési terve is, a kettő közt összhang van, a fejlesztési terv elhatárolásaitól eltérő elemeket nem kerülnek a rendezési tervbe.

A "Helyzetfeltárás és helyzetelemzés" fejezetben vizsgált fejlesztési programok, ágazati koncepciók egy része nem, vagy csak közvetve kapcsolódik a településrendezési eszközökhöz (pl. szociális koncepció, közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv), áttételesen azonban - a településfejlesztési terven keresztül - hatással vannak (lehetnek) a rendezési terv megalapozására.

Más fejlesztési dokumentumok viszont közvetlenül is befolyásolják a település szerkezetének továbbfejlesztését, a terület felhasználását, a természeti és művi értékek védelmét, a fejlesztési területek kijelölését és kihatással lehetnek a szabályozásra is.

A hatályos településrendezési eszközök tartalmazzák a fenti fejlesztési irányokhoz szükséges területek kijelölését, a közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztésének szükségességét.

4.2 Problématérkép / értéktérkép

Problémák, korlátozó tényezők:

- Hiányzó infrastruktúrák pl. kerékpárút
- Közművek védőtávolságai mint korlátozó tényezők

Értékek, védett elemek:

- Épített környezet értékei, régészet
- Természeti értékek
- Beépítetlen lakóterületek

4.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

4.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Az eltérő karakterű területeket a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi rendelet határozta le:

„Hagyományos falusias lakóterület:

A 19. század elejére kialakult, elsősorban a Szabadság tér közvetlen környezetében lévő utcák és utcaszakaszok (Rákóczi utca, Lehel utca, Sallai utca, Petőfi utca), valamint a római katolikus templom környezetében (a Fő utca településen belüli részein) lévő településszövet. Jellemzője a köznyelvben fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód, mely a hagyományos gazdálkodó lakókörnyezetek egyik alaptípusa és részben sváb hatásra alakult ki. Keskeny, hosszú és utcára merőleges, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkek egymás utáni sorolása és oldalhatáron álló beépítés jellemzi. Az épületek előkert nélkül nyílnak az utcára, míg a telkek oldalhatárán egymás után sorakoznak a lakó, majd a gazdasági épületek. A hagyományos utcakép meghatározója, az utcai homlokzaton megjelenő, sokszor díszes, oromzatos tetőforma (néha kontyolt tető is megjelenik) és a tömör deszka, illetve falazott kerítések által létrejövő zárt épületsor. A beépítés szabályossága és egységessége egyes utcákban némileg oldódik, de az utcavonalra való kiépülés ott is jellemző marad.”

„Átalakuló falusias beépítésű terület:

A hagyományos falusias lakóterületeken túli további lakóterületek, melyek jellemzően a 20. században kialakult településrészeket foglalják magukba. Ezek a területek, bár jellemzően hagyományos építési móddal épültek, nem rendelkeznek teljesen egységes karakterrel. Váltakozva jelennek meg oldalhatáron és szabadon álló épületek. A lakóépületek jellemzően az utcavonaltól hátrahúzva, előkerttel épültek, de egyes utcákban megjelenik az előkert nélküli építés is. Az épületek kora is heterogénebb: egyes házak a 20. század első felében, míg mások az 1945. utáni időszakban, illetve az 1970-es, 1980-as, 1990-es években épültek, egységesen magastetőssé kialakítással.”

„Intézményterületek:

A település központjában lévő, egy területre csoportosuló intézmények helye. Itt helyezkedik el az Általános Iskola, a Közös Önkormányzati Hivatal, az Óvoda, a bolt, a gyógyszertár, a könyvtár, a Művelődési Ház és a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. épülete is. Az épületek a település léptékének megfelelően egy-, maximum 2 szintesek, magastetővel épültek, de nem alkotnak egy egységes központi karaktert.”

„Gazdasági területek:

Elsősorban a mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdasági területek, melyek a meglévő utcahálózathoz illeszkedve a település szélein alkotnak kisebb-nagyobb összefüggő zónákat. Beépítésükre a szabadonálló épületek halmazos, a rendeltetések által igényelt elhelyezése jellemző. Domináns tetőforma a magastető. Az épületek környezete néhol rendezetlen.”

„Különleges területek:

Az egyéb különleges és beépítésre nem szánt területek a településen az alábbiakat foglalják magukba:

- temetők
- sportpályák
- egyéb belterületi zöldfelületek.

Ezek mind sajátos karaktereket hordozó, nagy felületet elfoglaló területek, ahol elsősorban a zöldfelületek túlsúlya dominál. Ezeken a területeken az eltérő speciális használatból adódóan egységes jellemzők nem állapíthatók meg, de gondos építészeti megformálással, környezetalakítással kialakított épületek és épített környezeti elemek a különleges területek rendezett, kedvező képét segítik elő.”

„Egyéb, jellemzően külterületi, beépítésre nem szánt területek:

Nemesszalók beépített és beépítésre szánt területeit a település külterületei övezik. A domborzati viszonyok és a környezet természeti adottságai (vízfolyások, jellemző felszínborítás) határozzák meg az egyes külterületi területek tájhasználatának jellemzőit. Erdő területek (természetes vagy telepített), szántóföldek, gyepek és legelők, szőlőültetvények területei mellett természetes és mesterséges vizes élőhelyek is megtalálhatóak a külterületen. A település közigazgatási területének csak korlátozott része áll természeti védelem alatt, így a terület meghatározója a mezőgazdasági tevékenység, melyhez kapcsolódóan egy-egy gazdálkodáshoz kapcsolódó építmény is megjelenik. A település közigazgatási területén az alábbi természeti védelmek találhatók meg: - országos ökológia hálózat magterülete és pufferterületek - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.”

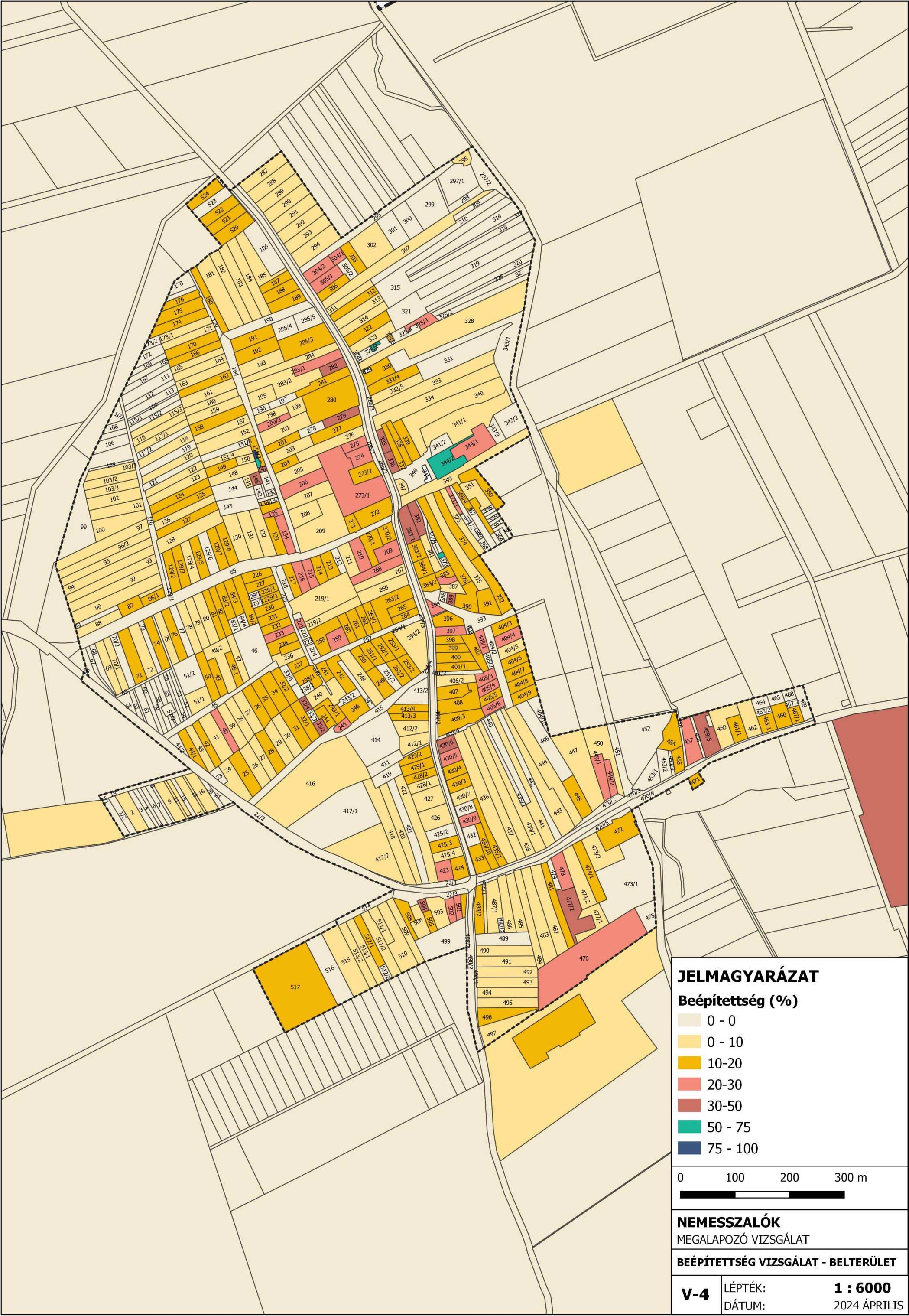

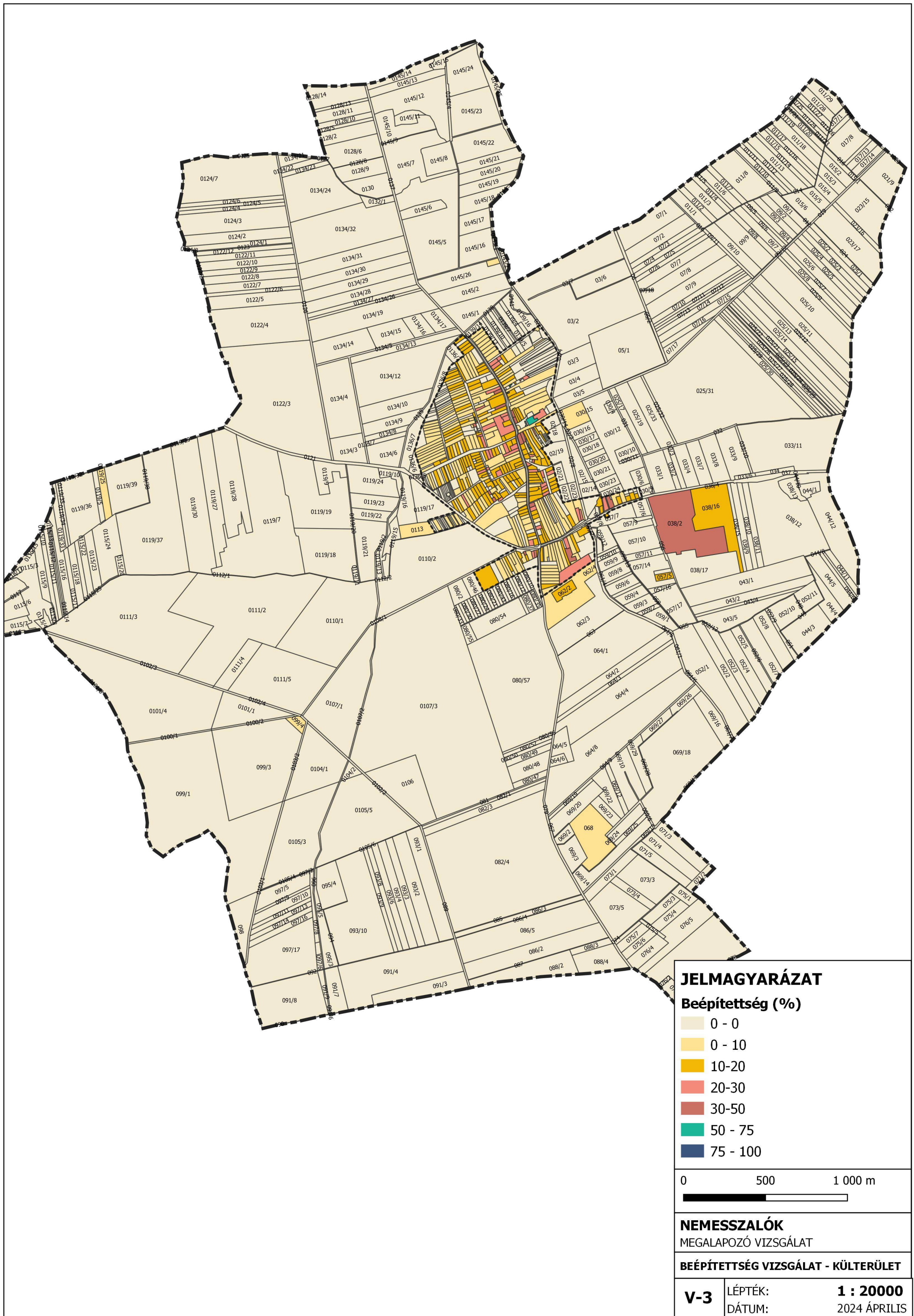
- Hagyományos falusias lakóterület
- Átalakuló falusias lakóterület
- Intézmény terület
- Gazdasági területek
- Különleges beépítésre nem szánt és zöldterületek

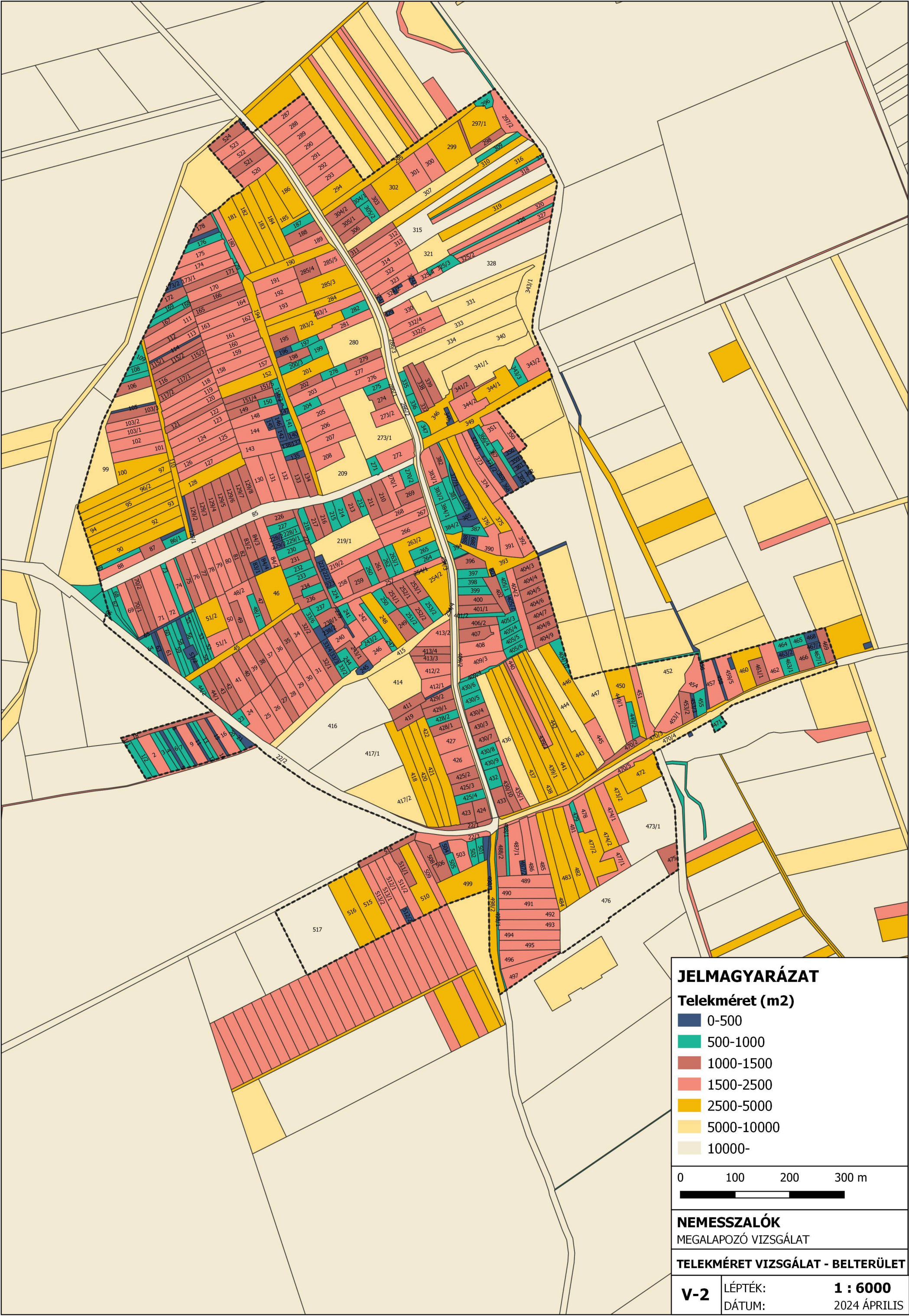
4.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

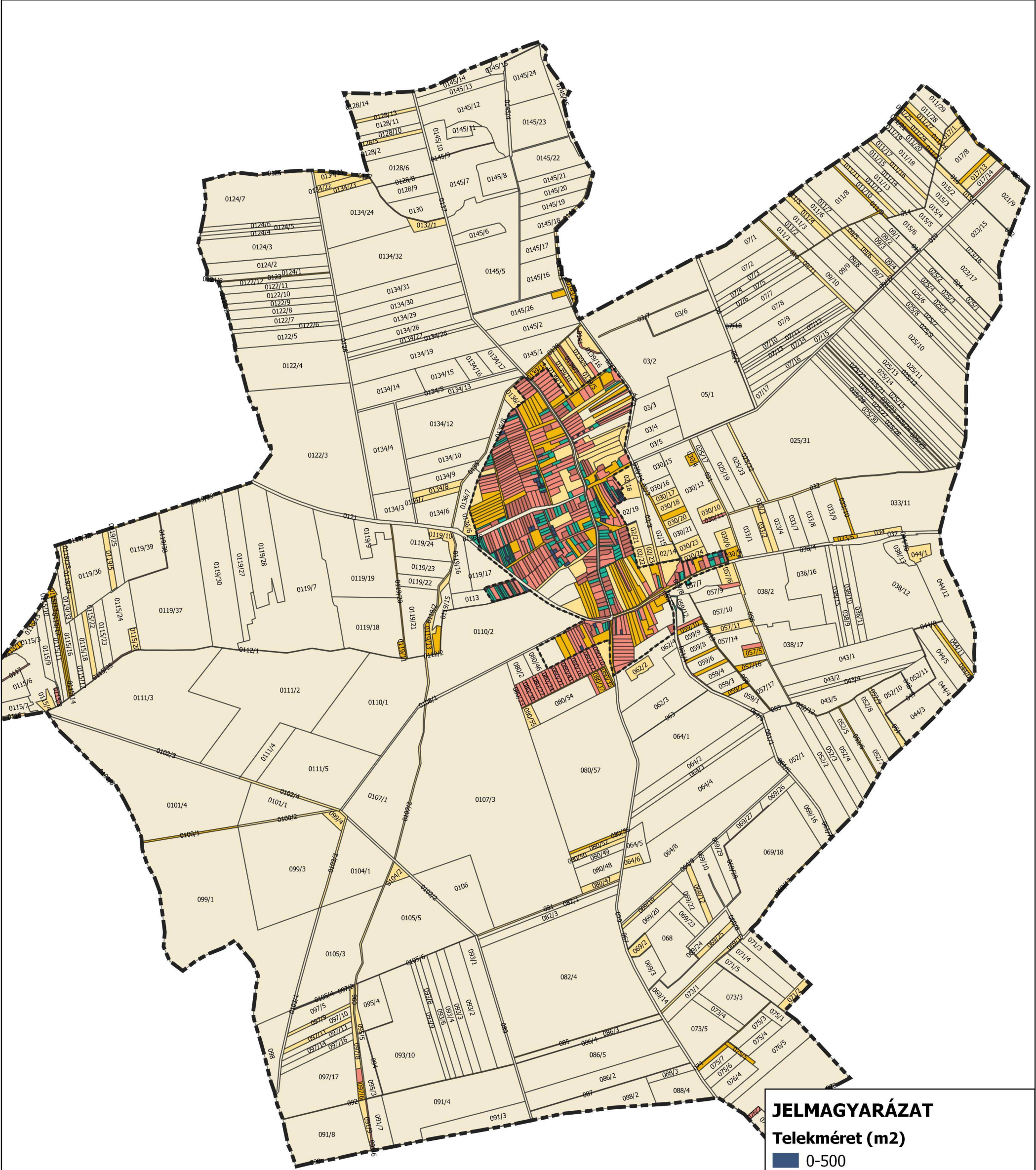
A településen szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek nem találhatók.

2024. szeptember

JELMAGYARÁZAT

Telekméret (m2)

0-500

500-1000

1000-1500

1500-2500

2500-5000

5000-10000

10000-

05001 000 m

NEMESSZALÓK

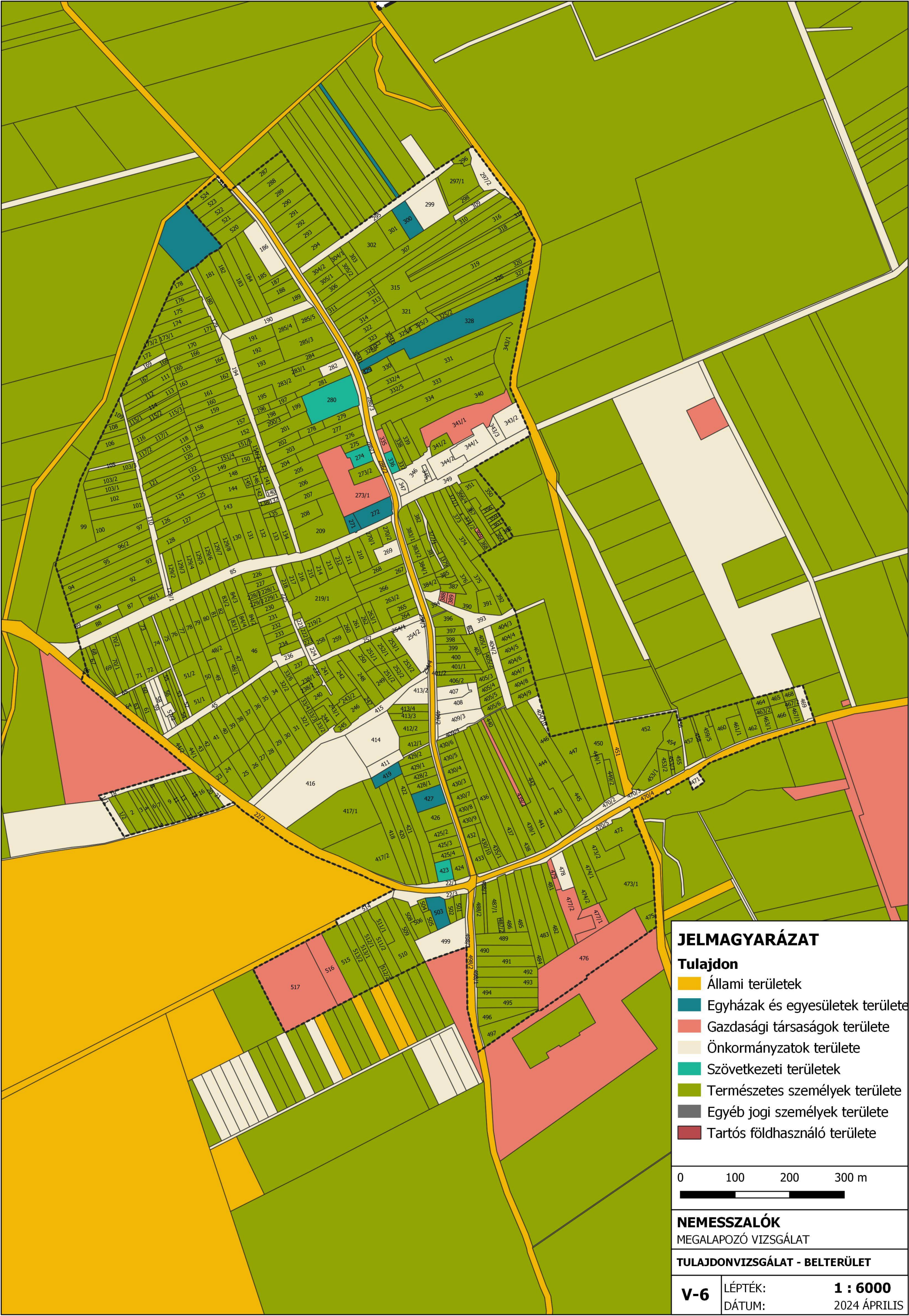
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

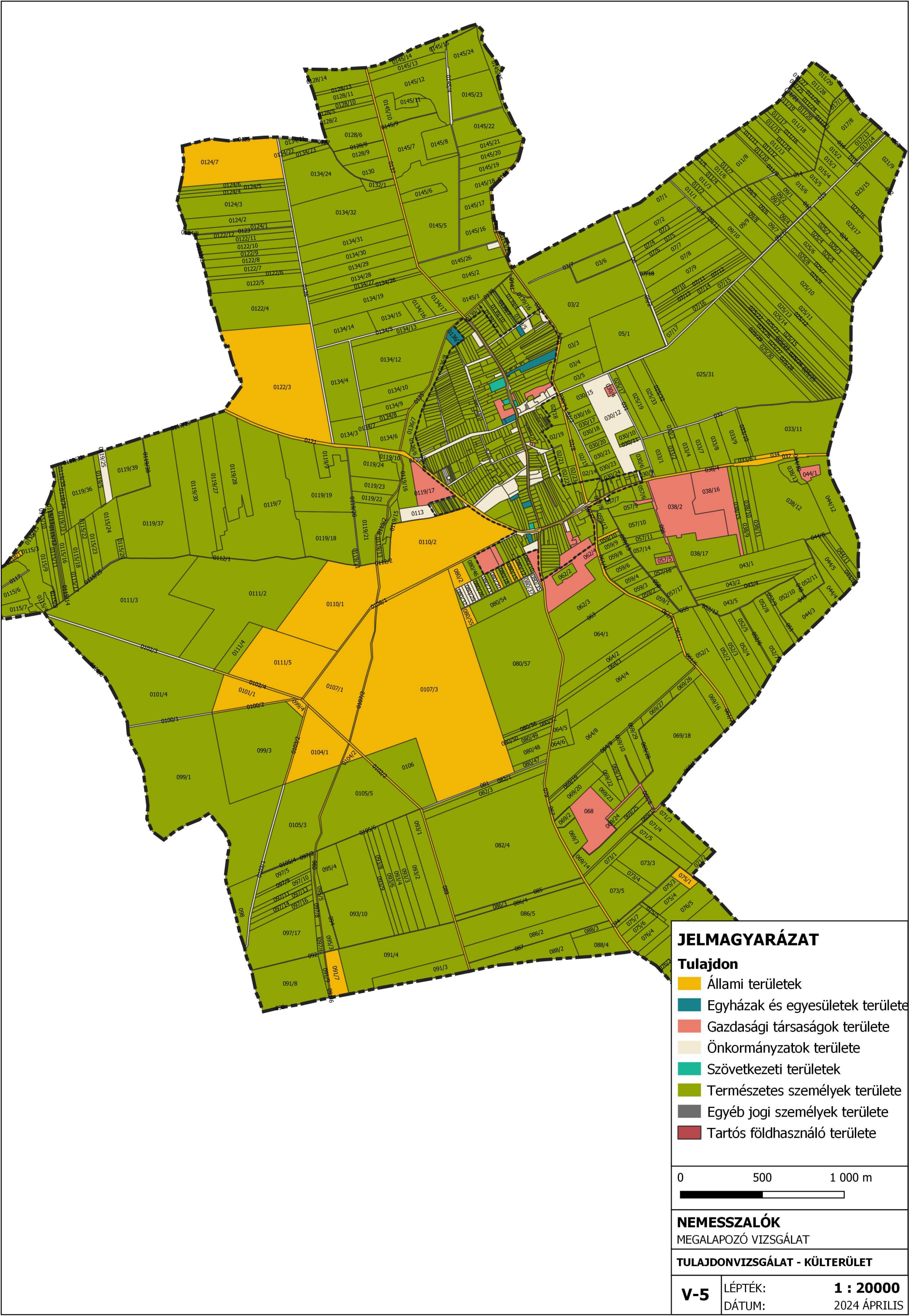
TELEKMÉRET VIZSGÁLAT - KÜLTERÜLET

V-1

LÉPTÉK:
DÁTUM:

1 : 20000
2024 ÁPRILIS

NEMESSZALÓK

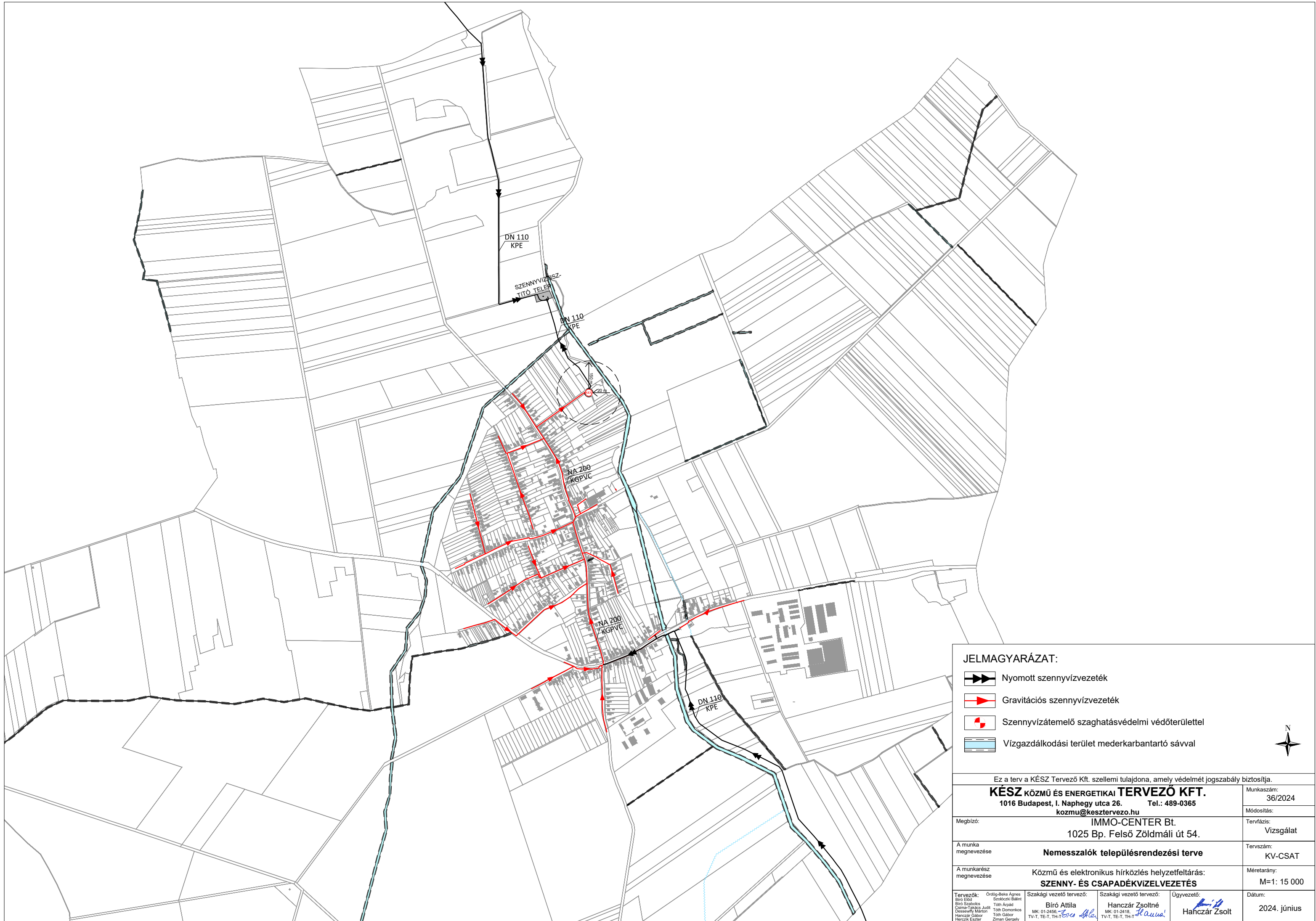
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA

M=1:20 000

JELMAGYARÁZAT:

- Víztorony
- Vízműút
- Ivóvízbázis védőterület
- Szennyvízátelő szaghatásvédelmi védőterülettel
- 22 kV-os villamosenergia légvezeték
- 22/0,4 kV-os villamosenergia transzformátor
- Nagyközép-nyomású földgázvezeték biztonsági övezettel
- Középnomású földgázvezeték
- Vízgazdálkodási terület mederkarbantartó sávval

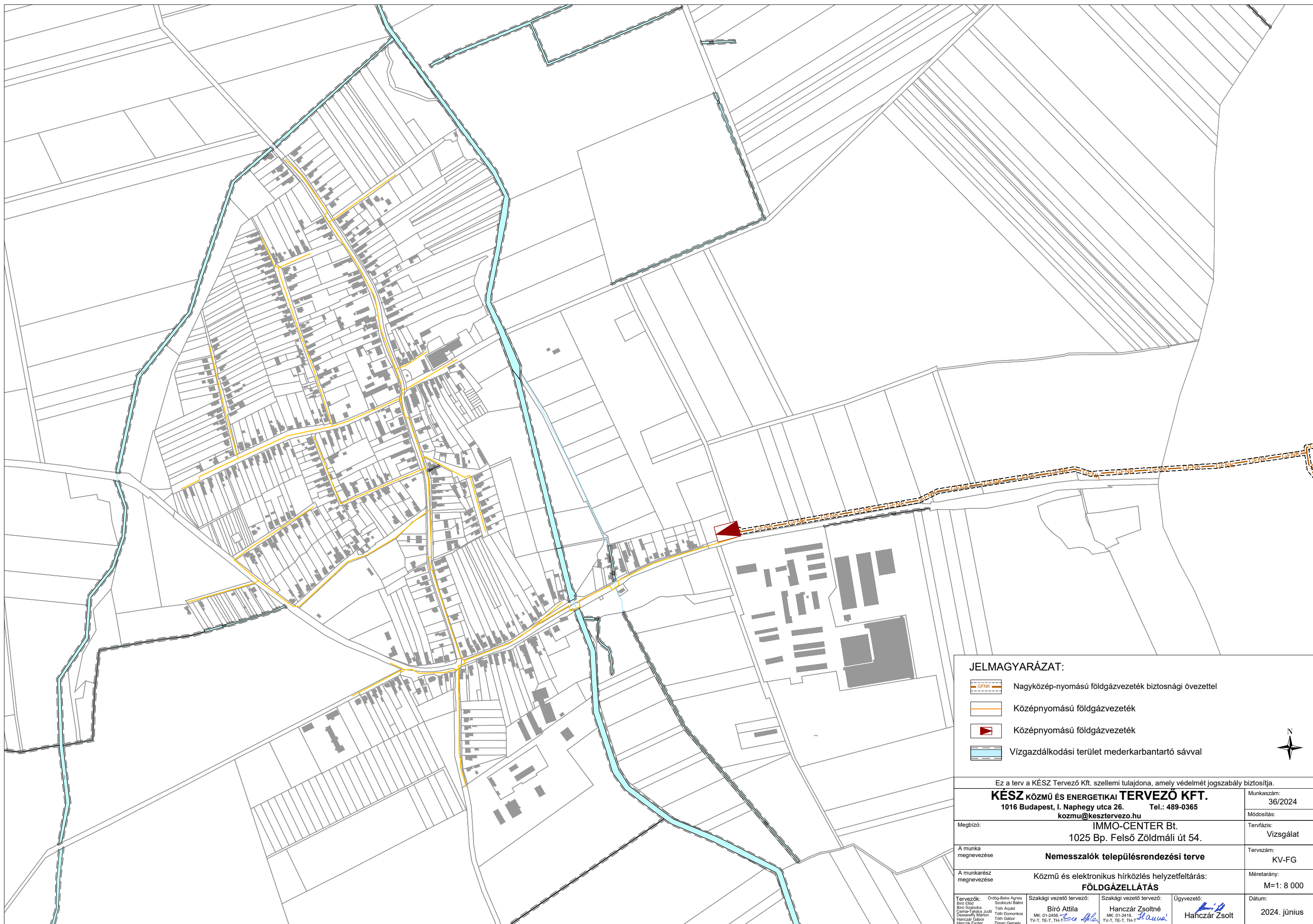

JELMAGYARÁZAT:

- Nyomott szennyvízvezeték
- Gravitációs szennyvízvezeték
- Szennyvízátemelő szaghatásvédelmi védőterülettel
- Vízgyűjtőterület mederkarbantartó sávval

Ez a terv a KÉSZ Tervező Kft. szellemi tulajdona, amely védelmét jogszabály biztosítja.

KÉSZ KÖZMŰ ÉS ENERGETIKAI TERVEZŐ KFT. 1016 Budapest, I. Naphegy utca 26. Tel.: 489-0365 kozmu@kesztervezo.hu	Munkaszám: 36/2024						
Megbízó: IMMO-CENTER Bt. 1025 Bp. Felső Zöldmáli út 54.	Módosítás: Vizsgálat						
A munka megnevezése Nemesszalók településrendezési terve	Tervszám: KV-CSAT						
A munkarész megnevezése Közmű és elektronikus hírközlés helyzetfeltárás: SZENNY- ÉS CSAPADÉKVIZELVEZETÉS	Méretarány: M=1: 15 000						
<table><tr><td>Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csima-Talács Judit Dessényi Márton Hanczár Gábor Herczák Eszter</td><td>Ördög-Béke Ágnes Szolóczi Bálint Tóth Árpád Tóth Dávid Tóth Gábor Ziman Gergely</td></tr></table>	Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csima-Talács Judit Dessényi Márton Hanczár Gábor Herczák Eszter	Ördög-Béke Ágnes Szolóczi Bálint Tóth Árpád Tóth Dávid Tóth Gábor Ziman Gergely	<table><tr><td>Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T</td><td>Szakági vezető tervező: Hanczár Zsoltné MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T</td><td>Ügyvezető: Hanczár Zsolt</td></tr></table>	Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T	Szakági vezető tervező: Hanczár Zsoltné MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T	Ügyvezető: Hanczár Zsolt	Dátum: 2024. június
Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csima-Talács Judit Dessényi Márton Hanczár Gábor Herczák Eszter	Ördög-Béke Ágnes Szolóczi Bálint Tóth Árpád Tóth Dávid Tóth Gábor Ziman Gergely						
Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T	Szakági vezető tervező: Hanczár Zsoltné MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T	Ügyvezető: Hanczár Zsolt					

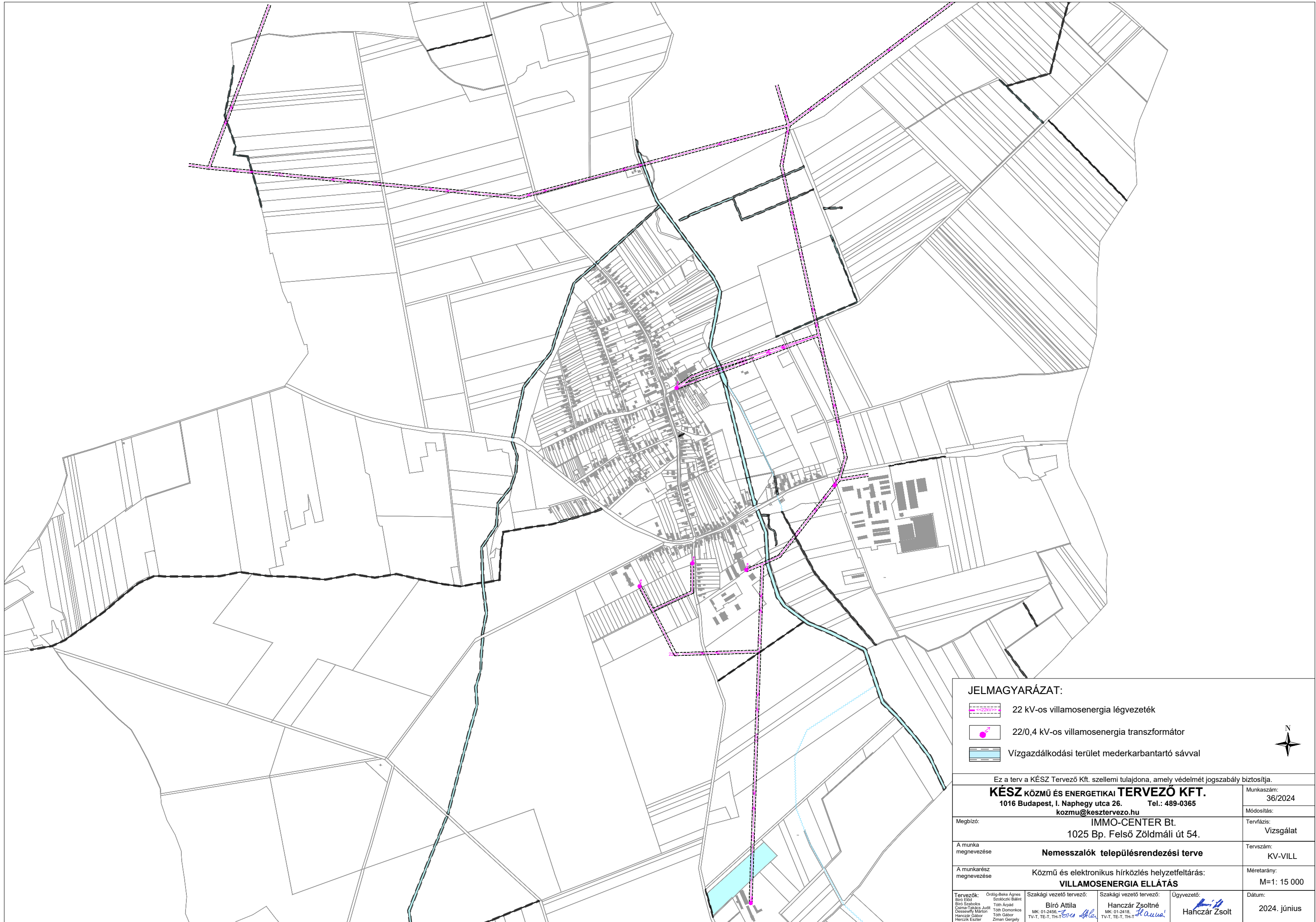

JELMAGYARÁZAT:

- DIGI hírközlési vezeték (föld alatt)
- DIGI hírközlő vezeték (föld felett)
- HHT98 hírközlő vezeték (föld felett)
- Invitech hírközlő vezeték (alépitményben)
- Vízgazdálkodási terület mederkarbantartó sávval

Ez a terv a KÉSZ Tervező Kft. szellemi tulajdona, amely védelmét jogszabály biztosítja.			
KÉSZ KÖZMŰ ÉS ENERGETIKAI TERVEZŐ KFT. 1016 Budapest, I. Naphegy utca 26. Tel.: 489-0365 kozmu@kesztervezo.hu			Munkaszám: 36/2024
Megbízó: IMMO-CENTER Bt. 1025 Bp. Felső Zöldmáli út 54.			Módosítás:
A munka megnevezése Nemesszalók településrendezési terve			Tervfázis: Vizsgálat
A munkarész megnevezése Közmű és elektronikus hírközlés helyzetfeltárás: ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS			Tervszám: KV-HIRK
			Méterarány: M=1: 12 000
Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csima-Tekács Judit Dessényi Márton Hanczár Gábor Herczik Eszter	Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T	Szakági vezető tervező: Hanczár Zsoltné MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T	Ügyvezető: Hanczár Zsolt
			Dátum: 2024. június

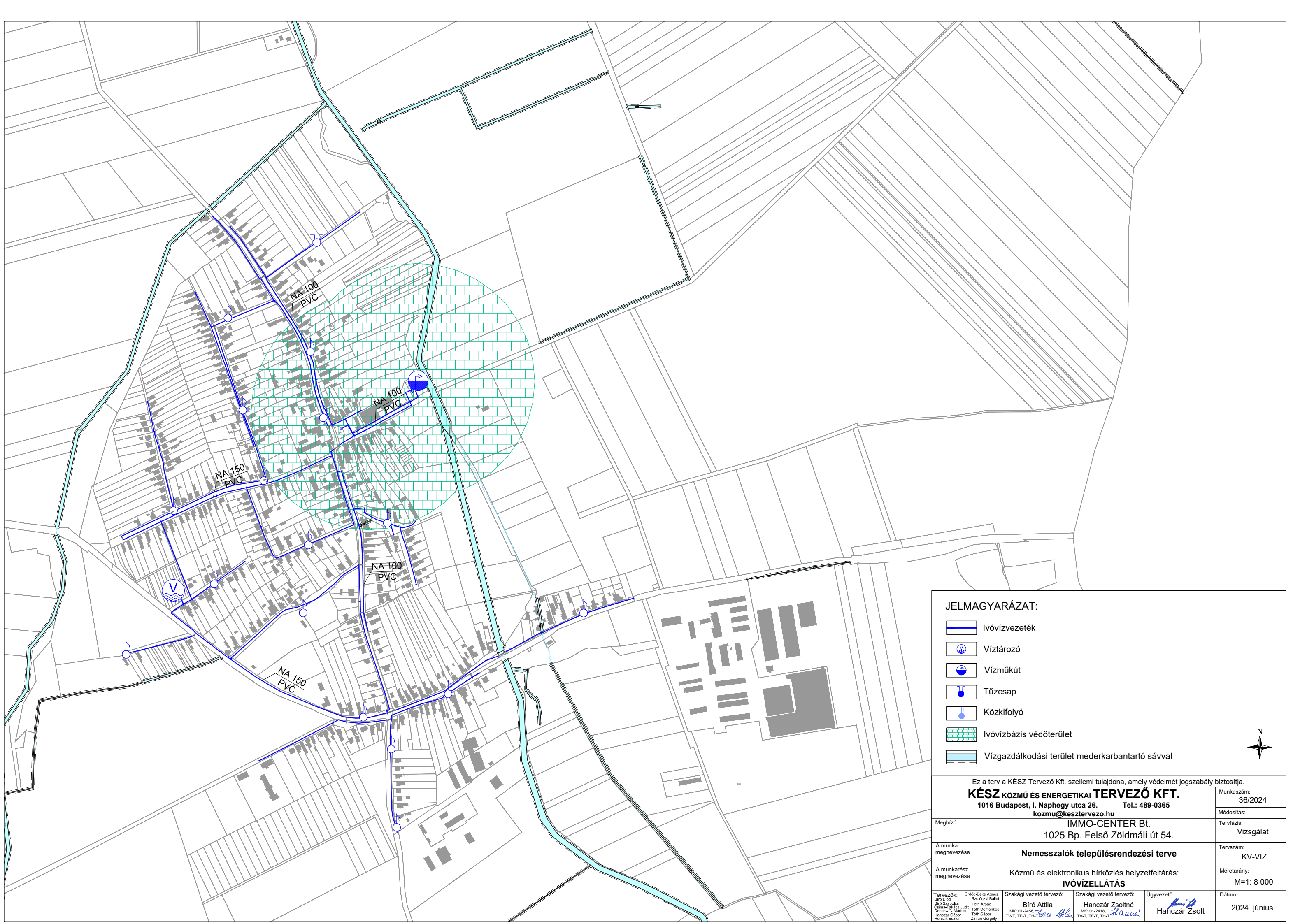

JELMAGYARÁZAT:

- 22 kV-os villamosenergia légvezeték
- 22/0,4 kV-os villamosenergia transzformátor
- Vízgazdálkodási terület mederkarbantartó sávval

Ez a terv a KÉSZ Tervező Kft. szellemi tulajdona, amely védelmét jogszabály biztosítja.

KÉSZ KÖZMŰ ÉS ENERGETIKAI TERVEZŐ KFT. 1016 Budapest, I. Naphegy utca 26. Tel.: 489-0365 kozmu@kesztervezo.hu	Munkaszám: 36/2024	
Megbízó: IMMO-CENTER Bt. 1025 Bp. Felső Zöldmáli út 54.	Módosítás: Tervfázis: Vizsgálat	
A munka megnevezése Nemesszalók településrendezési terve	Tervszám: KV-VILL	
A munkarész megnevezése Közmű és elektronikus hírközlés helyzetfeltárás: VILLAMOSENERGIA ELLÁTÁS	Méretarány: M=1: 15 000	
Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csima-Talács Judit Dessényi Márton Hanczár Gábor Herczik Eszter Ördög-Béke Ágnes Szolóczi Bálint Tóth Árpád Tóth Dávid Tóth Gábor Ziman Gergely	Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T Szakági vezető tervező: Hanczár Zsoltné MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T Ügyvezető: Hanczár Zsolt	Dátum: 2024. június

JELMAGYARÁZAT:

- Ivóvízvezeték
- Víztorony
- Vízszivattyó
- Tűzcsap
- Közfelfutó
- Ivóvízbázis védőterület
- Vízgyűjtőterület mederkarbantartó sávval

Ez a terv a KÉSZ Tervező Kft. szellemi tulajdona, amely védelmét jogszabály biztosítja.			
KÉSZ KÖZMŰ ÉS ENERGETIKAI TERVEZŐ KFT. 1016 Budapest, I. Naphegy utca 26. Tel.: 489-0365 kozmu@kesztervezo.hu		Munkaszám:	36/2024
Megbízó: IMMO-CENTER Bt. 1025 Bp. Felső Zöldmáli út 54.		Módosítás:	Vizsgálat
A munka megnevezése Nemesszalók településrendezési terve		Tervszám:	KV-VIZ
A munkarész megnevezése Közmű és elektronikus hírközlés helyzetfeltárás: IVÓVÍZELLÁTÁS		Méretarány:	M=1: 8 000
Tervezők: Bíró Eőd Bíró Szabolcs Csalma-Talács Judit Dessvényi Márton Herczák Gábor Herczák Eszter	Órdog-Béke Ágnes Szolóczi Bálint Tóth Árpád Tóth Dávid Tóth Gábor Ziman Gergely	Szakági vezető tervező: Bíró Attila MK: 01-2456 TV-T, TE-T, TH-T	Ügyvezető: Hanczár Zsolt MK: 01-2418 TV-T, TE-T, TH-T
		Dátum: 2024. június	